

STATENS
HISTORISKA
MUSEER

ÅRSREDOVISNING
2024

FÖRORD	3
1. INLEDNING	6
1.1. Resultatredovisningens indelning och upplägg	6
1.2. Särskilda händelser 2024.....	7
1.2.1. Etablering av Sveriges museum om Förintelsen.....	7
1.2.2. Rättsprocesser.....	7
1.2.3. Tumba bruksmuseum.....	7
1.2.4. Beredskapshöjande åtgärder	8
1.3. Verksamhetens intäkter och kostnader	9
2. ARKEOLOGISK UPPDRAGSVERKSAMHET	10
2.1. Resultat.....	10
2.1.1. Genomföra uppdrag och förmedla resultat	10
2.2. Analys och bedömning.....	12
3. UTVECKLA OCH FÖRVALTA SAMLINGARNA	14
3.1. Resultat.....	15
3.1.1. Samlingarnas tillväxt	15
3.1.2. Digitalt registrerade samlingar	16
3.1.3. Ordnade samlingar.....	17
3.1.4. Vårdande insatser	19
3.1.5. Ändamålsenliga magasin.....	19
3.2. Analys och bedömning.....	20
4. KUNSKAPSUPPBYGGNAD	23
4.1. Resultat	23
4.1.1. Ökad kunskap om samlingarna	23
4.1.2. Samverkan med universitet och högskolor	23
4.1.3. Forsknings- och utvecklingsprojekt	24
4.1.4. Kunskapsförmedling inom FoU	25
4.2. Analys och bedömning.....	26
5. PUBLIK VERKSAMHET.....	27
5.1. Resultat.....	27
5.1.1. Utställningar.....	27
5.1.2. Digital tillgång till samlingarna	29
5.1.3. Besök i samlingarna.....	30
5.1.4. Utlån.....	31
5.1.5. Visningar och program för vuxna	32
5.1.6. Familjeverksamhet.....	33
5.1.7. Skolverksamhet.....	34
5.1.8. Annan kunskapsförmedling.....	35
5.2. Analys och bedömning.....	36
6. ÖVRIGA INSTRUKTIONSENLIGA UPPDRAG	38
6.1. Resultat.....	38
6.1.1. Stöd till regionala och lokala museer	38
6.1.2. Internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete	39
6.1.3. Samverkan med myndigheter och det civila samhällets organisationer	40
6.1.4. Tillhandahålla varor och tjänster.....	41
6.2. Analys och bedömning.....	41

7. KOMPETENSFÖRSÖRJNING	42
7.1. Resultat.....	42
7.1.1. Personalsammansättning	42
7.1.2. Attrahera och utveckla kompetens	43
7.1.3. Arbetsmiljö.....	44
7.1.4. Medarbetarundersökning	44
7.1.5. Sjukfrånvaro	45
7.2. Analys och bedömning.....	45
8. ÖVRIG ÅTERRAPPORTERING	47
8.1. Regleringsbrevets återrporteringskrav	47
8.1.1. Barn och unga	47
8.1.2. Ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.....	49
8.1.3. Besöksutveckling.....	50
8.1.4. Lokalkostnader	53
8.1.5. Avgiftsbelagd verksamhet	54
8.1.6. Medverkans- och utställningsersättning	54
8.1.7. Bevara och tillgängliggöra kulturarvet genom digitisering och digitalisering	55
8.2. Särskilda regeringsuppdrag.....	58
8.2.1. Nya målgrupper	58
8.2.2. Praktik för nyanlända och personer med funktionsnedsättning	58
9. FINANSIELL REDOVISNING.....	59
9.1. Sammanställning över väsentliga uppgifter	59
9.2. Resultaträkning	60
9.3. Balansräkning.....	61
9.4. Anslagsredovisning.....	63
9.5. Avgiftsbelagd verksamhet.....	64
9.6. Tilläggsupplysningar och noter.....	65
Årsredovisningens undertecknande.....	77

FÖRORD

När Statens historiska museers (SHM) verksamhetsår 2024 summeras är det i ett hårt urval av en omfattande verksamhet med stor variationsrikedom.

Ett intensivt år är till ända med över 500 arkeologiska uppdrag, 45 utställningar och närmare 8 000 visningar och program som publiken har kunnat ta del av. Utöver det har ett framgångsrikt arbete fortgått med kunskapsuppbyggnad i olika former, men också med att öka möjligheten att ta del av verksamheten digitalt. Digitala visningar från såväl arkeologiska utgrävningar i fält som från museiverksamheterna, bloggar och poddar samt annat såväl obearbetat som kurerat material når ut, något som både antal visningar som räckvidden för publicerat material visar. Enbart de cirka 2,6 miljoner samlingsposter som nu finns sökbara i SHM:s eget sökgränssnitt hade 2024 nästan lika många visningar som antalet personer som kom till myndighetens museer som anläggningsbesökare. Genom samarbetet med externa aktörer blir användarna dessutom ofantligt många flera, enbart Wikimedia Commons kunde registrera nästan 59 miljoner sidvisningar kopplat till publicerat material från SHM.

En stor publik händelsen under året var att Ekonomiska museet – efter att utflytten från Slottsbacken började 2017 – nu kunde öppna två nya basutställningar. Den ena, *Ekonomilabbet*, är uppbyggd som en interaktiv utställning särskilt utformad för unga och skolgrupper att lära sig mer om vardagsekonomi och hur man som enskild är en del av samhällets ekonomiska system. Samlokaliseringen med Historiska museet skapar nya samverkansmöjligheter men även vissa utmaningar med två museers mångfacetterade publika verksamhet i samma lokaler.

Inte bara arkeologiska uppdrag och dess publika verksamhet genomförs runt om i landet. Sveriges museum om Förintelsen har besökt flera platser i mellersta och norra Sverige och har hälsat både allmänhet och skolgrupper välkomna att ta del av utställningen *Dimensions in Testimony* och teaterföreställningen *Hitta hem*. Museet har även i nära samverkan med olika intressenter fortsatt att lyfta fram tidigare kända och okända berättelser om Förintelsen, till exempel om folkmordet på sinti och romer i utställningen *Oberättat*.

Att verksamhetsåret på nytt blev framgångsrikt är beroende både av det interna samspelet och av den omfattande samverkan SHM har med externa parter. Denna samverkan med allt från lokala näringsidkare, bibliotek och museer till myndigheter och internationella organisationer möjliggör att verksamheten kan genomföras och utvecklas, att den når ut och ger ökad samhällsnytta. Som framgår i årsredovisningen som helhet är det en betydande medverkan av externa aktörer som bidrar inom samtliga verksamheter, även med finansiering i olika former.

Omvärldsläget har medfört att SHM i likhet med samhället i stort fokuserat på att stärka beredskapen. Även i detta arbete har samarbetena ökat då kulturarvets betydelse för en stark civil beredskap nu är tydlig. Genom god planering kan vi förebygga skadeverkningar på samlingar och fastigheter vid olika typer av händelser. Under året har vi stärkt förmågan bland annat genom att höja den allmänna kunskapen om digital informations säkerhet och i att kunna hantera hot och våld. Till det kommer planeringsarbete för undanförsel och av en kommande förstärkning av brandskyddet i ett av museerna.

I sammanhanget är SHM:s samlingsförvaltning en utmanande uppgift. Med omkring elva miljoner föremål och därtill dryga hundratalet ton osteologiskt material är det lätt att känna att stora arbetsinsatser ändå är otillräckliga. Inom området pågår ett långsiktigt strategiskt arbete och utöver olika direkta beredskapsåtgärder är en god dokumentation av samlingarna grundläggande för spårbarhet. Genom en riktad satsning har över 35 000 nya digitala samlingsposter tillkommit och långt fler poster har fått kompletterande information tillagd. Arbetsinsatsen bidrar inte bara till förbättrad kontroll och beredskap utan ger samtidigt ökad tillgång till samlingarna. Idag är nästan samtliga digitala poster tillgängliga för vidareutnyttjande. Dessutom förbättrar kvalitetshöjningen av posternas information möjligheten till samlingarnas användning för datadriva analyser och som forskningsinfrastruktur. I detta arbete ligger även accession av KML-ärenden. Hela 138 ärenden av denna kategori avslutades under året och närmare 29 000 poster accederades. Detta fantastiska resultat gör att vi om än i liten skala minskat den eftersläpning av material som finns sedan decennier tillbaka.

Samhällets infrastruktursatsningar skapar en utmaning för myndigheten i att omhänderta de arkeologiska fynd som överförs till SHM när de inte tas i anspråk av något annat museum. Samtidigt skapar dessa satsningar möjligheter för SHM:s arkeologiska uppdragsverksamheten som utförs i konkurrens med andra aktörer. Den stora ackumulerade skuld som följde med vid verksamhetsövergången till SHM 2015 har successivt minskat och är i det närmast halverad efter nio av tio år med positiva resultat.

Entréintäkterna från museibesökarna är en viktig del av ekonomin i den anslagsfinansierade verksamheten. Antalet fysiska museibesök sjönk något i jämförelse med föregående år, ändå kunde SHM gå ur året med ett anslagssparande. Antalet besökare under 19 år steg dock och glädjande nog ökade skolbesöken stort. Sveriges museum om Förintelsens skolverksamhet är nu etablerad och bidrog till det fina resultatet då hela 386 skolgrupper använde museet.

Verksamhetsåret 2024 var det tredje efter att SHM:s vision *Tillsammans gör vi historia betydelsefullt för fler* och myndighetens inriktningsplan formulerades. Årets medarbetarundersökning visar att verksamhetens inriktning och målsättningar nu upplevs som mycket tydliga. Medarbetarna i SHM har genom sitt arbete och stora engagemang åstadkommit årets goda resultat. Tack för verksamhetsåret 2024!

Magnus Hagberg
Överintendent

1. INLEDNING

Statens historiska museer har till uppgift att främja kunskapen om och intresset för Sveriges historia och att bevara och utveckla det kulturarv som myndigheten förvaltar. Myndigheten ska verka för att dess verksamhet ska vara en angelägenhet för alla människor i samhället. Myndighetens verksamhetsområde är Sveriges historia, byggd främst på de samlingar som myndigheten förvaltar. (SFS 2014:1079)

Statens historiska museer (SHM) är en statlig förvaltningsmyndighet som innefattar Ekonomiska museet – Kungliga myntkabinettet – med Tumba bruksmuseum, Stiftelsen Hallwylska museet, Historiska museet, Livrustkammaren, Skoklosters slott, Sveriges museum om Förintelsen och den arkeologiska uppdragsverksamheten Arkeologerna med regionkontor på fem platser i landet.

Medelantal anställda vid myndigheten 2024 var 401.

1.1. Resultatredovisningens indelning och upplägg

Resultatredovisningens indelning utgår från de uppgifter som SHM har i förordningen med instruktion (2014:1079) och vad regeringen särskilt har angivit i regleringsbrev eller i något annat beslut.

I det inledande avsnittet redovisas särskilda händelser under året och en översikt över myndighetens intäkter och kostnader per resultatområde. Därefter följer fyra avsnitt där SHM:s respektive resultatområde redovisas i enlighet med kraven i förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Dessa följs av *Övriga instruktionsenliga uppdrag*, ett avsnitt som återrapporterar de uppdrag i instruktionen som är av tvärgående karaktär, samt avsnittet *Kompetensförsörjning* som redovisar hur myndigheten säkrar sitt kompetensbehov. Resultatredovisningen avslutas med ett avsnitt med de återrapporteringskrav som finns angivna i regleringsbrevet för 2024 och i särskilda regeringsuppdrag.

Varje avsnitt inleds med det uppdrag som har ålagts myndigheten i instruktionen samt en kort beskrivning av området. Därefter följer redovisning av resultat och utveckling av genomförd verksamhet, följt av en sammanfattande analys och bedömning. För att analysera samt bedöma resultat och utveckling används ett antal indikatorer. De ger endast upplysningar om vissa faktorer. En mer rättvisande bild ges i den sammanfattande analysen och bedömningen som avslutar respektive avsnitt och i resultatredovisningen som helhet.

I årsredovisningen för 2024 har några justeringar av tabeller gjorts och information har både lagts till och tagits bort. Ändringarna kommenteras vid berörda tabeller och mer utförligt i avsnitt 9.6 *Tilläggsupplysningar och noter*.

1.2. Särskilda händelser 2024

1.2.1. Etablering av Sveriges museum om Förintelsen

I juni 2023 invigdes Sveriges museum om Förintelsen i temporära lokaler på Torsgatan i Stockholm. Museet har under 2024 fortsatt arbetet med att utveckla verksamheten, samla in fler berättelser och föremål med koppling till Sverige och Förintelsen, samt bedriva ett omfattande utåtriktat arbete i nära samverkan med forskare, andra myndigheter, museer och civilsamhället, i olika delar av landet. En utredning pågår för att hitta en permanent lokalisering av museet.

1.2.2. Rättsprocesser

Rättsprocesser gällande stulna föremål ur Kungliga myntkabinettets samlingar har pågått sedan 2013. En tidigare medarbetare åtalades 2018 för grovt häleri men frikändes både i tingsrätten och hovrätten med hänvisning till preskriptionstid. Efter att SHM överklagat klargjorde Högsta domstolen 2023 att skadeståndsanspråket inte är preskriberat och återförvisade målet till hovrätten. Svea hovrätt meddelade i juni 2024 dom där de gav delvis bifall till skadeståndstalan. Hovrätten konstaterar att ett antal av de sålda mynten härrörde från Kungliga myntkabinettet, och att den före detta anställda kände till detta. Ärendet har överklagats av SHM:s motpart. Högsta domstolen har inte ännu meddelat om resnings-tillstånd beviljas.

SHM har under ett antal år haft en tvistig fordran på Enköpings kommun avseende schaktningsövervakning, vilket resulterade i att en stämningsansökan lämnades till Uppsala tingsrätt genom Kammarkollegiet. Under 2024 har en uppgörelse mellan parterna träffats, som fastställdes i dom i Uppsala tingsrätt december 2024.

1.2.3. Tumba bruksmuseum

Den publika verksamheten på Tumba bruksmuseum drivs huvudsakligen med avkastning och kapital från Stiftelsen Tumba Bruk. Under 2024 har ett temporärt större kulturstöd erhållits från Botkyrka kommun.

Stiftelsen Tumba bruk bildades med främsta syftet att finansiera museiverksamhet i bruksområdet, för vilket Sveriges Riksbank avsatte 30 miljoner kronor. Stiftelsekapitalet kommer med nuvarande uttag av avkastning och kapital att vara förbrukat inom ett antal år, vilket innebär att det för närvarande inte finns en långsiktigt hållbar finansiering. De dialoger som SHM haft med bland andra Kulturdepartementet, Stiftelsen Tumba Bruk och Botkyrka kommun över tid har inte gett resultat. En utredning om möjligheter att upprätthålla och utveckla verksamheten har slutförts i sin första del under 2024.

Som en del i att erbjuda ett attraktivt utbud och generera egna intäkter bedriver Tumba bruksmuseum serveringsverksamhet. Denna är väsentlig för museet som ett attraktivt besöksmål. Riksrevisionen uppmärksammade SHM 2023 i en revisionsrapport (RiR dnr 3.1.2-2022-0435) att myndigheten inte har befogenhet att bedriva denna verksamhet i egen regi. Regeringen har inte bifallit SHM:s hemställan om att få bedriva servering och ta ut avgifter för den (SHM dnr 120-808-2023). Under 2024 genomfördes

därför en upphandling av tjänsten men utan några svaranden, varför en ny reviderad upphandling pågår. Serveringsverksamheten i museets regi avslutades i anslutning till årsskiftet 2024/2025.

1.2.4. Beredskapshöjande åtgärder

Det skärpta omvärldsläget har medfört att behovet av kris- och katastrofberedskap har ökat i samhället. Ökad beredskap är viktigt generellt och för SHM att hantera i sin verksamhet. Ett brett beredskapshöjande arbete pågår inom myndigheten, bland annat med stärkt digital informationssäkerhet och samlingskontroll.

SHM har under 2024 arbetat med att säkerställa att det för varje byggnad med samlingar finns resurser och beredskap att hantera akuta händelser som kan få negativ effekt på samlingarna. Det ska finnas planering och beredskap att tillföra interna och externa resurser för att minska skadeverkningar. Syftet med planeringen är framför allt att underlätta samarbetet inom den egna verksamheten, men även med räddningstjänst, restvärdeledare och fastighetsägare för att skydda både samlingar och byggnader.

Arbetet anknyter även till myndighetens pågående undanförselplanering enligt förordning (1993:243) om undanförsel och förstöring, samt SHM:s arbete med att generellt höja förmågan att hantera sina uppgifter vid krissituationer och en höjd beredskap i samhället.

1.3. Verksamhetens intäkter och kostnader

Anslagsvolymen har ökat 2024, vilket huvudsakligen beror på pris- och löneuppräknigen och ett anslagssparande från 2023. I anslagstilldelningen ingår extra medel för fortsatt arbete med digitisering och digitalisering.

Utfallet för den arkeologiska uppdragsverksamheten visar en betydligt lägre omsättning jämfört med 2023. Detta kan delvis förklaras av att omfattningen av uppdrag har varit lägre då många uppdrag har blivit senarelagda av exploitörer. Resultatet blev positivt men betydligt svagare än föregående år.

I arbetet med att utveckla och förvalta samlingarna har satsningen med ökad accession och digitalisering fortgått. Detta tillsammans med fortsatt uppbyggnad av samlingarna till Sveriges museum om Förintelsen har lett till ökad anslagsförbrukning i jämförelse med tidigare år. Övriga intäkter fluktuerar mellan olika år beroende på erhållna externa bidrag för samlingsrelaterade kostnader.

Anslagsförbrukningen för kunskapsuppbyggnad ligger något högre än föregående år medan de totala kostnaderna är oförändrade. Tre projekt med extern finansiering avslutades vid årsskiftet 2023/2024 och inga nya forskningsprojekt startade 2024, vilket påverkar omfattningen av övriga intäkter.

För den publika verksamheten har anslagsförbrukningen ökat framför allt till följd av den pågående uppbyggnaden av Sveriges museum om Förintelsens verksamhet. Även övriga intäkter har ökat i jämförelse med föregående år. Inom publik verksamhet ingår även resultat område Försäljning av varor, som redovisar ett svagt positivt resultat 2024.

Tabell 1. Ekonomisk översikt över totala intäkter och kostnader per resultat område

Kostnaderna för respektive resultat område utgörs av totala kostnader, dvs. både direkta och indirekta kostnader. Fördelningen av indirekta kostnader per resultat område baserat på dels utnyttjad lokalyta (då det gäller lokal-kostnader), dels direkta personalkostnader (då det gäller OH-kostnader).

	2024			2023			2022		
	Anslag	Övriga intäkter	Kostnader	Anslag	Övriga intäkter	Kostnader	Anslag	Övriga intäkter	Kostnader
Resultat område									
Arkeologisk uppdragsverksamhet	0	146 163	-145 804	0	156 094	-150 396	0	137 742	-134 749
Utveckla och förvalta samlingarna	48 267	527	-48 793	45 812	660	-46 472	39 169	553	-39 723
Kunskapsuppbyggnad	4 966	6 863	-11 829	4 624	7 203	-11 827	4 526	5 696	-10 221
Publik verksamhet	169 085	53 412	-222 423	163 027	50 281	-213 788	150 106	25 714	-174 223
Summa	222 318	206 964	-428 849	213 463	214 283	-422 482	193 801	169 706	-358 916
Summa intäkter			429 282			427 702			363 507
Summa kostnader			-428 849			-422 482			-358 916
Årets kapitalförändring			433			5 219			4 591

2. ARKEOLOGISK UPPDRAGSVERKSAMHET

| Statens historiska museer ska bedriva arkeologisk uppdragsverksamhet (SFS 2014:1079).

Arkeologernas¹ tjänster utförs på uppdrag, finansieras av externa beställare och säljs i konkurrens med andra aktörer. De tjänster som Arkeologerna erbjuder är tydligt kopplade till kulturmiljövården och samhällsbyggnadsprocessen. Den största delen är arkeologiska utredningar och undersökningar enligt kulturmiljölagen (1988:950), vanligen i samband med markexploateringar.

Arkeologerna säljer även licenser till det egenutvecklade arkeologiska dokumentationssystemet *Intrasis*, ett för arkeologin anpassat GIS-verktyg vid fältundersökningar. *Intrasis* används av de flesta uppdragsarkeologiska aktörerna i Sverige och av flera utomlands.

2.1. Resultat

2.1.1. Genomföra uppdrag och förmedla resultat

Arkeologerna har under 2024 haft 517 pågående uppdrag. 164 uppdrag har påbörjats och 218 avslutats under året. Majoriteten har varit arkeologiska utredningar och undersökningar inom ramen för kulturmiljölagen (KML). Uppdragen varierar i storlek och karaktär, vilket gör det svårt att jämföra olika år.

Omfattningen av antal uppdrag och storleken på dem har sett olika ut över landet. Tillströmningen av nya uppdrag i Skåne har till exempel varit god medan flertalet av de omfattande utgrävningarna som väntas inom arbetet med höghastighetsjärnvägen Ostlänken, mellan Järna och Linköping, har ytterligare förskjutits i tid. Några av de större fleråriga uppdragen avslutade sina utgrävningar under året, till exempel Prysgården i Östergötland och Dalköpinge utanför Trelleborg. Även arbetet kopplat till Västlänken börjar lida mot sitt slut där undersökningen av bastion drottning Christina Regina från 1620-talet slutfördes strax innan årsskiftet. Ett omfattande rapportarbete kvarstår för dessa uppdrag.

Tabell 2. Antal uppdrag och publicerade rapporter

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Pågående uppdrag	517	594	671	689	721	707	620
Påbörjade uppdrag	164	170	227	231	322	258	293
Avslutade uppdrag	218	388	291	302	274	190	266
Publicerade KML-rapporter i Arkivsök*	128	127	145	175	178	123	114

*Anger publicerade och sökbara vid årsskiftet per utgivningsår. Viss eftersläpning föreligger i publiceringen vilket innebär att det faktiska antalet utgivna publikationer i efterhand kan vara högre per utgivningsår än vad som anges i tabellen.

¹ Den arkeologiska uppdragsverksamheten på SHM bedrivs under varumärket Arkeologerna, tillika en avdelning inom SHM.

Under 2024 publicerade Arkeologerna 128 arkeologiska rapporter med resultat från genomförda KML-uppdrag på *Arkivsök*, Riksantikvarieämbetets digitala öppna arkiv för bland annat arkeologiska rapporter och publikationer. Resultat har även publicerats som populärvetenskapliga tidskrifter. Ett nytt nummer av *Arkeologi i Östergötland* har till exempel utkommit och *Mer Arkeologi i Gamla stan – vid slott, under gator i trädgårdar och parker*, som sammanfattar resultaten från den omfattande utgrävningen av det medeltida Kalmar. Dessa publikationer ges ut i samarbete med länsstyrelsen och andra aktörer och museer i regionen.

Många av Arkeologernas pågående undersökningar och nyutkomna rapporter har uppmärksamats i lokal-, riks- och internationell media. Särskilt intresse väckte rapporten om undersökningen av ett gravfält från vikingatiden i Tvååker i Halland och den pågående utgrävningen av en ovanlig rituell samlingsplats och offermiljö från bondestenåldern som hittades i Hammar, utanför Kristianstad i Skåne.

I anslutning till uppdragen har både fysiska och digitala visningar samt föredrag hållits. Omfattande förmedlingsinsatser bedrivs särskilt vid de större utgrävningarna för en intresserad allmänhet, skolelever och andra inbjudna grupper. Som exempel kan nämnas utgrävningen i Pryssgården, strax utanför Norrköping, där cirka 1 200 personer deltog vid 14 föreläsningar och de 46 visningar som genomfördes i fält 2024. Av dessa var elva visningar och föredrag för olika skolgrupper med totalt 215 besökare. Flera av aktiviteterna för skolor genomfördes i samverkan med Östergötlands museum.

Användning av rörlig bild är en annan förmedlingsform som ökar och har potential att nå en större spridning, inte minst till de som av olika anledningar inte kan delta på plats. Av de nio filmer som publicerades på Youtube 2024 har särskilt de från undersökningen av Göteborgs befästningsvallar fått stor spridning och den mest visade har setts över 5 500 gånger under fyra månader. Samtliga filmer som publiceras textas för ökad tillgänglighet och integreras i blogg-inlägg på webbplatsen och via sociala medier som Youtube, Facebook och Instagram.

Utvecklingen av antal besök på webbplatsen är svårbedömd sedan kravet på acceptans av cookies infördes 2018. Antal besök 2024 som tas fram via analysverktyget Google Analytics visar en minskning med 27 procent jämfört med föregående år. Men eftersom resultatet endast omfattar besök som godkänt cookies finns en osäkerhet om nedgången beror på att fler väljer att neka cookies eller om den är reell. Ett kompletterande resultat via ett nytt verktyg, som redovisar samtliga besök, visar ett avsevärt högre resultat, se tabell 3. Antalet följare i sociala medier blir kontinuerligt fler och har ökat med åtta procent i jämförelse med föregående år. Via räckvidden är det tydligt att det material som publiceras på sociala medier når långt fler än vad antalet följare indikerar.

Tabell 3. Antal besökare på Arkeologernas webb och följare i sociala medier

Antal besök på webbplatsen avser antal sessioner. För dessa redovisas dels samtliga besök, dels antal av totalen som har accepterat cookies. Det första hämtas sedan 2024 med hjälp av analysverktyget Matomo, det andra via Google Analytics, myndighetens tidigare analysverktyg. Antal sidvisningar avser det totala antalet som fångas av Matomo.

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Webbbesök totalt	142 936	-	-	-	-	-	-
Besök som accepterat cookies	67 514	92 205	72 146	83 409	170 236	122 646	76 944
Sidvisningar totalt	270 274	-	-	-	-	-	-
Följare i sociala medier*	27 358	25 279	23 131	19 277	14 510	6 894	3 157
Räckvidd*	1 000 368	674 900	-	-	-	-	-

*Från och med 2024 ingår endast Facebook och Instagram, inte som tidigare även X (tidigare Twitter). För att skapa jämförbarhet har utfallet 2018–2023 räknats om där antalet följare på Twitter har tagits bort.

För en kunskapsintensiv verksamhet som uppdragsarkeologi krävs en kontinuerlig verksamhetsutveckling för att vara konkurrenskraftig. Under året har till exempel dokumentationssystemet *Intrasis* nya version färdigställts och utbildningsmaterial tagits fram inför implementeringen inom organisationen och hos externa kunder.

För att säkra en fortlöpande kunskapsuppbyggnad genomför Arkeologerna även andra typer av uppdrag än de KML-styrda och driver eller medverkar i externt finansierade projekt. Flera länsstyrelser har under året gett uppdrag till Arkeologerna att utarbeta arkeologiska kunskapsunderlag som fokuserar på särskilda fråge- eller problemområden, såsom arkeologiska våtmarker i Norrbottens och Västerbottens län, den agrara bebyggelsen i Hallands län och förslag till fornlämningsområde för Vätteryds gravfält i Skåne län. Medarbetare har även deltagit i forskningsprojekt såsom *Datering av agrar förändring i Skåne från neolitikum till medeltid*, finansierat av Ebbe Kocks stiftelse och med Arkeologerna som huvudman, *Medelhavsbrons och Närkejärn* på Stockholms universitet, *Application for palaeoreconstructions and preservation research at the Skateholm site in southern Scania* på Lunds universitet samt *Hus och sociala praktiker i svenska städer 1600–1850* på Uppsala universitet.

I arbetet med att förmedla kunskap och resultat har medarbetare under året deltagit som författare eller delförfattare i olika vetenskapliga publiceringar. Åtta peer review granskade artiklar har publicerats i svenska eller nationella tidskrifter som *Journal of Archaeological Science*, *Frontiers in Environmental Archaeology*, *Palaeogeography*, *Palaeoclimatology*, *Palaeoecology*, *Norwegian Archaeological Review*, *Journal of Maritime Archaeology*, *Elements in Ancient and Pre-modern Economies* och *Lund Archaeological Review*. Där utöver har medarbetare medverkat som författare till delkapitel i fem antologier; *Practicing historical ecology: methods for the collection, analysis, and integration of interdisciplinary historical data*, *Urban geoarchaeology* och *World Archaeo-Geophysics*, *Change: The Shift from the Early to Late Scandinavian Iron Age in the First Millennium AD* och *Building Networks: Exchange of Knowledge, Ideas and Materials in Medieval and Post-Medieval Europe*.

Interna forumgrupper på olika teman och tidsperioder träffas regelbundet för att säkra kunskapsöverföring mellan medarbetare och regionkontor.

2.2. Analys och bedömning

Arkeologerna uppvisar ett positivt resultat med 0,3 mnkr för 2024. Antal pågående uppdrag har minskat, men omfattning och storlek av uppdrag ser olika ut varför en direkt jämförelse mellan olika år inte är helt relevant. Nedgången jämfört med tidigare år beror delvis på att många uppdrag har skjutits upp av exploatörer men är också en effekt av att det finns många aktörer som konkurrerar med varandra. Något som är tydligt inte minst i Mälardalen. Myndigheten har fortsatt att vinna upphandlingar i samband med pågående infrastruktursatsningar och antal påbörjade uppdrag är likartat med 2023.

Antal årsarbetskrafter har minskat från 124 till 115 under 2024. Detta beror på att flera långvariga och mycket omfattande uppdrag genomfördes parallellt 2023, vilket krävde många säsonganställda. Några av dessa till ytan mest omfattande utgrävningarna, Pryssgården i Östergötland och Dalköpinge utanför Trelleborg, avslutades under 2024 och kommer efterföljas av ett betydande rapportarbete.

Utifrån uppdragens omfattning och uppdragsgivarens beställning har Arkeologerna genomfört olika förmedlingsinsatser anpassade för olika målgrupper. Guidade visningar i fält har erbjudits, föredrag tillsammans med olika lokala aktörer och digitala förmedlingsinsatser för de som inte har möjlighet att besöka utgrävningarna. Intresset att ta del av verksamheten är fortsatt stort vilket antal besök på webbplatsen och räckvidden på sociala medier visar. För att uppfylla länsstyrelsernas krav på bevarande av de förmedlingsinsatser som utförts samlas information om uppdragen i bloggar, filmer och inlägg på Arkeologernas webbplats. Dessa förmedlingsinsatser, ihop med rapporterna och detaljerad dokumentation i det egna dokumentsystemet *Intrasis*, garanterar att materialet finns tillgängligt och sökbart i olika detaljeringsgrad för olika ändamål längre än projektens aktiva tid.

Som en del i arbetet med att åstadkomma en stabil långsiktig ekonomi pågår en kontinuerlig verksamhetsutveckling. Fokus ligger på att effektivt genomföra pågående uppdrag och vinna nya, men även att fortsätta översynen av organisation, interna processer och verktyg för att successivt komma till rätta med den skuld som följde med från Riksantikvarieämbetet. Under året har arbetet med förbättrad projektuppföljning fortgått och den nya versionen av *Intrasis* färdigställts. För att vara fortsatt konkurrenskraftiga och kunna erbjuda relevanta tjänster är även kompetensutveckling och kompetensöverföring en viktig del. Resultat och ny kunskap har förmedlats internt inom särskilda forumgrupper och på *Arkeologernas dag*, men har även publicerats i vetenskapliga publikationer och mer populärvetenskapliga sammanhang samt uppmärksammats i nationell och internationell media.

Sammanfattningsvis har Arkeologerna under 2024 bedrivit en omfattande arkeologisk uppdragsverksamhet som på nytt redovisar ett positivt resultat. SHM bedömer att verksamheten har genomförts i enlighet med myndighetens uppställda kvalitetsmått. Det vill säga att leverera enligt överenskomna avtal utifrån länsstyrelsernas kvalitetskrav på de arkeologiska uppdragen, samt kraven på leverans i tid till avtalad kostnad. Bedömningen är att både länsstyrelserna och exploatörerna har varit nöjda med genomförda insatser då nya uppdrag har erhållits från tidigare beställare.

Tabell 4. Arkeologernas resultat

För kommentar kring utfallet se rubrik 1.1 *Resultatredovisningens indelning och upplägg* samt tabell 1.

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Intäkter av anslag (tkr)	0	0	0	0	0	0	0
Övriga intäkter (tkr)	146 163	156 094	137 742	125 925	153 604	135 122	126 282
Kostnader (tkr)	-145 804	-150 396	-134 749	-124 509	-143 691	-130 272	-125 693
RESULTAT (mnkr)	0,3	5,7	3,0	1,4	9,9	4,9	0,6
OMSÄTTNING (mnkr)	146,2	156,1	137,7	125,9	151,3	132,4	126,8
Intäkt uppdragstimmar (mnkr)	108,3	118,8	103	95,6	106,8	98,3	86,8
Debiterbara uppdragstimmar	123 366	139 049	121 606	114 577	131 337	122 471	113 563
Debiteringsgrad all personal	72%	77%	71%	70%	71%	71%	68%
Antal årsarbetskrafter	115	124	115	112	115	108	102

3. UTVECKLA OCH FÖRVALTA SAMLINGARNA

Statens historiska museer ska vårda, förteckna, vetenskapligt bearbeta och genom nyförvärv berika de samlingar som har anförtrotts myndigheten, samt förvalta och vårda de fornfynd som Riksantikvarieämbetet beslutar att tillföra myndigheten. (SFS 2014:1079)

SHM:s samlingar omfattar flera olika områden. Historiska museets samlingar består främst av arkeologiskt material samt kyrkliga konsthistoriska föremål. Livrustkammarens samlingar omfattar föremål från de kungliga livrust-, kläd- och skattkamrarna och hovstallet samt likartade föremålsgrupper av främst personhistorisk karaktär. Ekonomiska museet – Kungliga myntkabinettets samlingar², med Tumba bruksmuseum, innefattar mynt och andra betalningsmedel, medaljer och andra föremål med numismatisk eller finanshistorisk anknytning samt föremål med anknytning till pappers- och sedelframställning. Skoklosters slotts samlingar innehåller företrädesvis konst, konsthantverk, vapen, möbler och annan inredning samt boksamlingar med anknytning till slottsbyggnaden, dess användning och ägare. Sveriges museum om Förintelsens samlingar omfattar föremål, dokument och annat material som belyser Förintelsens historiska sammanhang, däribland livsberättelser från överlevande med anknytning till Sverige samt från deras anhöriga och efterlevande.

Utöver detta tillkommer inventarierna i Hallwylska museet, som innefattar föremål som museets grundare Wilhelmina och Walther von Hallwyl beslöt skulle vara en del av museet, bland annat hushållsinventarier och möbler samt samlingar av konst, asiatisk keramik, europeiskt porslin och silver samt själva byggnaden som myndigheten förvaltar i stiftelseform.

Totalt omfattar myndighetens samlingar cirka elva miljoner föremål och cirka 111 ton osteologiskt material. För att säkerställa källorna till samtidens och framtidens historiskskrivning arbetar myndigheten fortlöpande med att förbättra samlingarnas och dokumentationens långsiktiga bevarande och användbarhet.

² Ekonomiska museet – Kungliga myntkabinettets samlingar benämns i redovisningen endast med kortversionen, det vill säga Kungliga myntkabinettets samlingar.

3.1. Resultat

3.1.1. Samlingarnas tillväxt

Under 2024 har 62 ärenden med 1 139 föremål, 12 arkivsamlingar och 6 digitala objekt beslutats tillföras myndighetens samlingar genom gåvor och inköp. Majoriteten av dessa ärenden är en del av myndighetens arbete med att bygga upp samlingarna till Sveriges museum om Förintelsen. I förvärven ingår bland annat hundratals fotografier, ID-handlingar, tidningsartiklar, skoluppsatser, inspelningar och andra personliga föremål. Exempel på förvärv till myndighetens övriga samlingar är två medaljstamper utförda av konstnären Adolf Lindberg, en senmedeltida träskulptur från ett altarskåp och en anteckningsbok från Kungliga slottets kök från 1900-talets början med handskrivna matsedlar och recept.

Utöver gåvor och inköp har myndigheten ett uppdrag att omhänderta fyndmaterial från såväl omfattande som mindre arkeologiska undersökningar. Under 2024 har SHM tilldelats 97 sådana fyndöverföringsärenden efter beslut av Riksantikvarieämbetet enligt kulturmiljölagen (KML) (1988:950). Totalt omfattade ärendena fyndlistor med drygt 27 000 föremålsposter.

I arbetet med att accedera KML-ärenden har 138 ärenden avslutats under året och närmare 29 000 poster accederats, fem procent fler än föregående år.

Tabell 5. Tillväxt genom gåvor och inköp

Redovisningen ändrades 2020, varför uppgifter för tidigare år saknas. Endast förvärvade föremål i avslutade ärenden redovisas i statistiken, inte som tidigare även för pågående ärenden. Den stora ökningen 2024 beror på arbetet med att bygga upp Sveriges museum om Förintelsens samling.

	2024	2023	2022	2021	2020
Avslutade ärenden med beviljade förvärv	62	28	8	10	14
Föremål i avslutade ärenden	1 139	128	149	76	164

Tabell 6. Ärendebalansen för KML-ärenden

Ett ärende kan omfatta ett fåtal föremål eller ett mycket omfattande fyndmaterial. Antal accederade poster har endast från och med 2021 kunnat hämtas från samlingsförvaltningssystemet, varför uppgifter för tidigare år saknas.

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Inkomna ärenden	97	97	92	91	102	103	139
Föremålsposter i inkomna ärenden	27 012	14 048	14 933	25 111	18 831	11 367	44 566
Avslutade ärenden	138	103	148	91	111	79	74
Kvarvarande eftersläpning av ärenden	1 643	*1 684	*1 690	1 746	1 746	1 755	1 731
Accederade poster	28 991	27 551	18 955	11 875	-	-	-

* Utfallet reviderat 2024 på grund av tidigare felaktig summering mellan åren.

3.1.2. Digitalt registrerade samlingar

När material accederas till samlingarna registreras det digitalt i SHM:s samlingsförvaltnings-system. En post skapas och kompletteras med olika typer av information.

Totalt har närmare 35 400 nya digitala poster tillkommit, en ökning av digitaliseringsgraden med tre procent i jämförelse med föregående år. De största insatserna under 2024 har lagts på att registrera nyinkommet material av såväl gåvor och inköp som KML-ärenden. Då det omfattande inflödet av KML-ärenden är särskilt prioriterat har myndigheten också genomfört en riktad satsning med ett antal extra anställda som arbetat med äldre KML-ärenden vars material inte införlivats i samlingarna. Ärendena omfattar huvudsakligen material som accederas till Historiska museets samlingar men även till Kungliga myntkabinettets. Som framgår av tabell 7 är det följaktligen dessa samlingar som ökat antal poster mest 2024. Trots mängden registrerade nya poster är andelen av möjliga digitala poster oförändrat 33 procent.

Tabell 7. Digitaliseringsgrad av SHM:s samlingar

När föremål digitaliseras samlas de i så kallade poster som kan innehålla ett eller flera föremål. Det förklarar varför antal uppskattade digitala poster är färre än föremål i samlingarna. Då samlingarna är så omfattande kan endast en uppskattning göras av antal möjliga digitala poster i förhållande till det faktiska antalet föremål. Av den anledningen revideras inte antalet föremål årligen förutom för Sveriges museum om Förintelsens föremålssamling som är under uppbyggnad och för Livrustkammarens samling i samband med nyförvärv då digitaliseringsgraden är 100 procent.

För tre av samlingarna kan inte ovanstående uppskattning av antal föremål och antal möjliga poster göras; Historiska museets osteologiska samling, som består av 111 ton benmaterial, Hallwylska arkivet och Sveriges museum om Förintelsens arkiv, då dessa i sin tur består av en stor mängd dokument. Dessa tre samlingar ingår därmed inte i summeringen av andelen digitala poster av totalt möjliga. För mer information om digitaliseringsarbetet inom myndigheten, se rubrik 8.1.7. *Bevara och tillgängliggöra kulturarvet genom digitisering och digitalisering.*

SHM:s samlingar						
	Antal möjliga digitala poster 2024	Antal digitala poster			Förändring 2023–2024	Andel 2024 av möjliga digitala poster
		2024	2023	2022		
Kungliga myntkabinettet	650 000	113 139	106 195	67 782	6 944	17%
Hallwylska museet, föremålssamling*	20 000	15 672	*15 490	15 608	182	78%
Hallwylska museet, arkiv (grupp LXIV)*	okänt	18 474	16 608	13 340	1 866	-
Historiska museet, föremålssamling	2 500 000	890 082	873 835	849 726	16 247	36%
Historiska museet, osteologisk samling	okänt	321 905	316 423	309 939	5 482	-
Livrustkammaren	34 210	34 204	34 197	34 193	7	100%
Skoklosters slott, föremålssamling	20 000	15 472	15 467	15 465	5	77%
Skoklosters slott, boksamling	30 000	19 364	19 168	19 028	196	65%
Sveriges museum om Förintelsen, föremålssamling**	1 158	1 158	295	-	863	100%
Sveriges museum om Förintelsen, arkivsamling	okänt	3 723	275	-	3 448	-
Tumba bruksmuseum	30 000	7 666	7 536	4 939	130	26%
Totalt	3 285 368	1 440 859	1 405 489	1 330 020	35 370	33%
<i>Förändring från föregående år</i>		35 370	75 469	50 382		
		3%	6%	4%	3%	0%

* Sedan 2023 ingår inte den så kallade supplementssamlingen i redovisningen av föremålssamlingen, utan i arkivsamlingen.

**Första förvärven genomfördes 2023. I tabellen anges exakt antal poster, antalet kommer årligen öka i takt med att samlingen växer.

3.1.3. Ordnade samlingar

Regelbundna inventeringar och uppordningsinsatser är viktiga för att öka spårbarheten och medför en kontinuerligt förbättrad kontroll av samlingarna. Vid dessa kontrolleras placeringsuppgifterna och uppdateras vid behov. Information om föremålen eller deras tillstånd kan kompletteras, men även bild och märkning kan tillkomma.

Under 2024 inventerades värdeföremål i Historiska museets förhistoriska samling och ett antal föremålsgrupper i den Hallwylska samlingen, där en årlig inventering stipulerats i donationsvillkoren. Uppordningsinsatser har genomförts i delar av Kungliga myntkabinettets, Historiska museets och Livrustkammarens samlingar samt i Tumba bruksmuseums samlingar. Kontroller har även genomförts i samband med mottagande och accession av arkeologiskt fyndmaterial och vid utlån samt genom arbetet med utställningsproduktioner.

Årligen genomförs även särskilda stickprovskontroller. Vid dessa kontrolleras både de digitalt registrerade och de analogt förtecknade samlingarna. 2024 granskades 350 slumpvis utvalda föremål/föremålsposter. Av dessa återfanns 342, det vill säga 98 procent. Av de åtta föremål, som trots eftersökningar inte har påträffats, är fem dokumenterade som saknade sedan tidigare, och två har höga ekonomiska och kulturhistoriska värden varför en polisanmälan gjorts.

Av myndighetens drygt 1,4 miljoner digitala poster har totalt 68 procent information om placering. För antal poster med bild är andelen 29 procent undantaget den osteologiska samlingen, vars poster inte systematiskt fotograferas. Som framgår i tabell 8–9 har drygt 47 400 poster fått placeringsinformation under 2024 och närmare 23 300 poster kompletterats med bild. Det motsvarar en ökning av total andel poster med angiven placering med två procentenheter jämfört med föregående år, och med en procentenhet för andelen med bild.

Tabell 8. Digitala poster med placeringsinformation

I tabellen redovisas att antal poster med placeringsinformation har minskat i jämförelse med föregående år för arkivsamlingen på Hallwylska museet och Skoklosters slotts föremålssamling. Detta beror på en tidigare felaktighet i registreringen av placeringen för dessa båda samlingar, vilket upptäcktes vid en systemuppdatering 2024. Det medför att resultatet för 2024 är mer tillförlitligt än utfallet för 2022–2023. Tidigare års resultat kvarstår i tabellen då det inte har varit möjligt att göra den reviderade sökningen retroaktivt. Dessa utfall är markerade inom en parentes ().

SHM:s samlingar						
	Totalt antal digitala poster 2024	Antal digitala poster med placeringsinformation			Förändring 2023–2024	Andel 2024 av antal digitala poster
		2024	2023	2022		
Kungliga myntkabinettet	113 139	56 142	48 410	6 019	7 732	50%
Hallwylska museet, föremålssamling*	15 672	15 633	*15 490	15 578	173	100%
Hallwylska museet, arkiv (grupp LXIV)*	18 474	16 182	(16 608)	(13 152)	-426	88%
Historiska museet, föremålssamling	890 082	522 227	493 102	457 498	29 125	59%
Historiska museet, osteologisk samling	321 905	287 599	278 319	269 989	9 280	89%
Livruskammaren	34 204	34 204	34 197	34 193	7	100%
Skoklosters slott, föremålssamling	15 472	15 348	(15 467)	(15 465)	-119	99%
Skoklosters slott, boksamling	19 364	19 284	19 057	19 028	227	100%
Sveriges museum om Förintelsen, föremålssamling*	1 158	1 078	244	-	834	93%
Sveriges museum om Förintelsen, arkivsamling	3 723	392	5	-	387	11%
Tumba bruksmuseum	7 666	5 006	4 814	2 259	192	65%
Totalt	1 440 859	973 125	925 713	833 181	47 412	68%
<i>Förändring från föregående år</i>	35 370 3%	47 412 5%	92 532 11%	22 914 3%	-	-
					5%	2%

Se (, **) tabell 7.

Tabell 9. Digitala poster med bild

Med bild avses förutom fotografier även inskannade katalogkort och annan multimedia. Andelen med bild av det totala antalet digitala poster sammanräknas utan den osteologiska samlingen då denna inte avses att fotograferas.

SHM:s samlingar						
	Totalt antal digitala poster 2024	Antal digitala poster med bild			Förändring 2023–2024	Andel 2024 av antal digitala poster
		2024	2023	2022		
Kungliga myntkabinettet	113 139	98 554	90 933	54 918	7 621	87%
Hallwylska museet, föremålssamling*	15 672	13 047	12 852	12 869	195	83%
Hallwylska museet, arkiv (grupp LXIV)*	18 474	14 473	11 447	7 495	3 026	78%
Historiska museet, föremålssamling	890 082	162 334	153 469	136 677	8 865	18%
Historiska museet, osteologisk samling	321 905	-	-	-	-	-
Livruskammaren	34 204	22 032	21 957	21 799	75	64%
Skoklosters slott, föremålssamling	15 472	6 302	6 251	6 199	51	41%
Skoklosters slott, boksamling	19 364	904	521	366	383	5%
Sveriges museum om Förintelsen, föremålssamling	1 158	1 084	294	-	790	94%
Sveriges museum om Förintelsen, arkivsamling	3 723	2 330	248	-	2 082	63%
Tumba bruksmuseum	7 666	5 108	4 905	2 252	203	67%
Totalt	1 440 859	326 168	302 877	242 575	23 291	29%
<i>Förändring från föregående år</i>	35 370 3%	23 291 8%	60 302 25%	11 906 5%	-	-
					8%	1%

Se () tabell 7.

3.1.4. Vårdande insatser

Eftersom myndighetens omfattande samlingar är av varierande ålder, karaktär och material finns stora behov av såväl förebyggande insatser som aktiv konservering. För målerisamlingen på Skoklosters slott och för metallföremål i den arkeologiska samlingen är behoven av åtgärder särskilt stor. För de sistnämnda är samarbetet med Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna av avgörande betydelse.

Under 2024 har närmare 2 000 tillståndskontroller genomförts i samband med utställningsproduktioner, låneförfrågningar och besiktningar, samt inom ramen för det löpande accessionsarbetet och med nyförvärven till Sveriges museum om Förintelsen. Ytterligare tillståndskontroller har genomförts i samband med olika insatser på museerna och i magasinerna. Vidare har aktiva vårdåtgärder genomförts på altarskåp på Historiska museet och på föremål i samlingarna på Tumba bruksmuseum.

Antal föremålsposter som tillståndskontrolleras styrs bland annat av vilka riktade satsningar som pågår under året. Det är förklaringen till det avsevärt lägre utfallet 2024 än de föregående åren. Åren 2022–2023 medförde till exempel produktionen av Ekonomiska museets nya basutställning, utlån av en omfattande silverskatt och vissa besiktningar av utlån ett särskilt omfattande arbete med tillståndsbedömningar.

För att förbättra förutsättningarna för ett långsiktigt bevarande pågår ett strategiskt arbete med att ta fram vårdplaner för de olika samlingarna.

Tabell 10. Tillståndskontrollerade och vårdade föremålsposter

Antalet poster varierar mellan åren beroende på vilka satsningar som pågår, föremålens storlek och vilka typer av föremål som ska tillståndsbedömas eller konserveras. Före 2022 har endast poster till Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna redovisats, varför jämförelseuppgifter för övriga poster saknas. Från 2023 har poster till konservering internt tillkommit.

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Tillståndskontrollerade föremålsposter	1 997	4 341	7 731	-	-	-	-
Vårdade föremålsposter	1 055	1 146	684				
Intern konservering	366	163	-	-	-	-	-
Extern konservering	689	983	684	-	-	-	-
av Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna	513	648	652	167	1 240	87	1 142
av andra aktörer	176	335	32	-	-	-	-

3.1.5. Ändamålsenliga magasin

För att skapa förutsättningar för ett långsiktigt bevarande av samlingarna är förvaringen viktig. Den stora omfattningen av myndighetens samlingar och det kontinuerliga inflödet av arkeologiskt material kräver ett fortlöpande arbete med att utveckla och effektivisera magasinerna samt hanteringen av föremålen i dessa. Även uppbyggnaden av samlingen till Sveriges museum om Förintelsen påverkar där ett nytt arkiv och magasin har tagits i bruk 2024.

Samtliga samlingar ska förvaras i säkra lokaler och i ett klimat som förebygger att skador uppkommer. Under året fortsatte implementeringen av en ny molntjänst för klimatloggning som skapar nya möjligheter för analys av klimatdata mellan olika system och lokaler.

Den uppföljning som genomfördes 2024 visar att klimatet i myndighetens magasin har varit tillfredställande för 39 procent av de magasinnytor där mätdata finns. Detta är ett påtagligt lägre

utfall än föregående år. Det beror på att klimatet i det största magasinet, som utgör 26 procent av den totala magasinsytan, har haft en avvikelse på uppsatta krav under mer än fem procent av tiden. Följaktligen blir utfallet för tillfredställande klimat med brister ovanligt högt. Inom 13 procent av den totala magasinsytan har klimatet inte varit tillfredställande. Även denna del är högre än tidigare år, vilket framför allt beror på en avvikelse under en längre period i ett av de andra större magasinerna. Resterande lokaler har ej varit möjliga att bedöma då de saknar mätdata.

Utöver klimatkontrollerna genomförs en årlig uppföljning av säkerhetsnivån i magasinerna. Under 2024 visade den att 91 procent av de totala magasinsytorna har en säkerhetsnivå som är tillfredsställande i fråga om brandskydd, säkerhet, driftsäkerhet och tillgänglighet. I sex procent av ytan är nivån tillfredsställande men förbättringar bör göras. För ett magasin bedöms säkerhetsnivån ej tillfredsställande.

Tabell 11. Klimat och säkerhet i magasinerna

Ingen data redovisas före 2020 då inte samtliga magasin ingick i mätningen innan dess.

	2024	2023	2022	2021	2020
Klimat					
Tillfredställande	39%	78%	33%	52%	76%
Tillfredställande med brister	47%	15%	50%	36%	17%
Ej tillfredställande	13%	4%	9%	5%	1%
Data saknas	1%	3%	8%	7%	6%
Säkerhet					
Tillfredställande	91%	91%	92%	92%	92%
Tillfredställande med brister	6%	6%	8%	8%	8%
Ej tillfredställande	3%	3%	0%	0%	0%

3.2. Analys och bedömning

SHM:s samlingar växer oavbrutet. Tillväxten sker dels genom gåvor och inköp, dels genom fyndöverföring av material från arkeologiska undersökningar i enlighet med kulturmiljölagen (1988:950). Samtidigt som ett intensivt arbete pågår med att bygga upp Sveriges museum om Förintelsens samlingar är majoriteten av tillväxten kopplad till det omfattande material som inkommer årligen från arkeologiska undersökningar. Med pågående infrastruktursatsningar i samhället och de omfattande arkeologiska undersökningar som föregår dem, beräknas detta inflöde öka kraftigt de närmaste åren. För att hålla jämna steg är en av myndighetens viktigaste prioriteringar att arbeta mer intensivt med accession och att effektivisera hur magasinerna nyttjas.

Det kontinuerligt stora och omfattande inflödet av föremål har medfört att det finns en eftersläpning i att införliva föremålen från arkeologiska undersökningar i samlingarna. Det medför att spårbarheten till materialet och kunskapen om eventuella vårdbehov är bristande samt att materialet inte är tillgängligt för forskare och andra intresserade. Arbetet är särskilt prioriterat inom myndigheten och under 2024 har 138 ärenden avslutats och närmare 29 000 poster accederats. Under samma period har 97 nya ärenden inkommit med totalt 27 000 poster, vilket illustrerar svårigheten med att både omhänderta inflödet och samtidigt lyckas minska antalet eftersläpande ärenden. Till detta ska beaktas att under de kommande åren beräknas ett än större inflöde ske i och med byggandet av bland annat Ostlänken. För att öka beredskapen inför detta arbetar SHM aktivt med att effektivisera hur magasinerna nyttjas. Här pågår bland annat ett

omfattande arbete i samband med byte av pallställ och ompackning av material. Av stor vikt är också det arbete som pågår med att transportera material som fyndfördelats till regionala museer, och som förvarats i SHM:s magasin sedan före avskiljandet från Riksantikvarieämbetet.

För att skapa förutsättningar för ett långsiktigt bevarande av samlingarna arbetar SHM både förebyggande och aktivt med olika typer av åtgärder. En viktig del är att säkerställa att samlingarna är ordnade, sökbara och säkra. Föremål kontrolleras i samband med olika arbetsprocesser och genom särskilda stickprovskontroller. Resultaten 2024 för stickprovskontrollerna och den årliga uppföljningen av säkerhetsnivån i magasinen var 98 procent respektive 97 procent, vilket bedöms fortsatt uppfylla god kvalitet enligt de kriterier myndigheten har ställt upp³. Myndigheten arbetar också med att ta fram planer för att säkerställa att varje byggnad med samlingar har resurser och beredskap för att kunna hantera akuta händelser som kan få negativ effekt på samlingarna. Detta är en viktig del i att höja beredskapen för olika slags incidenter och scenarier, något som SHM bedömer särskilt viktigt utifrån det allmänna säkerhetsläget.

En annan del i att säkra samlingarna långsiktigt är att de förvaras i ett klimat anpassat efter föremålens behov, då material är olika känsliga för till exempel luftfuktighet. Även om den årliga uppföljningen av magasinen⁴ visar goda förutsättningar för bevarande och ett kontinuerligt utvecklingsarbete genomförs, är det redan existerande vårdbehovet en fortsatt utmaning baserat på samlingarnas volym. Att resultaten mellan kriterierna *tillfredsställande klimat* eller *tillfredsställande med brister* fluktuerar mellan olika år beror huvudsakligen på vilka magasin som har avvikelser under året. Om det sker i ett av de större, om än under en begränsad tid, blir utslaget stort.

Det är viktigt att eventuella vårdbehov fångas tidigt. För att möjliggöra detta genomförs ett kontinuerligt arbete med tillståndskontroller som en del av olika arbetsprocesser, som vid accession, utlån och utställningsproduktion. Vid dessa bedöms eventuella vårdbehov. Trots att ett stort antal föremål årligen genomgår aktiva vårdinsatser är behoven större än vad som kan omhändertas, bland annat för målerisamlingen på Skoklosters slott och inom den arkeologiska samlingen. För att beräkna omfattningen av vårdbehovet i de arkeologiska samlingarna har under 2024 en inledande översikt färdigställts. Arbetet baseras på en särskild stickprovsundersökning och både resultat och metodutveckling kommer vara värdefulla i det fortsatta arbetet.

Ytterligare en aspekt för att säkra samlingarna är att digitalisera dem men även att fortlöpande arbeta med att komplettera posternas information och kvalitetssäkra hur de registreras. Med tillkommande uppgifter som placering och bild säkras både spårbarheten och möjligheten till identifikation samtidigt förbättras potentialen till olika användning av registrerade data. Mängden samlingsdata som SHM besitter har stor potential för vidareutveckling av tjänster och stora, datadrivna analyser. Trots regeringens tillskott av särskilda medel för digitisering och digitalisering är arbetet som kvarstår omfattande på grund av samlingarnas storlek. Vid utgången av 2024 var 33 procent av föremålen i myndighetens samlingar digitalt registrerade. Trots att antalet ökat markant – med över 35 000 poster – är andelen oförändrad i jämförelse med föregående år, vilket tydliggör samlingarnas stora omfång. Se vidare rubrik 8.1.7. *Bevara och tillgängliggöra kulturarvet genom digitisering och digitalisering*.

SHM bedömer att myndigheten, trots att de egna kvalitetsmåten⁵ har uppnåtts, inte uppfyller hela uppdraget på ett tillfredställande sätt. Trots intern prioritering, tillskott av externa medel

³ Se rubrik 9.6. *Tilläggsupplysningar och noter* för definition av SHM:s kvalitetsmått.

⁴ Se rubrik 9.6. *Tilläggsupplysningar och noter* för definition av SHM:s kvalitetsmått.

⁵ Se rubrik 9.6 *Tilläggsupplysningar och noter* för definition av SHM:s kvalitetsmått.

och ett fortlöpande utvecklingsarbete kvarstår stora utmaningar. Det handlar om möjligheten att komma till rätta med eftersläpningen i accessionen av KML-ärenden samtidigt som nya inkommande ärenden ska omhändertas och planering ske inför det kommande massiva inflödet av arkeologiskt material som pågående infrastruktuursatsningar innebär. Utöver det ska digitaliseringen av samlingarna förtgå, samlingarna till Sveriges museum om Förintelsen byggas upp och omhändertas samtidigt som ett långsiktigt bevarande av myndighetens elva miljoner föremål och 111 ton osteologiskt material ska säkerställas. Uppdraget överstiger vida myndighetens nuvarande resurser.

Tabell 12. Fördelning mellan intäkter och kostnader (tkr)

För kommentar kring utfallet se rubrik 1.1 *Resultatredovisningens indelning och upplägg* samt tabell 1.

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Intäkter av anslag	48 267	45 812	39 169	37 919	38 721	41 217	37 686
Övriga intäkter	527	660	553	368	1 537	1 667	1 531
Kostnader	-48 793	-46 472	-39 723	-38 287	-39 858	-42 890	-39 236

4. KUNSKAPSUPPBYGGNAD

Statens historiska museer ska verka för ökad kunskap grundad på forskning och samverkan med andra, exempelvis universitet och högskolor, och förmedla kunskap inom sitt verksamhetsområde. (SFS 2014:1079)

SHM:s verksamhet och kunskapsproduktion ska vila på vetenskaplig grund. Genom ett kontinuerligt arbete med samlingarna och FoU-projekt verkar myndigheten för ökad kunskap inom olika fält. Samarbeten med externa experter inom olika sakområden möjliggör att ytterligare perspektiv kan tillföras och att resultaten kan förmedlas i fler former och nå fler användare.

4.1. Resultat

4.1.1. Ökad kunskap om samlingarna

Ny kunskap tillförs kontinuerligt i olika delar av myndighetens verksamhet. Det sker till exempel i samband med de arkeologiska uppdragen, vid produktion av utställningar och publikationer samt i det löpande arbetet inom samlingsförvaltningen.

Under 2024 har även särskilda kunskapsuppbyggnadsprojekt genomförts. En extern forskare har undersökt hur Skoklosters slotts boksamlingar från 1500- till 1800-talet har använts och upplevts av olika läsare genom tiden. Arbetet som genomförs i samarbete med SHM ska resultera i två digitala publikationer; ett kunskapsunderlag och en längre studie. Vidare har kunskapsuppbyggnaden kring teaterdräkter, som genomfördes tillsammans med Kungliga Operan inför Livrustkammarens utställning *Teaterkungen – prakten, makten och teaterkostymerna på Gustav III:s tid*, resulterat i en konferens om historiska teaterdräkter. Även ett kunskapsuppbyggnadsprojekt om vävda tapeter fortgår i samverkan med Nationalmuseum och andra internationella institutioner. Målsättningen är att inhämta kunskap kring olika metodval i syfte att färdigställa konserveringsarbetet på två tapeter ur SHM:s samlingar som rengjordes 2023.

4.1.2. Samverkan med universitet och högskolor

SHM samverkar med universitet och högskolor på olika sätt. Många av FoU-projekten och kunskapsuppbyggnadsprojekten är samarbeten med olika utbildningsinstitutioner. Myndighetens medarbetare deltar också regelbundet i undervisning och handledning, samt tar emot studiebesök och praktikanter från olika utbildningar.

I början av 2024 ingick myndigheten ett treårigt samverkansavtal med Institutionen för kulturvård vid Göteborgs universitet, där SHM bland annat åtar sig att tillhandahålla praktikplatser för konservatorsstudenter. SHM har även inlett ett samarbete med Historiska institutionen och Hugo Valentin-centrum vid Uppsala universitet om samfinansiering kring en doktorand med inriktning mot forskningsfältet Förintelse- och folkmordsstudier. Doktoranden är anställd vid universitetet men vistas delvis på SHM och bidrar på så vis till myndighetens

forskningsmiljö. Projektet utforskar hur materiella och immateriella spår formar det kollektiva minnet hos polska kvinnor som överlevde Förintelsen och fann en ny tillvaro i Sverige.

Många forskare och studenter besöker årligen myndighetens samlingar. Under 2024 genomfördes drygt 250 besök med cirka 430 forskare eller studenter. Av besöken var 32 procent internationella och vid dessa 82 besök deltog vid tre tillfällen både nationella och internationella besökare. En fjärdedel av besöken gjordes med syfte att skriva en vetenskaplig artikel, uppsats eller avhandling. Antalet besök ligger på samma nivå som föregående år medan antalet deltagare minskade med 24 procent. Antal deltagare beror huvudsakligen på typ av besök under ett år, om till exempel fler enskilda forskarbesök eller studentgrupper väljer att besöka samlingarna.

Antalet besök för att studera den osteologiska samlingen ökar och samlingen aktualiseras genom allt större projekt. I och med utvecklad teknik för bland annat DNA-analyser har det osteologiska materialet fått ökad betydelse. SHM har till exempel under 2024 etablerat ett särskilt samarbete med projektet *WarStories* vid Stockholms universitet, som under ett år finansierar en halvtidstjänst vid myndigheten enbart för att säkra möjligheten att undersöka det omfattande material som projektet önskar studera. Ett annat projekt är *Pioneers of northern Scandinavia*, som anhållit om att få låna cirka 260 kg benmaterial ur samlingarna.

Tabell 13. Antal besök av forskare och studenter i samlingarna

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Besök av forskare och studenter	253	249	147	101	78	138	186
Antal deltagare	432	566	388	281	136	349	325

4.1.3. Forsknings- och utvecklingsprojekt

Myndighetens FoU-verksamhet drivs med hjälp av externa medel och inom ramen för förvaltningsanslaget. Projekten utgår från ett femårigt program där det framgår att de ska bidra till kunskapsuppbyggnaden inom myndighetens verksamhet och till museiområdets utveckling och det hållbara samhället. Då nuvarande program sträckte sig fram till 2024 har arbete med ett nytt program pågått under året.

Under 2024 har åtta FoU-projekt fortgått; *Vikingafenomenet*, *Swedish National Infrastructure for Digital Archaeology – SweDigArch*, *Humus economicus*, *Evidens, källkritik och trovärdighet i museernas digitala omställning*, *Obeaktade kungliga textilier från 1300-talet*, *Att samla Förintelsens minnen i Sverige*, *Från bokskåpet till skärmen samt Sverige och Ukraina i museal samlingshistoria och utställningsnarrativ*. Av de tre projekt som avslutades vid årsskiftet 2023/2024 har ett, *Förintelsesamlingar – forskningsperspektiv och digitaliseringsbehov*, slutredovisats under året och har även utkommit med en särskild rapport inom SHM:s FoU-rapportserie.

Inga nya projekt har startat men ett pågående projekt tilldelades ytterligare medel i samband med årligen förnyad ansökan. Ett annat projekt har tilldelats medel 2024 men kommer att starta först 2025. Det är *Hågkomstens landskap, mottagandet av befriade koncentrationslägerfångar i Sverige 1945–1947*, som erhållit finansiering från Riksbankens jubileumsfond och kommer bedrivas i samarbete med Örebro universitet under tre år. Avsikten är att undersöka de svenska mottagningslägren för överlevande från nazistiska koncentrationsläger och kartlägga lägrens

historia, bidra med forskningsbaserad kunskap till museets samlingar och sprida resultaten till allmänheten via bland annat en digital kartapplikation och pop up-utställningar.

Tabell 14. FoU-projekt inom den anslagsfinansierade verksamheten

Redovisningen har förändrats 2022 varför utfall för föregående år saknas för ett flertal av uppgifterna. Inom parentes () anges antal fleråriga projekt av totalen som årligen måste förnya sina ansökningar. Dessa registreras under kategorierna Pågående projekt respektive Avslutade projekt, och om ytterligare medel tilldelats även under Ansökningar som tilldelats medel.

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Totalt antal projekt	8	13	11	9	8	11	12
SHM huvudman	5	7	4	4	5	7	7
SHM deltagare	3	6	7	5	3	4	5
Projektens finansiering							
Finansieras av SHM*	0	0	0	-	-	-	-
Delfinansieras av SHM*	1	3	3	-	-	-	-
Helt externfinansierade	7	10	8	-	-	-	-
Projektens status							
Pågående	8 (1)	8 (1)	6 (2)	-	-	-	-
Avslutade**	2 (1)	5 (2)	3 (2)	-	-	-	-
Slutredovisade***	1	2	0	-	-	-	-
Startade	0	5	5	-	-	-	-
Ansökningar som tilldelats medel	2 (1)	0	7 (2)	-	-	-	-

*Utöver OH-kostnader.

**Projekttiden är avslutad men slutrapportering och slutredovisning kan kvarstå.

***Slutrapporterats till finansären.

4.1.4. Kunskapsförmedling inom FoU

Under året har deltagarna i FoU-projekten inom myndighetens anslagsfinansierade verksamhet hållit föredrag på 17 internationella och nationella konferenser samt vid åtta andra sammankomster, deltagit i och lett tolv workshops och seminarier samt ingått i 24 nätverk och referensgrupper, varav 17 är internationella.

Deltagarna har även medverkat i media och programverksamhet, samt förmedlat resultat i olika former som utställningar, digitala artiklar, radioinslag och filmat material.

Tabell 15. Förmedlingsinsatser av medarbetare inom FoU-verksamheten

Utfallet 2024 avseende Vetenskapliga publiceringar är inte helt jämförbart med åren innan. Rubriken har ändrats och innehållet vidgats från att endast ha omfattat tryckta publikationer till att även omfatta andra former av publiceringar. Detta då flera utgivare idag endast publicerar digitalt samt att andra vetenskapliga publiceringsformer, såsom verk kopplade till konstnärlig forskning, tillkommit.

	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Vetenskapliga publiceringar	12	5	11	6	17	14
Deltagande i konferenser	17	12	12	5	8	40
Deltagande i workshops/seminarier	12	4	23	13	11	11

4.2. Analys och bedömning

Att vetenskapligt bygga ny kunskap eller fördjupa befintlig är en viktig del i myndighetens arbete. Detta genomförs som del i olika arbetsprocesser och i form av särskilda satsningar. Mycket sker i samverkan med externa parter vilket möjliggör ett konstruktivt kunskapsutbyte om samlingar och andra verksamhetsområden.

Myndigheten fortsätter att vara en attraktiv part för olika FoU-projekt. Av de åtta projekt som pågick inom SHM:s anslagsfinansierade verksamhet bedrevs sex i samverkan med externa aktörer, varav universitet och högskolor är några. Sju av de åtta projekten är externfinansierade, ett är delfinansierat av SHM. Projekten utgår från bland annat SHM:s samlingar, digitaliseringsarbete samt publik verksamhet och samlar kompetenser från olika delar av myndigheten. Kunskapsförmedling är en viktig del i arbetet och har utförts vid ett antal konferenser, workshops och seminarier men också som utställningar och publicering i vetenskapliga tidskrifter – numera ofta i digital form. Formerna avgörs bland annat av typ av projekt, verksamhetsområde och målgrupp.

SHM utgör en betydelsefull infrastruktur för utbildning och forskning i flera ämnen. Medarbetare föreläser bland annat på utbildningar samt tar regelbundet emot studiebesök och praktikanter från olika institutioner. Myndigheten stödjer även studenter som vill skriva uppsatser och tillgängliggör samlingarna för särskilda besök. Intresset för att besöka samlingarna ökar för tredje året i rad och är det högsta sedan myndigheten ombildades 2018. Även om antalet deltagare i besöken minskat jämfört med 2023 är intresset fortsatt stort både från nationella och internationella besökare. Variationer i utfallet beror huvudsakligen på vilka typer av besök som är mest frekventa under ett år. Avhandlingsarbeten tenderar att generera fler besök med färre deltagare medan studiebesök med studenter skapar motsatt utfall.

Sammanfattningsvis bedömer SHM att myndigheten uppfyller sitt uppdrag väl och att FoU-verksamheten håller god kvalitet⁶. Detta baserat på att projekt som myndigheten antingen är huvudman för eller är en del av har erhållit medel av olika forskningsfinansiärer och andra institutioner i konkurrens med andra. Vidare bedriver SHM i enlighet med uppdraget en kontinuerlig kunskapsuppbyggnad inom olika områden – baserad på forskning och samverkan. Myndigheten förmedlar kunskap på olika sätt för att nå relevanta målgrupper och är en attraktiv nod för utbildning och forskning som många utbildningsinstitutioner väljer att årligen återkomma till.

Tabell 16. Fördelning mellan intäkter och kostnader (tkr)

För kommentar kring utfallet se rubrik 1.1 *Resultatredovisningens indelning och upplägg* samt tabell 1.

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Intäkter av anslag	4 966	4 624	4 526	1 615	1 010	2 872	2 177
Övriga intäkter	6 863	7 203	5 696	2 859	1 456	4 132	5 662
Kostnader	-11 829	-11 827	-10 221	-4 473	-2 466	-7 004	-7 829

⁶ Se rubrik 9.6. *Tilläggsupplysningar och noter* för definition av SHM:s kvalitetsmått.

5. PUBLIK VERKSAMHET

Statens historiska museer ska hålla ett urval av samlingarna tillgängligt för allmänheten samt bedriva utställningsverksamhet och annan pedagogisk verksamhet. (SFS 2014:1079)

Med hjälp av myndighetens omfattande samlingar kan museerna visa en mångfacetterad bild av Sveriges historia med möjlighet till upplevelser och lärande om olika tidsperioder och perspektiv. Även genom digitala erbjudanden, och en generös hållning till utlån av föremål ur myndighetens samlingar till regionala museer och andra institutioner, tillgängliggörs såväl den publika verksamheten som samlingarna i olika delar av landet och internationellt.

Inom den arkeologiska uppdragsverksamheten genomförs också ett stort antal publika aktiviteter kopplade till uppdragen. Dessa ingår inte i statistiken.

5.1. Resultat

5.1.1. Utställningar

I arbetet med att synliggöra samlingarna och bedriva utställningsverksamhet har SHM visat sammanlagt 45 utställningar; 25 basutställningar, 19 tillfälliga utställningar – varav tio öppnade under året – och en utställning som turnerat i landet. Utöver dessa har museerna visat sex kortare gästspel i form av installationer och samarbeten.

Pågående basutställningar beskrivs inte i texten utan endast nya basutställningar och utställningar av mer tillfällig karaktär.

Tabell 17. Antal utställningar

En basutställning visas för publik under en längre period (>3 år). Hallwylska museet och Skoklosters slott ingår i den kategorin eftersom de är utställningar i sig med större delen av samlingarna i miljöerna. Tillfällig utställning visas för publik under en kortare period (<3 år). Vandringsutställning avser egenproducerade utställningar som turnerar och visas i andras lokaler.

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Utställningar totalt	45	40	40	34	27	37	39
Basutställningar	25	24	25	23	21	22	26
Tillfälliga utställningar	19	16	14	10	5	14	10
Vandringsutställningar	1	0	1	1	1	1	3

Den 1 juni 2024 öppnade Ekonomiska museet sin nya basutställning *PENGAR!*, en utställning om Sveriges historia utifrån hur ekonomi och pengar har förändrat samhället och människors liv. I utställningen finns förutom föremål ur myndighetens samlingar spel och taktila kopior men också *Ekonomilabbet*, en separat interaktiv utställning för skolor och familjer. På Tumba bruksmuseum ersattes under hösten utställningen *Jordnära – självhushållare då och nu* av *Flores pretiosi – blommor av värde*. Utställningen, med papperskonstnären Cecilia Levy, visar skulpturer av eget handgjort papper med utgångspunkt från landskapsblommorna som pryder våra svenska sedlar.

Konstnären Torsten Jurells keramik i utställningen *Fisken i skyn* ersatte klädotställningen *Klädd till middag* på Hallwylska museet och följdes därefter av hälsingekonstnären Lim-Johans (Johan Erik Olsson) naivistiska måleri i utställningen *Lim-Johan och den utomordentliga ärligheten*.

Historiska museet visade vandringsutställningen *OHTSEDIDH – om samiska kulturyttringar i Mellansverige* följt av *Medeltida mode – Medeltidsmuseet c/o Historiska*, ett samarbete mellan museerna med nysydd dräkter, återskapade från 1100-tal till tidigt 1500-tal. Under december öppnade *HÄXOR*, en utställning om häxprocesserna som pågick i Sverige mellan åren 1668–1676. Utställningen är externproducerad men omarbetad för museets lokaler och kompletterad, bland annat med föremål ur myndighetens samlingar. Under året kunde besökande även fortsatt ta del av familjeutställningen *Tillsammans genom tiden* och miniatyrbilderna *Historiska relationer mellan Sverige och Ukraina* – en monter med föremål som visar våra länders historiska kopplingar.

På Livrustkammaren visades fotoutställningen *The Dutch Golden Age Revisited* och utställningen *Teaterkungen – prakten, makten och teaterkostymerna på Gustav III:s tid*, som under hösten fick sällskap av *Slaget om Europa*, en utställning om kriget och konsten under trettioåriga kriget. Familjeutställningen *Enhörningar. Tror du på mig så tror jag på dig* togs under våren ner för att fortsätta i omarbetad form till Niguliste museum i Estland. På Skoklosters slott gavs en sista möjlighet att ta del av utställningen *Slottsfruar och klosterystrar – kvinnors inflytande och ansvar på Skokloster*, och under sommaren se modedesignern och konstnären *Louise Xins* färgsprakande haute couture, en kombination av konst och hantverk samt hållbara värden. På Sveriges museum om Förintelsen fortsatte utställningen *Sju liv* med tillskott av utställningen *Raoul – en liten utställning om en stor gärning*, om Raoul Wallenbergs hela liv men med fokus på tiden i Budapest. I december öppnade *Oberättat*, en utställning om folkmordet på sinti och romer under Förintelsen som lyfter tidigare okända vittnesmål och helt unika föremål. Till utställningen finns en digital fördjupning på svenska och engelska samt en sammanfattning av utställningen på fem romska språk som kan nås via museets webbplats. Under året har museet också turnerat med utställningen *Dimensions in Testimony*⁷ till fem olika platser i Sverige.

Utöver de tillfälliga utställningarna har museerna även varit värdar för olika kortare gästspel. Till påsken visades en mindre installation på Hallwylska museet av Charlotte Birnbaum och på Skoklosters slott hade Löthnergården Inredning & Blomster AB skapat blomsterarrangemang med inspiration från slottets interiörer och samlingar.

I samband med Stockholm Craft Week visades på Hallwylska museet konstnärgruppen *Parts & Pieces* verk i utställningen *Shaping stories!* På Historiska museet fortgick *Skåpmat – form och innehåll ur historiens möbelskafferier*, en utställning där design- och hantverksstudenter från Malmstens Linköpings universitet presenterade sina tolkningar av fem föremål ur museets samlingar som inspirerat till skapandet av deras egna möbler. Senare under våren öppnade *Hantverksakademien c/o Historiska*, som visade avgångsstudenternas examensverk under en helg. På Sveriges museum om Förintelsen visades under ett par månader miniatyrbilderna *Barns teckningar; Dina och Jovans berättelser*, som omfattade skolelevers skapelser efter att de hört de två överlevarna Dina och Jovan Rajs berätta om sina erfarenheter av Förintelsen.

⁷ En digital installation framtagen i samarbete med USC Shoah Foundation vid University of Southern California, USA.

5.1.2. Digital tillgång till samlingarna

Digital tillgänglighet och sökbarhet är en viktig del i arbetet med att skapa tillgång till samlingarna samt höja säkerhet och beredskap. När föremål registreras i samlingsförvaltningssystemet blir posterna direkt tillgängliga⁸ via det publika gränssnittet *Sök i samlingarna* som användaren når via myndighetens webbplatser.

Under 2024 har digitaliseringen av samlingarna fortsatt och totalt har närmare 253 200 poster tillkommit i *Sök i samlingarna*, en ökning med elva procent sedan föregående år. Totalt finns drygt 2,6 miljoner sökbara poster, varav föremålsposterna utgör 56 procent, mediaposterna 30 procent och övriga sökbara poster 14 procent.

Under året har *Sök i samlingarna* vidareutvecklats. Bland annat har samlingsdatabasens arkivkatalog publicerats för att tillgängliggöra SHM:s samlingsarkiv och ett nytt gränssnitt och träfflista för bilder har implementerats. Inom ramen för infrastrukturprojektet *Swedish National Infrastructure for Digital Archaeology (SweDigArch)* har även funktionaliteten utvecklats med möjlighet till CSV-export, fler filtreringsfunktioner, sortering av träfflistor och visning av relaterade objekt.

Tabell 18. Digital tillgång till SHM:s samlingar

Att notera är att antalet föremålsposter är högre än digitaliserade föremålsposter, se tabell 7. Det beror på att i det publika sökgränssnittet finns poster som har registrerats i fält men gallrats och aldrig införlivats i SHM:s samlingar.

Antal sidvisningar totalt/år för *Sök i samlingarna* hämtas med hjälp av analysverktyget Matomo. Antal sidvisningar/år som accepterat cookies registreras via Google Analytics, myndighetens tidigare analysverktyg, och redovisas fortsatt för att bibehålla en jämförelse med föregående år.

	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Sök i samlingarna						
Totalt sökbara poster	2 613 167	2 359 976	2 006 017	1 846 112	-	-
varav föremålsposter	1 476 329	1 443 172	1 367 801	1 294 452	-	-
varav arkivposter	3 725	-	-	-	-	-
varav mediaposter	784 002	716 759	593 070	551 660	-	-
varav övriga poster*	349 111	200 041	45 146	-	-	-
Sidvisningar totalt/år	677 528	-	-	-	-	-
varav som godkänt cookies	589 755	426 804	63 186	38 290	-	-
Google Arts & Culture						
Publicerade bilder	1 053	1 053	1 053	1 053	901	709
Publicerade digitala produktioner	27	27	27	27	23	18
Sketchfab						
Publicerade 3D-modeller	177	177	177	172	166	58
Visningar totalt/publicering	1 218 000	1 010 600	819 000	620 058	455 945	-
Internet Archive						
Publicerade handlingar**	144	127	115	102	52	45
Visningar totalt/publicering	42 919	36 289	-	-	-	-
Wikimedia Commons						
Publicerade bildposter	50 835	48 874	47 525	47 525	47 525	47 525
Visningar totalt/år	58 925 419	63 909 543	63 072 174	70 301 691	78 415 734	74 693 866

*Sökgränssnittet *Sök i samlingarna* kommer kontinuerligt byggas på med olika kategorier av poster för att öka sökbarheten.

**En handling kan bestå av en eller flera hundra sidor.

⁸ Poster med information som kan innehålla känsliga personuppgifter eller med begränsad upphovsrätt publiceras inte.

Fördjupningar om föremål och miljöer finns även att ta del av på myndighetens egna webbplatser samt på de digitala forskningsplattformarna *Birkaportalen* och *Alvastra pålbyggnad*. Information, bilder och fördjupningar av föremål eller föremålsgrupper finns också publicerade på flera externa plattformar, bland annat på *Google Arts & Culture*, *Sketchfab*, *Internet Archive* och *Wikimedia Commons*.

Via *K-samsök* delar myndigheten information om föremål- och mediaposter genom ett öppet API, tillsammans med kulturarvsdata från andra institutioner i Sverige. Användare kan ta del av informationen exempelvis på söktjänsten *Kringla.nu*.

För att öka den semantiska interoperabiliteten mellan olika institutioner har arbetet med att sammanlänka geografiska platser, historiska händelser, personer och institutioner med SHM:s poster och externa data via Wikidata fortgått. 2024 var cirka 34 000 auktoritetsposter länkade till Wikidata, att jämföra med 33 000 poster föregående år.

5.1.3. Besök i samlingarna

Utöver att ta del av samlingarna i utställningarna på myndighetens museer eller via digitala plattformar finns möjlighet att studera föremål i samlingarna vid särskilda besök. De flesta som besöker samlingarna är forskare eller studenter, men också antikvariskt verksamma, media och privatpersoner.

Antalet besök är i princip oförändrat jämfört med föregående år. Däremot är antalet internationella besök betydligt fler och antal besök av andra än studenter och forskare färre. Av de 328 besöken i samlingarna var 101 internationella, vilket är 31 procent av det totala antalet. Vid nio av dessa besök deltog både nationella och internationella besökare.

Tabell 19. Antal besök i samlingarna

Ett besök kan bestå av en eller flera personer, samt av både nationella och internationella besökare. Före 2020 registrerades inte antal deltagare.

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Samtliga besök	328	332	197	134	94	203	258
Nationella besök	227	279	149	125	86	147	197
Internationella besök	*101	60	48	9	8	56	61
Antal deltagare	888	2 014	538	355	163	-	-
Kategori av besökare							
Besök av studenter och forskare	253	249	147	101	78	138	186
Övriga besök	75	83	50	32	16	65	72

*I nio av de internationella besöken ingick även nationella deltagare.

5.1.4. Utlån

Ett annat sätt att göra samlingarna tillgängliga är via utlån. Föremål ur SHM:s samlingar finns utlånade till samtliga län i Sverige och finns att ta del av på regionala museer, i kommuner, församlingar och myndigheter samt på universitet och högskolor. De internationella låntagarna är framför allt museer.

Under 2024 har flera nya utlån bidragit till att göra samlingarna synliga i hela landet. Till exempel har Upplandsmuseet lånat pilgrimsmärken, en kalvariegrupp⁹ och en silverkompass samt tre helgonfigurer från 1400-talet till sin nya basutställning *UPP-LEV! Tid, tankar och ting i Uppland*. Vidare har Liljevalchs konsthall lånat ett vikingatida svärd till konstverket *A series of personal questions directed at a sword from the Viking age* av konstnären James Webb, och ett stort antal föremål från SHM utgör del av utställningen *Om Helsingborg – en utställning från nu till då* på Dunkers kulturhus i Skåne.

Föremål från SHM:s samlingar har under året visats i 14 olika länder. Bland de nya internationella utlånen kan nämnas bronsåldersföremål till utställningen *And then came Bronze!* på Bernisches Historisches Museum i Bern. British Museum i London har lånat en Buddha-figur från järnåldern som hittats på Helgö, samt andra vikingatida föremål till utställningen *Silk Roads*. Gaiás – Cidade da Cultura i Santiago de Compostela har lånat vikingatida föremål till *Una Vida Vikinga* – en större utställning om vikingar och till utställningen *Bellum & Artes – Europe and the Thirty Years' War*, vid House of European History i Bryssel, lånades föremål från Livrustkammarens och Skoklosters slotts samlingar. Utställningen var ett internationellt samarbete, där även SHM varit delaktiga, och handlar om konstens funktion och spridning under det trettioåriga kriget. Vidare har föremål från samma samlingar lånats ut till *Horse in Majesty – At the Heart of a Civilisation*, en utställning på temat kungliga hästar på slottet Versailles i samband med OS i Paris, och en målning av konstnären Peter Binoit till en utställning på Labirinto della Masone i Italien.

Tabell 20. Antal utlån från samlingarna till utställningar

Endast unika institutioner och utlån till utställningar ingår i tabellen. Med unika institutioner menas att även om institutionen har flera lån räknas den endast en gång. Redovisningen har ändrats och statistik för utlån hämtas sedan 2021 från samlingsförvaltningssystemet, vilket medför att utfallet före dess inte kan redovisas.

	2024	2023	2022	2021
Samtliga ärenden	188	198	189	209
Nationella ärenden	165	176	165	187
Internationella ärenden	23	22	24	22
Lånande institutioner	125	127	128	135
Nationella institutioner	103	106	106	115
Internationella institutioner	22	21	22	20
Utlånade föremål	33 789	38 914	45 072	33 731

⁹ Kalvariegrupp är benämningen på ett kristet motiv framställt som måleri eller skulptur bestående av den korsfäste Kristus.

5.1.5. Visningar och program för vuxna

Den pedagogiska verksamheten för vuxna utgörs av visningar och ett programutbud med mål att ge olika perspektiv på historien utifrån museernas särart och aktuella utställningar. Verksamheten bedrivs i museerna, utanför museibygnaden och digitalt.

Under 2024 har drygt 5 100 visningar och program riktade till en vuxen publik genomförts. Sett enbart till erbjudandena i museerna är det en ökning med fem procent jämfört med 2023 medan antalet deltagare har minskat med två procent. Av andelen besökande¹⁰ vuxna deltog 25 procent i någon aktivitet på museerna, att jämföra med 22 procent 2023.

Majoriteten av aktiviteterna som erbjöds var visningar på museerna. Flertalet av dem genomfördes på Hallwylska museet och Skoklosters slott medan Historiska museet genomförde flest programaktiviteter av de sju museerna, se tabell 21. Utöver erbjudandena på museerna har programverksamhet även genomförts på andra platser. Det är särskilt Sveriges museum om Förintelsen som har turnerat på flera platser i norra och mellersta Sverige med *Dimensions in Testimony* och med teaterföreställningen *Hitta hem* i samverkan med Scenit produktion.

Museerna har också fortsatt erbjuda digitala live-visningar och program samt förinspelade visningar som publiken kan välja när den vill ta del av. Utöver detta filmar SHM ett urval föredrag och seminarier som sedan publiceras öppet på till exempel Youtube och museernas webbplatser.

Tabell 21. Totalt antal visningar och programaktiviteter för vuxna

Första tabellen redovisar utfall totalt för SHM 2024 jämfört med föregående år, den andra per museum 2024. Redovisningen 2024 har ändrats där antal aktiviteter som genomförts på annan plats än på museerna särredovisas. Motsvarande utfall för tidigare år saknas.

SHM totalt	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Aktiviteter totalt	5 109	4 851	4 222	3 467	2 563	4 764	4 255
I museerna	5 014	4 795	4 134	3 276	2 563	4 764	4 255
På annan plats	44	-	-	-	-	-	-
Digitala	51	56	88	191	-	-	-
Deltagare totalt	72 874	71 719	64 591	29 860	20 513	84 576	79 016
I museerna	69 359	71 054	63 505	26 275	20 513	84 576	79 016
På annan plats*	2 561	-	-	-	-	-	-
Digitala*	954	665	1 086	3 585	-	-	-

Per museum 2024**	EKM	HWY	HST	LRK	SKO	SMF	TBM
Aktiviteter totalt	136	1 680	442	596	1 599	477	179
I museerna	132	1 656	436	591	1 588	432	179
På annan plats	-	-	-	-	1	43	-
Digitala	4	24	6	5	10	2	-
Deltagare totalt	1 548	21 393	10 229	12 719	16 919	10 631	1 921
I museerna	1 395	21 254	10 092	12 554	16 673	5 470	1 921
På annan plats*	-	-	-	-	75	2 486	-
Digitala*	153	139	137	165	171	189	-

*Dessa deltagare ingår inte i antalet verksamhetsbesök, i enlighet med Myndigheten för kulturanalys definition.

** EKM – Ekonomiska museet, HWY – Hallwylska museet, HST – Historiska museet, LRK – Livrustkammaren, SKO – Skoklosters slott, SMF – Sveriges museum om Förintelsen, TBM – Tumba bruksmuseum.

¹⁰ Avser verksamhetsbesök

5.1.6. Familjeverksamhet

Museernas familjeverksamhet är koncentrerad till helger och skollov och består av en stor mängd olika aktiviteter, både pedagogledda och sådant som kan genomföras på egen hand. Verksamheten bedrivs huvudsakligen i museerna men även utanför museibygnaderna och i begränsad omfattning digitalt.

Av museernas närmare 1 000 visningar och program för målgruppen har cirka 980 av dem genomförts i museerna. Då endast pedagogledda aktiviteter redovisas från och med 2024 kan utfallet inte jämföras med föregående år. Justeringen att inte räkna in sådant som familjer och barn kan genomföra på egen hand har genomförts med syfte att ge en tydligare och mer jämförbar bild mellan de sju museerna. Av andelen verksamhetsbesök har sex procent deltagit i en pedagogledd aktivitet i museerna.

Historiska museet, Livrustkammaren och Skoklosters slott är de museer som har genomfört flest aktiviteter för målgruppen samt lockat flest deltagare, se tabell 22. Utöver verksamhet på museerna har SHM även erbjudit aktiviteter på andra platser. Ett par exempel är Livrustkammarens *Riddarklubb* som genomfört verksamhet på Ekenäs riddarspel och Historiska museet som valde att förlägga pedagogledda påsklovsaktiviteter på fyra bibliotek i Järvaområdet. Historiska museet har även erbjudit digitala live-aktiviteter under sportlovet som ett sätt att nå hela landets lediga barn. Se vidare under rubrik *8.1.1 Barn och unga*.

Tabell 22. Totalt antal visningar och programaktiviteter för barn och unga

Första tabellen redovisar utfall totalt för SHM 2024 jämfört med föregående år, den andra per museum 2024. Redovisningen 2024 har ändrats och är inte jämförbar med åren innan. Dels särredovisas aktiviteter som genomförs på annan plats än på museerna, dels redovisas inte längre antal aktiviteter som genomförs på egen hand av besökare utan endast pedagogledda. Motsvarande utfall för tidigare år har inte kunnat tas fram varför tidigare års totala utfall redovisas inom parentes ().

SHM totalt	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Aktiviteter totalt	**993	(1 761)	***(1 575)	(798)	(1 010)	(2 344)	(2 253)
I museerna	981	(1 757)	(1 564)	(779)	(1 010)	(2 344)	(2 253)
På annan plats	8	-	-	-	-	-	-
Digitala	4	4	11	19	-	-	-
Deltagare totalt	24 607	(33 736)	(43 938)	(9 488)	(12 660)	(47 734)	(32 761)
I museerna	22 127	31 913	42 979	7 550	12 660	47 734	32 761
På annan plats*	1 326	-	-	-	-	-	-
Digitala*	1 154	1 823	959	1 938	-	-	-

Per museum 2024****	EKM	HWY	HST	LRK	SKO	SMF	TBM
Aktiviteter totalt	72	102	260	244	185	4	126
I museerna	72	102	252	242	185	3	125
På annan plats	0	0	4	2	-	1	1
Digitala	-	-	4	-	-	-	-
Deltagare totalt	950	1 497	5 439	8 316	6 920	82	1 403
I museerna	950	1 497	4 235	7 444	6 920	28	1 053
På annan plats*	0	0	50	872	-	54	350
Digitala*	-	-	1 154	-	-	-	-

*Dessa deltagare ingår inte i antalet verksamhetsbesök, i enlighet med Myndigheten för kulturanalys definition.

**Endast pedagogledda aktiviteter redovisas från och med 2024.

***Utfallet reviderat 2024 på grund av felaktig summering 2023.

****EKM – Ekonomiska museet, HWY – Hallwylska museet, HST – Historiska museet, LRK – Livrustkammaren, SKO – Skoklosters slott, SMF – Sveriges museum om Förtälet, TBM – Tumba bruksmuseum.

5.1.7. Skolverksamhet

Myndighetens museer erbjuder visningar och program med olika ämnen och teman, anpassade efter årskursernas läroplaner och för att möta särskilda behov. Skolor kan ta del av verksamheten antingen i museerna eller digitalt. Under 2024 erbjöds även verksamhet på andra platser i landet. I ambitionen att nå barn och unga oavsett geografisk hemvist eller socioekonomisk bakgrund är skolverksamheten en viktig del. Av besökande under 19 år är antal elever en ökande andel totalt sett. 2024 utgjorde denna grupp 46 procent, att jämföra med 39 procent 2023.

Under 2024 har närmare 2 500 skolgrupper med deltagare under 19 år tagit del av museernas utbud. Ser man till de grupper som besökte museerna är det en ökning med 21 procent jämfört med föregående år och det högsta utfallet sedan myndigheten ombildades 2018¹¹. Detsamma gäller antal deltagare som visar en ökning med 19 procent jämfört med föregående år.

Tabell 23. Totalt antal skolgrupper

Första tabellen redovisar utfall totalt för SHM 2024 jämfört med föregående år, den andra per museum 2024. Flera skolgrupper kan samtidigt ta del av samma digitala program. Redovisningen 2024 har ändrats där antal skolgrupper som har deltagit i museets verksamhet på annan plats än på museerna särredovisas. Detta är något som inte tidigare har erbjudits. Notera vid en jämförelse mellan olika år att före 2021 erbjöd inte Ekonomiska museet någon skolverksamhet på grund av flytt och att Sveriges museum om Förintelsen startade sin skolverksamhet i oktober 2023.

SHM totalt	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Skolgrupper	2 462	2 051	1 818	791	294	2 027	1 973
Bokade grupper	1 527	1 151	914	320	176	1 157	1 254
Obokade grupper	831	804	774	172	118	870	719
På annan plats	30	-	-	-	-	-	-
Digitala	74	96	130	299	-	-	-
Deltagare	58 549	49 564	43 280	17 142	5 868	42 830	40 889
I bokade grupper	36 349	28 636	22 578	7 171	3 723	26 094	24 985
I obokade grupper	19 543	18 402	17 543	3 088	2 145	16 736	15 904
På annan plats*	740	-	-	-	-	-	-
Digitala*	1 917	2 526	3 159	6 883	-	-	-

Per museum 2024**	EKM	HWY	HST	LRK	SKO	SMF	TBM
Skolgrupper	157	182	909	666	10	386	152
Bokade grupper	108	164	558	214	9	324	150
Obokade grupper	-	14	339	446	-	32	-
På annan plats	-	-	-	-	-	30	-
Digitala	49	4	12	6	1	-	2
Deltagare	3 640	4 048	22 457	16 327	186	9 404	2 477
I bokade grupper	2 693	3 724	14 045	5 219	160	8 051	2 457
I obokade grupper	-	238	7 728	10 954	-	623	-
På annan plats*	-	-	-	-	-	740	-
Digitala*	947	86	684	154	26	-	20

*Dessa deltagare ingår inte i antalet verksamhetsbesök, i enlighet med Myndigheten för kulturanalys definition.

** EKM – Ekonomiska museet, HWY – Hallwylska museet, HST – Historiska museet, LRK – Livrustkammaren, SKO – Skoklosters slott, SMF – Sveriges museum om Förintelsen, TBM – Tumba bruksmuseum.

¹¹ Att notera är att sedan 2018 har Sveriges museum om Förintelsen tillkommit, Ekonomiska museet öppnat på nytt och ett digitalt skolutbud utvecklats.

Majoriteten av skolgrupperna har besökt Historiska museet och Livrustkammaren följt av Sveriges museum om Förintelsen. Flertalet av de bokade skolgrupperna tog del av Sveriges museum om Förintelsens och Historiska museets pedagogiska verksamhet medan majoriteten av de obokade grupperna besökte Livrustkammarens utställningar, se tabell 23.

Av samtliga skolgrupper tog 30 del av skolerbjudande på annan plats än på museet. Det är Sveriges museum om Förintelsen som på sin turné för att nå fler i hela landet har genomfört skolprogram och särskilda lärarträffar. Detta för att öka kunskapen om *Dimensions in Testimony* och det övriga skolutbud som museet erbjuder. Därutöver deltog 74 grupper i SHM:s digitala skolprogram, en minskning med 23 procent jämfört med föregående år. Ekonomiska museet stod för majoriteten av de digitala grupperna, vilka genomfördes i samverkan med museets huvudsponsor Swedbank. Genom samarbetet kan skolprogrammen genomföras kostnadsfritt för skolorna. Utöver dessa digitala erbjudanden publicerar museerna även lektioner och lärarhandledningar på den digitala undervisningsresursen *sverigeshistoria.se*, som är ett samarbete mellan ett stort antal institutioner över hela landet som SHM driver och förvaltar.

Se vidare under rubrik *8.1.1 Barn och unga* och *8.1.2 Ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning*.

5.1.8. Annan kunskapsförmedling

SHM:s medarbetare är efterfrågade föreläsare i olika sammanhang. Exempelvis inom British Museums digitala programverksamhet, som del av föredraget *The Silk Roads in three objects*, föredraget *Hallunda – en centralplats under bronsåldern* på Oslo universitet, och om sociala medier för bland annat Visit Värmland och Finnish Association for Museum Education Pedaali, deras motsvarighet till museinätverket FUISM. Därutöver har medarbetare medverkat i olika tv- och radioprogram samt varit delaktiga i olika artiklar, publikationer, bloggar och poddar.

SHM:s två egna poddar fortsätter att producera nytt material. *Hallwylska podden*, med teman kopplade till sekelskiftet 1900, har publicerat sex nya avsnitt om bland annat trångboddhet och segregation i Stockholm, telefonens intåg och alkoholkultur. *Oglömt*, som Historiska museet producerar i samarbete med Södertörns högskola, har under året publicerat sju avsnitt med teman om särskilda föremål och deras historia samt om historia utifrån SVT:s satsning Historien om Sverige.

SHM har även två bloggar som publiceras på myndighetens webbplats. En om digitalt utvecklingsarbete på myndigheten som digitala lösningar i utställningar och insatser för att utveckla funktionaliteten i myndighetens förmedling av våra föremål med mera. Den andra fokuserar mer på samlingarna – texter om särskilt intressanta föremål eller utlån, hur arkeologiska föremål dateras, hur föremål hanteras, konserveras eller ställs ut, samt hur man kan arbeta med digitala lösningar inom samlingsförvaltning.

5.2. Analys och bedömning

SHM har bjudit besökare på ett intensivt publikt år där de har kunnat ta del av 25 basutställningar och 19 tillfälliga produktioner, varav tio öppnade under året. En av de stora händelserna var Ekonomiska museets två basutställningar som invigdes till sommaren. En annan var utställningen om häxor på Historiska museet, som genom att integreras i några av museets basutställningar gavs en effektiv inramning. Därutöver visades utställningen *Dimensions in Testimony* på fem platser i landet och ytterligare sex kortare gästspel genomfördes i samarbete med externa parter på museerna. Denna samverkan är en medveten strategi för att vidga museernas målgrupper och skapa incitament att besöka museerna vid återkommande tillfällen.

Samlingarna tillgängliggörs inte bara i utställningar utan även digitalt. Ett intensivt arbete pågår med att öka digitaliseringsgraden av myndighetens omfångsrika samlingar. Genom SHM:s prioritering på accession, tillsammans med regeringens tillskott för ökad digitisering och digitalisering, har antalet poster tillgängliga i *Sök i samlingarna* ökat med elva procent sedan föregående år. Vid årsskiftet 2024/2025 fanns totalt 2,6 miljoner poster publikt tillgängliga, varav närmare 1,5 miljoner var föremålsposter. Utöver på myndighetens plattformar, finns samlingarna publicerade och sökbara på ett flertal externa plattformar – både i obearbetad och kurerad form. Det höga antalet visningar per år, inte minst på Wikimedia, visar att det finns ett starkt publikt intresse för SHM:s samlingar.

Genom särskilda besök finns möjlighet att utforska föremål eller andra material i samlingarna. Sådana besök har ökat i antal under de senaste åren, främst av forskare och studenter. Ett annat sätt att visa samlingarna för en vidare publik är via utlån till utställningar på andra institutioner. Under 2024 lånades närmare 34 000 föremål och osteologiskt material ut till sammanlagt 125 institutioner, varav 23 ligger i 14 olika länder och resten fördelar sig inom Sveriges samtliga län. Antal låneärenden och antal lånande institutioner är relativt oförändrat mellan åren. En större skillnad är i antalet utlånade föremål mellan olika år. Det beror på en naturlig variation i intresset hos externa parter att låna till utställningar, men även på att SHM förändrat arbetssättet genom att slå ihop låneärenden till samma utställning för att effektivisera handläggningen.

Under 2024 har museernas genomfört fler visningar och program som riktar sig till den vuxna publiken jämfört med 2023. Ökningen gäller flera av museerna men är störst på Ekonomiska museet som öppnade sina nya basutställningar, och på Sveriges museum om Förintelsen som även genomförde över 40 program i andra delar av landet, som ett sätt att uppmärksamma den nystartade verksamheten.

Sett till erbjudandet till familjer med barn och unga är utvecklingen svårbedömd i jämförelse med tidigare år. Detta på grund av att redovisningen av dessa aktiviteter har ändrats för att få en bättre jämförbarhet mellan museerna och ett mer kvalitetssäkrat underlag. Från och med 2024 redovisas endast pedagogledd verksamhet.

En fortsatt positiv utveckling är antal besökande skolgrupper. Att närmare hälften av samtliga besökande under 19 år besöker museerna med skolan visar att detta är en viktig målgrupp för att nå barn och unga brett, och för att motverka att geografisk hemvist eller socioekonomisk bakgrund påverkar vilka unga som tar del av museernas verksamhet. Antalet deltagare i skolgrupperna visar det högsta utfallet sedan myndigheten ombildades 2018, vilket delvis beror på att Sveriges museum om Förintelsen tillkommit och har en omfattande skolverksamhet. Under 2024 har museet även genomfört en turné med *Dimensions in Testimony* på olika platser i landet. En annan faktor är museernas digitala skolverbudanden där särskilt Ekonomiska museet lockar många

grupper. Utfallet 2024 blev dock sämre, vilket kan bero på att skolor i stället valt att besöka museet när basutställningarna öppnade.

De digitala erbjudandena som helhet har successivt minskat i antal sedan de introducerades under pandemin 2021. Denna utveckling är en konsekvens av besökarnas önskemål. Dock fyller erbjudandet en fortsatt viktig funktion för målgrupper som kanske varken kan eller vill besöka museerna på plats. Särskilt för skolor ser myndigheten detta som ett viktigt komplement för att nå ut i hela landet. Utöver dessa digitala live-visningar, live-program och förinspelade program, som endast erbjuds vid enstaka tillfällen, filmar SHM föredrag och seminarier som publiceras öppet på till exempel Youtube och museernas webbplatser.

SHM bedömer sammanfattningsvis att myndigheten uppfyllt uppdraget väl genom att tillgängliggöra samlingarna på olika sätt för så många som möjligt, samt erbjudit ett varierat publikt utbud på museerna och på olika platser i landet men även digitalt. För beskrivning av utvecklingen av olika typer av besök, se vidare rubrik 8.1.3. *Besöksutveckling*.

Tabell 24. Fördelning mellan intäkter och kostnader (tkr)

För kommentar kring utfallet se rubrik 1.1 *Resultatredovisningens indelning och upplägg* samt tabell 1. Inom området ligger även resultatområdet *Försäljning av varor*.

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Intäkter av anslag	169 085	163 027	150 106	138 576	128 991	133 117	123 965
Övriga intäkter	53 412	50 281	25 714	20 461	17 854	26 534	29 969
Kostnader	-222 423	-213 788	-174 223	-158 785	-147 456	-159 314	-152 406

6. ÖVRIGA INSTRUKTIONSENLIKA UPPDRAG

Statens historiska museer ska stödja regionala och lokala museer inom sitt verksamhetsområde, bedriva internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete. Myndighetens samverkan med myndigheter och andra aktörer ska omfatta det civila samhällets organisationer. Vidare får myndigheten tillhandahålla varor samt åta sig att utföra undersökningar, utredningar och andra tjänster inom sitt verksamhetsområde. (SFS 2014:1079)

SHM samverkar och samarbetar med en stor mängd aktörer inom verksamhetens olika delar. Det är viktigt för att genomföra uppdraget och utveckla verksamheten. Nya samarbetsparter och samarbetsformer förstärker myndighetens kapacitet och kunnande samt breddar erfarenheten och mångfalden.

Nedan beskrivs detta övergripande med ett antal exempel i rapporteringen av respektive uppdrag. En tydligare bild av den variation av olika samarbeten under ett år framgår av resultatredovisningen som helhet.

6.1. Resultat

6.1.1. Stöd till regionala och lokala museer

SHM har i uppdrag att vara ett stöd för regionala och lokala museer inom myndighetens verksamhetsområde. Viktiga forum för kunskapsutbyte och samarbete är olika nätverk och organisationer inom museiområdet. SHM:s medarbetare deltar där och i olika workshops, seminarier och konferenser tillsammans med andra centralmuseer, regionala och lokala museer.

Myndighetens låneverksamhet är en kontinuerlig samverkansform med andra museer. I SHM:s rutiner ingår att medarbetare följer med vid överlämningen och hämtningen av utlån, men även regelbundna besiktningar av föremålen vid längre utlån. Vid dessa möten sker ofta ett kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan institutionerna.

Vid den nationella konferensen *Samlingsforum*, som årligen arrangeras av Riksantikvarieämbetet, diskuteras samlingsförvaltningsrelaterade frågor med deltagare från museer i hela Sverige. Temat 2024 var *Framtidens magasin för alla tiders samlingar* och där stod SHM för en av programpunkterna. Även vid *Medlemsdagen*, som arrangerades av Stockholms kvinnohistoriska i samarbete med ArkDes och Riksförbundet Sveriges Museer, var temat *Samlingar*. SHM deltog i panelsamtal som diskuterade hur museer kan berika samlingar med kvinnohistoriska perspektiv. För att skapa en plats att kontinuerligt lyfta och diskutera olika samlingsförvaltningsrelaterade frågor har SHM en samlingsblogg på myndighetens webbplats, där närmare fyrtio inlägg har publicerats under året.

Återkommande samverkan och kunskapsutbyte sker även inom den publika verksamheten. Till exempel har myndighetens museer under 2024 tagit emot studiebesök från bland andra Astrid Lindgrens Näs, Stockholms Stadsmuseum, Sigtuna museum, Kulturhuset/Stadsteatern, Malmö museer och Vitterhetsakademiens bibliotek. Gemensamma visningar och program har arrangerats med Salsta slott och Åbergs museum, och ett föredrag om hur man når ut på sociala medier hölls på ett webinarium för arbetslivsmuseerna.

En annan form av samverkan är när tillfälliga utställningar går vidare till regional part. Utställningen *Mästarprovet – en rustning blir till*, som från början gjordes i Livrustkammaren har sedan 2022 visats på flera platser i Sverige. Under 2024 har den visats på Linköpings slott- och domkyrkomuseum, Lilla Edets kommun och i slutet av året på Lödöse museum. Samverkan har även bedrivits mellan Medeltidsmuseet och Historiska museet, där de under året genomfört programverksamhet tillsammans och samproducerat utställningen *Medeltida mode Medeltidsmuseet c/o Historiska*, som en effekt av att Medeltidsmuseet stängt och står utan permanenta lokaler.

6.1.2. Internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete

SHM samarbetar även regelbundet med internationella parter. Det är en betydelsefull del av verksamheten och för kunskapsutbyte mellan olika institutioner. Samverkan sker till exempel via deltagande i internationella projekt, i olika styrelser, föreningar och organisationer samt genom myndighetens låneverksamhet där samlingarna tillgängliggörs för en internationell publik.

Under 2024 har SHM drivit och deltagit i flera internationella projekt. Bland annat projektet *Inclusive Remembrance – Holocaust Education and Minority Voices for Democratic Competencies*, som drivs tillsammans med bland annat Forum för levande historia och Terraforming i Serbien, och finansieras av Svenska institutet. Även det fleråriga projektet *Michel Sittow in the North? Altarpieces in Dialogue* har fortgått. Projektet drivs av Niguliste museum i Estland och Hälsinglands Museum i samarbete med SHM, Svenska kyrkan med flera. Ett annat flerårigt internationellt samarbetsprojekt som myndigheten ingår i är *Bellum & Artes – om konsten och trettioåriga kriget*, där Tyskland, Tjeckien, Österrike, Spanien, Polen med flera länder är representerade. Samarbetet har resulterat i öppnandet av två utställningar 2024, en på Livrustkammaren och en i Belgien, se vidare under rubrikerna 5.1.1. *Utställningar* och 5.1.4. *Utlån*.

Under året har Livrustkammarens familjeutställning *Enhörningar. Tror du på mig, tror jag på dig* fortsatt till Niguliste museum i Estland. En medarbetare på SHM medverkade som gästkurator för produktionen av *Unicorn in the Magical Forest*, en större och omarbetad version av utställningen.

Myndighetens medarbetare har även förtroendeuppdrag i olika internationella organisationer, styrelser och råd, till exempel för The Association of Castles and Museums around the Baltic Sea, International Numismatic Council och i The International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA) som Sveriges delegat i Museums and Memorials working group, och sedan 2024 som adjungerad ledamot i svenska ICOM:s styrelse. Vidare deltar myndigheten i det nordiska museichefsnätverket för kulturhistoriska museer.

SHM har också tagit emot olika internationella besök under året. Bland annat stod Ekonomiska museet värd för International Committee for Money and Banking Museums (ICOMON) årliga konferens. Myndigheten var även delaktig i programmet för CODART 25 konferens som genomfördes i Stockholm om holländsk och flamländsk konst. Vidare har myndigheten tagit emot studiebesök från bland annat Petöfi litteraturmuseum i Budapest, Royal Armouries i Leeds och en

av världens äldsta slottsteatrar i Ceske Krumlov i Tjeckien men även från Jewish Historical Institute i Warszawa. Därtill kan nämnas att flera internationella forskare under året har bjudits in till myndigheten för att diskutera hur man skapar nya Holocaustmuseer och för att ta del av erfarenheter om bland annat historiebruk i Polen.

6.1.3. Samverkan med myndigheter och det civila samhällets organisationer

Samarbete med såväl statliga som privata aktörer är en central del i den publika verksamheten och betydelsefullt för förmedling av historia och våra samlingar. Samverkan ger även möjlighet till ett brett kunskapsutbyte mellan olika institutioner, inte minst med universitet och högskolor, andra museer och statliga myndigheter.

SHM har årligen ett omfattande samarbete med olika universitet och högskolor. Utöver deltagande i FoU-projekt har myndigheten under 2024 haft möjlighet att ge inspel till Uppsala universitets omarbetning av mastersprogrammet med inriktning på musei- och kulturarvsvetenskap. Medarbetare från SHM har föreläst för studenter och bland annat deltagit i undervisningen av historiografi, exkursionspedagogik och Förintelsens minnesplatser på Segerstedtinstitutet vid Göteborgs universitet och hållit föredrag om gummi och andra elastomerer på Institutionen för kulturvård vid samma universitet samt om keramikens historia, teori, metod och praktik vid Uppsala universitet, Campus Gotland. Vidare genomför myndigheten årligen olika seminarier för ett antal institutioner vid Stockholms universitet och Södertörns högskola, bland annat om dramapedagogik och museet som pedagogisk resurs. Under året deltog även myndigheten i ett samarbete med Nordiska museet och Kulturhuset/Stadsteatern i kursen *Cultural studies of production* vid Stockholms universitet, där ett par doktorander undersökte tidigare utställningar ur ett tvärvetenskapligt perspektiv.

Under året anordnade SHM, i samarbete med Kungliga Operan, en konferens om historiska teaterdräkter med deltagare från andra museer och från flera akademiska institutioner. SHM har även tagit emot praktikanter från olika universitet och högskoleutbildningar, och studenter från konstnärliga utbildningar har getts möjlighet att studera myndighetens samlingar på plats men även att ställa ut sina examensarbeten, se vidare under rubriken *5.1.1. Utställningar*.

Inom ramen för samlingsförvaltningsfrågor ingår myndigheten i olika nätverk, bland annat ett för statliga samlingschefer respektive för mänskliga kvarlevor i museisamlingar, samt nätverken Dokumentation av samtida Sverige (DOSS) och Samlingarna i Centrum (SIC). SHM driver även nätverksprojektet Att samla Förintelsens minnen i Sverige. Det är ett nätverk för olika perspektiv på samlingar, samlande och etik med forskare inom etnologi, historia och arkeologi, där fokus ligger på dialog mellan museiverksamma och forskare. SHM har också bistått Riksantikvarieämbetet i deras uppdrag om den långsiktiga samlingsförvaltningen och med yttranden i fyndfördelningsärenden.

Myndigheten ingår även i olika publika nätverk, bland annat nätverket för Sveriges museer med medeltidsinriktning, Statens Fastighetsverks nätverk för historiska besöksmål, nätverket Stockholms museiinformatörer och nätverket för finansiell folkbildning samt museichefskollegiet för Stockholms museer.

Inom den publika verksamheten har ett intensivt och varierat samarbete genomförts med en mängd olika aktörer, med musiker, orkestrar och teatersällskap, privata markägare och näringsidkare. Vidare har SHM i olika produktioner och program samarbetat med bland annat bibliotek,

Finansinspektionen, Kronofogdemyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Kungliga Operan, Svenskt Näringsliv, Centrum för Näringslivshistoria, Swedbank, Föreningen Internationella Bekantskaper samt den ideella föreningen Kompis Sverige.

I arbetet med uppbyggnaden av Sveriges museum om Förintelsen har museet fortsatt träffa och utveckla samverkan med en rad organisationer; Raoul Wallenberg Academy, Judiska museet, Judiska församlingen i Stockholm, Voksenåsen, Hugo Valentin-center vid Uppsala universitet, Forum för levande historia, Judisk kultur i Sverige, Föreningen Förintelsens Överlevande, Institute for Holocaust Research in Sweden (IHRS), Segerstedtinstitutet, É Romani Glinda och Paideia folkhögskola. Museet har även en dialoggrupp med deltagare från romskt civilsamhälle.

I arbetet med att höja beredskapen och stå bättre rustade i krissituationer ingår SHM i ytterligare råd och nätverk. I rådet för skydd av kulturarv och dess beredningsgrupp sitter myndighetens överintendent respektive säkerhetschef, båda som representanter för centralmuseernas samarbetsråd (CMS). SHM deltar även i de båda nationella nätverken Brand, restvärdesräddning och kulturarv samt Stölder och kulturarv, som Riksantikvarieämbetet också driver, samt är samordnare i nätverket för kulturarvssäkerhet i Stockholm. Under 2024 har en studiecirkelträff om restvärdesräddning genomförts tillsammans med fyra andra CMS-institutioner, samverkansmöten har hållits med Storstockholms brandförsvaret och diskussioner har förts i olika nätverk om kulturarvssektorns roll i civilförsvaret.

Myndighetens medarbetare har förtroendeuppdrag i olika styrelser, till exempel för Sveriges uppdragsarkeologiska branschorganisation, De Svenska Historiedagarna och Svenska Fornminnesföreningen. Överintendenten sitter i styrelserna för Stiftelsen Åjtje – svenskt fjäll- och samemuseum, Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna, Grönsöo Kulturhistoriska Stiftelse och Svenskt Kulturarv. Överintendenten ingår också i centralmuseernas samarbetsråd och medarbetare från myndigheten deltar i rådets arbetsgrupp för digitalisering.

6.1.4. Tillhandahålla varor och tjänster

För verksamheterna Arkeologisk uppdragsverksamhet och Försäljning av varor, se redovisning under rubrik 8.1.5. *Avgiftsbelagd verksamhet.*

6.2. Analys och bedömning

SHM har under 2024 fortsatt att samarbeta med olika regionala och lokala museer bland annat genom kunskapsutbyte om arbetssätt, föremål och gemensamma verksamheter, men även genom utlån från samlingarna och att tillfälliga utställningar lämnats över till regional part.

Samverkan med externa parter är en väl integrerad del av arbetet inom SHM:s olika verksamhetsgrenar. Ett mångfacetterat samarbete har bedrivits med andra museer, myndigheter, utbildningsinstitutioner, civilsamhällets olika organisationer med flera, såväl nationellt som internationellt. Inte minst inom arbetet med etableringen av Sveriges museum om Förintelsen sker en intensiv samverkan med många parter, likaså inom området säkerhet och beredskap för att utveckla beredskap inom museer och tydliggöra kulturarvssektorns roll i civilförsvaret.

Bedömningen är att SHM i enlighet med uppdraget har samverkat med aktörer i hela landet, gett stöd till lokala och regionala museer samt haft nationellt och internationellt utbyte på sätt som varit till gagn för både myndigheten och samarbetsparterna.

7. KOMPETENSFÖRSÖRJNING

Myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1 § första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. (SFS 2000:605)

Som grund för planeringen av verksamheten ligger SHM:s inriktningsplan. Den utgör en färdplan för den fortsatta utvecklingen och innehåller mål och prioriteringar samt spelregler för den organisationskultur myndigheten vill utveckla för att lyckas med uppdraget och för att uppnå en bra arbetsmiljö. Under 2024 har planen utgjort bas för de åtgärder som genomförts för att vidareutveckla verksamheten och säkra kompetensen för att fullgöra myndighetens uppgifter. Som en del i detta arbete med att effektivisera verksamheten, genom att tydliggöra sammanhang och stärka helheten, genomfördes en organisationsförändring under året.

7.1. Resultat

7.1.1. Personalsammansättning

SHM strävar efter att ha en personalsammansättning som är ändamålsenlig för uppdraget och kunna ta tillvara den mångfald som olika erfarenheter, kontakter och kompetenser bidrar med. Könsfördelningen och medelåldern inom myndigheten ligger i princip stilla mellan åren, cirka 63 procent kvinnor och 37 procent män samt en medelålder på mellan 46–48 år.

I jämförelse med 2023 har antal årsarbetskrafter minskat från 316 till 307 och medelantal anställda minskat från 406 till 401 personer. Förändringen är en konsekvens av färre antal årsarbetskrafter inom den arkeologiska uppdragsverksamheten.

Personalomsättningen har minskat från 7,2 procent till 6,6 procent, att jämföra med staten som helhet där personalomsättningen var 9,9 procent 2024.

Tabell 25. Personalsammansättning och personalomsättning

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Årsarbetskrafter	307	316	275	260	260	260	249
Medelantal anställda	401	406	346	313	318	324	300
Kvinnor	63%	63%	62%	61%	62%	62%	62%
Män	37%	37%	38%	39%	38%	38%	38%
Medelålder	48	46	46	48	47	48	48
Personalomsättning	6,6%	7,2%	8,8%	5,9%	5%	4%	6%

7.1.2. Attrahera och utveckla kompetens

En god kompetensförsörjning är central för att kunna utföra myndighetens uppgifter och nå uppställda mål. Under 2024 har en strategi för SHM:s gemensamma kompetensförsörjning fastställts med målsättning att ha rätt kompetens på rätt plats i rätt tid. Strategin handlar bland annat om hur myndigheten ska attrahera, rekrytera, utveckla samt behålla rätt kompetens för uppdraget, hur den ska organiseras och ställas om utifrån förändrade förutsättningar, men även utvecklas så att både individens och gruppens kompetens tillvaratas.

Myndighetens kompetensbehov har under året säkerställts genom rekryteringar, gemensam och individuell kompetensutveckling samt i vissa fall med hjälp av konsultstöd för specifika uppdrag. Antalet sökande i genomförda rekryteringar har i regel varit stort och möjligheterna att fortsatt attrahera nödvändig kompetens bedöms vara goda.

Nyanställda medarbetare introduceras av närmaste chef och vid särskilda digitala myndighets-gemensamma introduktionsutbildningar som genomförs två gånger om året. Utbildningen innehåller bland annat genomgång av den statliga värdegrunden och rollen som statligt anställd samt SHM:s uppdrag, inriktning och vision. De nyanställda möter representanter från avdelningarna för att få förståelse för myndigheten som helhet och dess olika delar.

Behov av individuell kompetensutveckling diskuteras vid de årliga medarbetarsamtalen. Denna typ av kompetensutveckling sker vanligtvis genom deltagande i kurser och utbildningar och konferenser i Sverige och andra länder inom olika specialistområden. Inom den arkeologiska uppdragsverksamheten finns också interna tematiska- och tidsperiodiska grupper för kompetensöverföring. Kompetensutveckling och kunskapsutbyte sker även i samarbetet med andra museiorganisationer och myndigheter, se vidare rubrik 6. *Övriga instruktionsenliga uppdrag.*

Samtliga anställda har under året tagit del av interaktiva webbutbildningar om den statliga värdegrunden, digital informationssäkerhet och om att förebygga och hantera konflikter, hot och våld. I samverkan med RIS – Rörlighet i Staten har tre digitala föreläsningar erbjudits; om digitalisering av offentlig förvaltning med hjälp av AI, om ålderism i arbetslivet och om utmaningar som den offentliga förvaltningen står inför utifrån ett brett hållbarhetsperspektiv. Under året startade även det *Digitala museilyftet*, som är Riksantikvarieämbetet och centralmuseernas treåriga kompetensutvecklingsprojekt som syftar till att stärka den digitala kompetensen. SHM har även genomfört en särskild satsning på att stärka kunskapen om mediaproduktion för de medarbetare som arbetar inom den publika verksamheten. Andra exempel på satsningar har varit det omfattande ledarskapsutvecklingsprogrammet för myndighetens samtliga chefer som påbörjades 2023 och som fortgick hela 2024, samt utbildningar inom RIS-program *Leda utan att vara chef.*

Som ett sätt att regelbundet främja kunskapsutbytet internt arrangerar myndigheten *kunskapsfredagar*. Vid dessa tillfällen är en eller flera medarbetare inbjudna att berätta om ett pågående projekt eller ett spännande resultat. Mötena genomförs digitalt, spelas in och publiceras på myndighetens intranät. Även de ordinarie personalmötena filmas och publiceras på intranätet för att alla ska kunna ta del av dem. För personalansvariga chefer har även de särskilda *chefsforumen* fortgått där fokus under året låg på Partsrådets olika e-utbildningar i systematiskt arbetsmiljöarbete samt information och rutiner för det digitala systemet om arbetsmiljön som har implementerats under året.

Under 2024 arrangerades en *Museidag* som start på höstens planeringsprocess och som ett sätt att stärka samspelet inom den anslagsfinansierade verksamheten. För den uppdragsfinansierade verksamheten genomfördes en *Arkeologernas dag* där bland annat framtidsspaning och intern kunskapsöverföring från de olika tematiska- och tidsperiodiska grupperna stod i centrum.

7.1.3. Arbetsmiljö

Olika insatser har genomförts under året för att öka organisationens kunskap om arbetsmiljöfrågor. Nya skyddsombud och chefer har erbjudits grundläggande utbildning i systematiskt arbetsmiljöarbete samt om skyddsombudens roll. Myndighetens personalansvariga chefer har, som redovisats ovan, arbetat med Partsrådets e-utbildningar om systematiskt arbetsmiljöarbete och ett digitalt system har införts för att mer effektivt kunna samla in incidenter och olycksfall samt följa upp arbetsmiljöfrågor. Ambitionen är även att underlätta medarbetares inrapportering av olika typer av incidenter.

För att omhänderta särskilda arbetsmiljöutmaningar inom samlingsförvaltningen har ett arbete påbörjats med att byta pallställ i ett av myndighetens större magasin. Även en ompackning av pallar har genomförts där rasrisk förelåg. Insatsen att byta pallställ är flerårig och genomförs med anledning av besiktningssmärkningar och kommer leda till en säkrare arbetsmiljö samt en effektivare användning av magasinerna. Därutöver har ett säkerhetsskåp köpts in för säkrare hantering av ammunition i samlingarna.

Inom den publika verksamheten har i samarbete med Statens Fastighetsverk ljudabsorbenter monterats i entrén, butiken och Stensalen på Livrustkammaren. I entrén till Historiska museet och Ekonomiska museet har värme och ventilation åtgärdats. Arbetsmiljön under sommaren på Historiska museets gård har genomlysts och åtgärder har vidtagits där förebyggande insatser har varit möjliga. Med stöd av företagshälsan genomfördes en programserie för projektledare och produktionsledare som handlade om hållbara arbetssätt och hållbart ledarskap inom den publika verksamheten.

Inom Arkeologerna finns särskilda utmaningar avseende arbetsmiljön. Under 2024 publicerade Sahlgrenska universitetssjukhuset rapporten *Arkeologers belastningsergonomiska arbetsmiljö*, som baseras på belastningsergonomiska mätningar av arkeologers arbete i samband med utgrävning av Kvarnbyn för Västlänken 2020–2021. Som en direkt följd av utredningens resultat har Arkeologerna beslutat att samtliga medarbetare som arbetar som arkeologer i fält ska erbjudas medicinska kontroller av handintensivt arbete. Under 2024 har detta genomförts vid regionkontoret i Linköping.

Därutöver har bland annat ett antal medarbetare på SHM genomgått en HLR-utbildning och en grundläggande brandutbildning har genomförts med ett flertal avdelningar.

7.1.4. Medarbetarundersökning

Under 2024 har en medarbetarundersökning genomförts. Dessa undersökningar genomförs vid myndigheten vartannat år och medarbetarindex (MI) visar ett förbättrat resultat. I 2024 års undersökning låg det på 71, att jämföra med 69 2022 och 65 2019. Fortfarande ligger det under det undersökande företagens medianvärde för organisationer och företag som ligger på 73.

Resultatet visade att de åtgärder som vidtagits sedan den senaste undersökningen har gett utdelning. Områdena med störst förändringar är medarbetarnas bedömning att myndigheten nu har tydliga övergripande mål, att löneutvecklingen går att påverka genom sin arbetsinsats och att konkreta individuella mål utformas vid medarbetarsamtalen. Andra områden med störst positiv utveckling var att introduktionen för nyanställda upplevdes som positiv samt att tid avsätts för att dela kunskaper och erfarenheter med varandra. Områden att arbeta vidare på är bland annat att stödja medarbetare att uppnå en bättre balans mellan arbete och fritid samt att ytterligare stärka den interna kommunikationen.

Undersökningens resultat har bearbetats och myndighetsgemensamma aktiviteter har identifierats och särskilda handlingsplaner utarbetats för avdelningarna.

7.1.5. Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron av tillgänglig arbetstid på SHM var 3,2 procent, en förbättring med 0,15 procentenheter jämfört med föregående år. För kvinnor har den ökat medan den har minskat för män. Sett till sjukfrånvaron i olika åldersgrupper har åldersgruppen 29 år eller yngre ökat med över en procentenhet men ligger fortfarande lägre än de andra grupperna, trots att dessa uppvisar ett lägre sjuktal jämfört med föregående år.

Även långtidssjukfrånvaron är lägre 2024. I förhållande till tillgänglig arbetstid har den minskat med 0,27 procentenheter och i förhållande till total sjukfrånvaro är minskningen 7,1 procentenheter jämfört med 2023 års utfall.

SHM ligger lägre än staten som helhet där total sjukfrånvaro 2023¹² låg på 3,7 procent och långtidsfrånvaron låg på 1,9 procent av tillgänglig arbetstid.

Tabell 26. Sjukfrånvaro i procent

Resultatet baseras på Arbetsgivarverkets sjukfrånvarouppgifter för årsredovisning.

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Total sjukfrånvaro i förhållande tillgänglig tid	3,20	3,35	3,75	2,96	3,29	3,46	3,43
Kvinnor	3,90	3,22	3,79	3,61	3,72	4,35	3,76
Män	2,03	3,55	3,70	1,97	2,63	2,01	2,89
29 år eller yngre	2,67	1,66	2,73	4,60	4,88	3,75	4,56
30–49 år	2,94	3,21	4,11	2,64	3,44	3,13	3,36
50 år eller äldre	3,51	3,73	3,50	3,13	2,97	3,78	3,39
60 dagar eller mer	0,62	0,89	0,94	1,14	0,74	1,32	1,11
Andel långtidssjukfrånvaro av total sjukfrånvaro	19,43	26,44	25,11	38,70	22,34	38,20	32,44

7.2. Analys och bedömning

SHM har under 2024 tagit fram en strategi för SHM:s gemensamma kompetensförsörjning som ska ligga till grund för hur myndigheten ska kunna attrahera, rekrytera, utveckla och behålla rätt kompetens. Vid de rekryteringar som genomförts under året har eftersökt kompetens kunnat rekryteras och myndigheten bedömer att de fortsatta möjligheterna att attrahera önskad kompetens är goda. Personalomsättningen ligger på 6,6 procent jämfört med 7,2 procent 2023. Det är en minskning för andra året i rad och att jämföra med 9,9 procent för staten som helhet 2024. Även antal årsarbetskrafter och medelantal anställda har minskat i jämförelse med föregående år. Förändringen beror på en minskning inom den arkeologiska uppdragsverksamheten vars antal årsarbetskrafter åter ligger på 2020–2022 års nivå efter en tillfällig topp 2023. Trots minskningen av arbetskraft är myndighetens personalsammansättningen i princip oförändrad jämfört med tidigare år.

¹² Arbetsgivarverket publicerar sjukfrånvarostatistiken för föregående år efter att årsredovisningen lämnas till regeringen varför jämförelse endast kan göras mot 2023 års resultat.

Arbetet med kompetensutveckling har fokuserat på ett ambitiöst program för ledarskapsutveckling för myndighetens samtliga chefer, och för ett antal medarbetare som leder utan att vara chefer. Detta ingår som en del i inriktningsplanens mål att öka kunskapen och förståelsen om verksamheten som helhet samt förbättra samspelet inom organisationen. Vidare har särskilda kompetensutvecklingsinsatser genomförts på myndighetsnivå med olika interaktiva e-utbildningar för att stärka samtliga medarbetares kunskap på teman om vad det innebär att arbeta statligt, digital informationsssäkerhet, hur man förebygger och hanterar hot och våld, ålderism i arbetslivet och om hur AI kan vara en del av digitaliseringen inom offentlig förvaltning. Under året startade även det *Digitala museilyftet* som är en treårig satsning tillsammans med Riksantikvarieämbetet för att stärka den digitala kompetensen hos centralmuseernas medarbetare. Särskilda kompetensutvecklingsinsatser har också genomförts på individ- och gruppnivå.

SHM har även genomfört en satsning på systematiskt arbetsmiljöarbete. Bland annat har ett digitalt system införts för att underlätta inrapportering av incidenter och för att följa upp olika arbetsmiljöfrågor. Andra insatser har bland annat varit utbildningar, förbättringar av ljudmiljö och värme samt ventilation i publika delar på museerna och en påbörjad satsning hos Arkeologerna för medicinska kontroller av så kallat handintensivt arbete för de som arbetar i fält.

Den medarbetarundersökning som genomförs vartannat år visar ett fortsatt stigande resultat av medarbetarindex. Det är tydligt att de insatser som gjorts för att komma till rätta med tidigare svaga resultat har gett utdelning. Handlingsplaner har tagits fram på avdelningarna för att omhänderta de utvecklingsområden som identifierades i den senaste undersökningen.

Den totala sjukfrånvaron och antal individer med sjukrapportering har minskat i jämförelse med föregående år. I förhållande till tillgänglig arbetstid syns en ökning av sjukfrånvaron för kvinnor men en kraftig minskning för män. Såväl långtidssjukfrånvaron i förhållande till tillgänglig arbetstid som långtidssjukfrånvaron i förhållande till total sjukfrånvaro har minskat i jämförelse med 2023. SHM ligger väl till vid en jämförelse med staten som helhet avseende såväl total sjukfrånvaro som långtidssjukfrånvaron i förhållande till total sjukfrånvaro¹³.

Sammantaget bedömer SHM att genomförda aktiviteter under 2024 har bidragit till att trygga myndighetens behov av kompetens för att genomföra myndighetens uppgifter i enlighet med förordning (2014:1079) med instruktion för Statens historiska museer.

¹³ Baserat på en jämförelse mot 2023 års resultat för staten som helhet, då 2024 års resultat inte är publicerat än.

8. ÖVRIG ÅTERRAPPORTERING

Under detta avsnitt redovisas de återrapporteringskrav som anges i myndighetens regleringsbrev för 2024.

8.1. Regleringsbrevets återrapporteringskrav

8.1.1. Barn och unga

Redovisning av den verksamhet som svarar mot den unga publikens behov samt insatser för att öka den unga publiken.

Barn och unga är en särskilt prioriterad målgrupp och ett kontinuerligt utvecklingsarbete pågår för att kunna erbjuda ett utbud utifrån respektive museums inriktning som stimulerar upptäckarglädje och en vilja till lärande. Totalt genomfördes drygt 980 pedagogledda aktiviteter i museerna, åtta på annan plats och fyra digitala. Utöver dessa har en mångfald aktiviteter att genomföra på egen hand erbjudits, inte minst i *Lilla rustkammaren* på Livrustkammaren och på Historiska museets innergård under sommaren.

Under 2024 har tre tillfälliga utställningar för målgruppen visats; *Enhörningar. Tror du på mig så tror jag på dig* och *Slaget om Europa* på Livrustkammaren samt *Tillsammans genom tiden* på Historiska museet. Den sistnämnda är en upplevelsebaserad utställning för barn i lågstadieåldern att utforska tillsammans med vuxna. Även Ekonomiska museets två nya basutställningar är anpassade till målgruppen. Integrerade spel och interaktiva stationer gör innehållet mer lättillgängligt för yngre besökare. Likaså var utställningen *Jordnära – självhushållare då och nu* på Tumba bruksmuseum anpassad för att fånga barns och ungas intresse.

Verksamheten för barn och unga har framför allt genomförts på helger och lov då både pedagogledda aktiviteter och aktiviteter avsedda att genomföras på egen hand har erbjudits. Särskilda visningar, lärande pyssel och skattjakter, sagostunder, sång, dans och musik är några av de aktiviteter som har arrangerats. Även mer specifika satsningar har genomförts under året. Under påsklovet samarbetade till exempel Historiska museet med fyra olika bibliotek i Järvaområdet för att nå barngrupper som inte ofta besöker museet. Museets pedagoger berättade om hållristningarnas hemliga språk och anordnade en skaparverkstad. Livrustkammaren startade ett samarbete med Stockholms Stadsmission där museet genomförde en familjekväll på Stadsmissionens Mötesplats Mariatorget och erbjöd fri entré och visning för familjer under en lördag samt särskilda ungdomsvisningar under höstlovet.

Andra större satsningar var *Vikingsommar* på Historiska museets innergård under sommarlovet och *Riddarklubben* på Livrustkammaren samt inte minst den nya satsningen på Skoklosters slott – *parkleken Paradiset*, som delfinansierats med hjälp av Stiftelsen Hildur Nordins Minnesfond, Håbo kommun och Föreningen Skoklosters slotts vänner. Den historiska lekmiljön i slottsparken består av unikt utformade enheter med kopplingar till områdets historia från 1600-talet fram till 1900-talet, skapade av konstnären och lekparksspecialisten Tor Svae och hans företag Torsk Produktion.

Livrustkammarens *Riddarklubb* har både erbjudit enhörningshästhoppning och möjlighet att sminka sig som på 1700-talet, samt medverkat vid Ekenäs riddarspel och bidragit med rekvisita till Sundsvalls 400-årsfirande. Riddarklubben ger även årligen ut två gratisnummer av publikationen *Rex* som vänder sig till barn och innehåller fakta och klurigheten om den kungliga historien.

Utöver familjeverksamheten har SHM erbjudit ett varierat utbud av skolprogram anpassat till läroplanerna för olika åldersgrupper. Totalt har närmare 2 500 skolgrupper besökt museerna. Lärarhandledningar finns att ladda ner på museernas webbplatser som en förberedelse inför besöken eller som material till undervisningen i klassrummen. Lärarträffar har arrangerats för att kommunicera och introducera museernas erbjudanden. Särskilda träffar och skolprogram arrangerades av Sveriges museum om Förintelsen vid deras turné med *Dimensions in Testimony*, bland annat på Västerås-, Skellefteå- och Luleå stadsbibliotek.

Den digitala undervisningsplattformen *sverigeshistoria.se* möjliggör för elever att få tillgång till fördjupning i olika delar av historien och ger lärare inspiration till undervisningen. Nya lektioner publiceras kontinuerligt på plattformen, som är ett samarbete mellan institutioner över hela landet där SHM ansvarar för drift och förvaltning. Under 2024 hade plattformen drygt 105 000 besök och över 234 000 visningar.

Ett par museer erbjuder särskilda undervisningspaket som kan levereras till skolor.

Livrustkammarens *Historieväska* har sedan 2023 fått sällskap av Ekonomiska museets pop up-utställning *Inflationsspöket*, som varit fullbokad hela 2024 och har visats på 24 skolor runt om i landet. Utställningen som utöver föremål¹⁴ innehåller lektioner med digitalt material kan med hjälp av sponsorsamarbetet med Swedbank levereras kostnadsfritt. Ekonomiska museet erbjuder även det digitala *Pengalabbet* – ett spel för att öka kunskapen om privat- och vardagsekonomi som tagits fram tillsammans med Finansinspektionen. Under året hade spelet drygt 46 600 besök. Det digitala spelet *Money Matrix* i museets nya basutställning har också uppmärksammats och vann silver i Svenska designpriset 2024. Spelet är utvecklat tillsammans med Bazooka AB och kan även spelas online.

För att få in en ung persons perspektiv på Historiska museets verksamhet anställdes en junior museichef som vikarie några veckor under sommaren. I arbetet ingick att identifiera och dokumentera åtgärder som kan utveckla verksamheten. Greppet väckte medial uppmärksamhet och erfarenheterna från bådas sida återgavs vid Riksantikvarieämbetets omvärlds dagar i Nyköping.

Sammantaget bedömer SHM att myndigheten under 2024 har erbjudit ett brett utbud av pedagogiska aktiviteter och aktiviteter att genomföra på egen hand. Verksamheten utvecklas fortlöpande och nya erbjudanden har anpassats till olika åldrar och årskurser i skolan, och har genomförts på museerna, digitalt och på andra platser för att nå olika målgrupper.

¹⁴ Avser inte museiföremål.

8.1.2. Ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Redovisning av de åtgärder som vidtagits för att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning.

Ett kontinuerligt arbete genomförs inom SHM för att förbättra tillgängligheten för personer med olika funktionsnedsättningar. Målsättningen är att verksamheten ska vara tillgänglig och angelägen för så många som möjligt.

Inom den publika verksamheten arbetar museerna på olika sätt för att tillhandahålla ett varierat utbud oberoende om en besökare har en funktionsnedsättning eller inte. I Ekonomiska museets nya basutställningar, som är byggda i etage, har en hiss installerats för ökad fysisk tillgänglighet. Under året fortsatte arbetet med att förbättra tillgängligheten inte bara i de nyproducerade utställningarna utan även i befintliga och informationen i dem. Som en del i detta arbete har en digital variant av utställningen *Livet på bruket* på Tumba bruksmuseum tagits fram. Då utställningen inte är fysiskt tillgänglig för de med fysisk funktionsnedsättning har myndigheten med hjälp av ett 360-graders fotopanoraman skapat möjlighet att klicka sig runt och se alla rum och föremål. Texterna på skyltarna i utställningen finns att läsa direkt i applikationen eller i webbformat. På så sätt blir texterna sökbara på nätet och användarna får tillgång till funktioner som uppläsning och textförstoring. En likadan digital variant har även skapats av Tureholms rustkammare, som fram till 2018 var uppmonterad på Livrustkammaren.

En större översyn av myndighetens samtliga webbplatser pågår sedan några år tillbaka med målet att öka tillgängligheten och tillgodose kraven i lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Detsamma gäller för det innehåll och utvecklingsarbete som genomförs för de sociala kanaler SHM nyttjar och för andra typer av publika gränssnitt vi tillhandahåller. Föreläsningar som digitalt publiceras textas och arbete pågår med att möjliggöra att allt rörligt material, som publiceras på SHM:s webbplatser och sociala medier, ska textas för ökad tillgänglighet. Detsamma gäller för Arkeologerna som publicerar digitala visningar och korta filmer från pågående utgrävningarna, som ett sätt att möjliggöra för fler som inte kan besöka platsen i fält att ta del.

Särskilda visningar eller anpassningar för personer eller verksamheter med särskilda behov kan erbjudas på museerna. På Historiska museet kunde Stockholms anpassade grundskolor uppleva vikingatiden på ett lite annorlunda sätt genom aktiviteten *Upplev Vikingarnas värld - workshop och visning* som arrangerades tillsammans med Kulturskolans Resurscenter. På Livrustkammaren har grupper med särskilda behov kunnat besöka museet vid särskilda dagar eller tider för att kunna ta del av verksamheten i en lite tystare miljö och lugnare tempo.

Museerna tillhandahåller även ett brett utbud av audioguider som riktar sig till olika målgrupper med anpassningar av språk och innehåll. På några av museerna finns särskilda audioguider som är syntolkade och för de med hörselnedsättning har ett par museer guidesystem som kan kopplas upp direkt mot besökarens egen hörapparat. En nyhet är de digitala följeslagarna som utvecklades 2023 och som har implementerats på tre av museerna under 2024. De är ett användarvänligt stöd till besöket som kombinerar flera digitala resurser i en bärbar enhet som går att hyra på museet. Skillnaden från vanliga audioguider är att följeslagaren tillhandahåller en startskärm som hjälper användaren att navigera mellan olika appar som stödjer museibesöket. Dessa är också åtkomliga via andra kanaler, till exempel besökarnas egna mobiltelefoner eller via museernas webbplatser, vilket gör innehållet tillgängligt både på och utanför museet. Följeslagarna erbjuder såväl syn- som teckentolkade visningar.

Trots en god målsättning att myndighetens verksamhet ska vara tillgänglig för alla kvarstår att ett par av myndighetens museer har stora utmaningar gällande den fysiska tillgängligheten. Det gäller särskilt Hallwylska museet och Skoklosters slott eftersom de är inrymda i kulturfastigheter som ursprungligen var privatbostäder. För Skoklosters slott har Statens Fastighetsverk i samarbete med SHM genomfört en utredning under 2024 med syfte att ta fram en handlingsplan för att förbättra lokalernas tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionsnedsättning.

SHM bedömer att trots ett kontinuerligt förbättringsarbete för att vara tillgängliga för alla så finns utmaningar. Det gäller särskilt den fysiska tillgängligheten i myndighetens kulturfastigheter.

8.1.3. Besöksutveckling

| Redovisning av förändringar i besöksutvecklingen i förhållande till tidigare år.

Det totala antalet fysiska besök på myndighetens museer har minskat jämfört med föregående år. Anläggningsbesöken är fem procent färre och verksamhetsbesöken nio procent. Utvecklingen mellan de sju museerna ser olika ut. Sveriges museum om Förintelsen, Historiska museet tillsammans med Ekonomiska museet och Tumba bruksmuseum visar ökat antal anläggningsbesök medan Livrustkammaren, Hallwylska museet och Skoklosters slott har färre jämfört med föregående år. Utvecklingen av antal verksamhetsbesök är likartad, förutom för Skoklosters slott som ökat i jämförelse med 2023.

Störst differens för verksamhetsbesöken har Livrustkammaren som fram till 2024 inte gjort någon åtskillnad mellan anläggnings- och verksamhetsbesök eftersom det inte finns någon restaurang eller dylikt i lokalen. I samband med implementeringen av ett nytt kassasystem i myndigheten lade museet om redovisningen som del av ett pågående utvecklingsarbete med gemensam struktur och rutiner mellan SHM:s museer. Därmed bör en viss försiktighet råda vid en jämförelse mellan 2024 års utfall och tidigare år för Livrustkammaren avseende verksamhetsbesök.

Totala antalet besökare under 19 år har ökat med två procent jämfört med föregående år. Som tidigare år är det Livrustkammaren och Historiska museet med Ekonomiska museet som tillsammans tar emot en majoritet av myndighetens besökande under 19 år. Sett till *andelen* besökare som är under 19 år har myndigheten ett fortsatt mycket bra resultat. 2024 utgjorde gruppen 29 procent av samtliga verksamhetsbesök, vilket kan jämföras med 25–26 procent de två föregående åren och ännu lägre åren dessförinnan. Här är det Tumba bruksmuseum och Sveriges museum om Förintelsen som 2024 har störst andel av sina besökare i den gruppen. För Sveriges museum om Förintelsen utgörs gruppen till 82 procent av elever i besökande skolgrupper, en av museets primära målgrupper. Ser man till samtliga museer har 46 procent av de under 19 år besökt museerna inom skolverksamheten, den högsta andelen sedan myndigheten ombildades 2018.

Utöver de som inräknas i anläggnings- och verksamhetsbesök¹⁵ finns ytterligare användare av myndighetens verksamhet, se tabell 27. Till exempel ingår inte deltagare i den programverksamhet som museerna genomför utanför själva byggnaden, antingen på annan plats lokalt, regionalt eller i landet. Vidare besöker många forskare och studenter men även andra grupper samlingarna för att studera enskilda föremål eller föremålsgrupper. Omfattningen av dessa särskilda besök varierar mellan olika år men det är tydligt att den osteologiska samlingen väcker ett allt större intresse från studenter och forskare.

¹⁵ I enlighet med Myndigheten för kulturanalys definition.

Tabell 27. Fysiska besök

Besök på museerna eller där besökare har tagit del av SHM:s verksamhet på annan plats. Första tabellen redovisar utfall totalt för SHM jämfört med föregående år, den andra per museum 2024. Vid jämförelse med tidigare års resultat bör noteras att Sveriges museum om Förintelsens öppnade för fysiska besök från och med 2023-06-21.

Besök på annan plats har tillkommit 2024 och avser besökare som tar del av SHM:s verksamhet som genomförs utanför museernas byggnader, till exempel i form av stadsvandringar, programverksamhet på kulturfestivaler eller bibliotek. Besök i samlingarna avser antal deltagare vid särskilt bokade besök i samlingarna. Redovisningen för detta mått har ändrats 2024 och samtliga års utfall har reviderats.

SHM totalt	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Anläggningsbesök på museerna	705 412	739 264	835 446	525 995	508 690	1 107 250	955 977
Verksamhetsbesök på museerna	384 172	424 088	586 051	313 250	243 264	794 172	646 693
Besökare under 19 år	109 629	107 778	153 924	73 189	42 996	139 379	119 270
Besök på annan plats	4 627	-	-	-	-	-	-
Deltagare vid besök i SHM:s samlingar	888	2 014	538	355	163	-	-

Per museum 2024	*EKM	HWY	*HST	LRK	SKO	SMF	TBM
Anläggningsbesök på museerna	179 791	237 762	179 791	159 244	78 735	27 998	21 882
Verksamhetsbesök på museerna	138 498	54 742	138 498	119 300	30 051	27 662	13 919
Besökare under 19 år	41 646	8 151	41 646	38 723	5 474	9 547	6 088
Besök på annan plats	0	0	50	872	75	3 280	350

*Ekonomiska museet och Historiska museet samredovisar anläggnings- och verksamhetsbesök samt antal besökare under 19 år.

Tabell 28. Digitala besök

Digitalt besök där besökare har tagit del av SHM:s egna digitala utbud. Första tabellen redovisar utfall totalt för SHM jämfört med föregående år, den andra per museum 2024. Vid jämförelse med tidigare års resultat bör noteras att Sveriges museum om Förintelsens digitala verksamhet tillkom 2022.

Digitala besök avser antal som deltagit i live-sända visningar och live-program samt förinspelade program som erbjuds vid enstaka tillfällen. Besök på webbplatserna och i Sök i samlingarna avser antal sessioner. Totalt antal besök och antal sidvisningar hämtas sedan 2024 med hjälp av analysverktyget Matomo, besök som accepterat cookies registreras via Google Analytics, myndighetens tidigare analysverktyg.

SHM totalt	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Digitala besök, deltagare	4 025	5 014	5 204	12 406	-	-	-
Webbbesök totalt	2 058 204	-	-	-	-	-	-
Besök som accepterat cookies	1 403 466	1 253 898	1 103 359	1 401 443	1 129 885	1 650 184	1 561 369
Sidvisningar totalt	4 718 574	-	-	-	-	-	-
Följare i sociala medier*	333 239	308 271	277 095	249 401	211 811	147 173	108 035
Räckvidd	11 989 8873	-	-	-	-	-	-
Sök i samlingarna, besök	190 554	-	-	-	-	-	-
Besök som accepterat cookies	131 834	83 638	-	-	-	-	-
Sidvisningar totalt	677 528	-	-	-	-	-	-

*Från och med 2024 ingår endast Facebook och Instagram, inte X (tidigare Twitter). För att skapa jämförbarhet har utfallet 2018–2023 räknats om där antalet följare på Twitter har tagits bort.

Per museum 2024	EKM	HST	HWY	LRK	SKO	SMF	TBM
Digitala besök, deltagare	1 100	1 975	225	319	197	189	20
Webbbesök totalt	143 642	841 640	297 816	403 574	187 256	147 963	36 313
Besök som accepterat cookies	106 408	459 645	233 595	323 621	142 218	112 527	25 452
Sidvisningar totalt	296 602	1 714 711	802 762	911 837	467 516	433 365	91 781
Följare i sociala medier*	4 411	57 557	36 968	202 423	21 779	6 959	3 142
Räckvidd	1 296 800	2 324 800	1 270 090	3 167 871	803 312	2 651 800	475 200

*Från och med 2024 ingår endast Facebook och Instagram, inte X (tidigare Twitter).

Därutöver tillkommer de som tar del av myndighetens digitala utbud, se tabell 28. Det är de som deltar i digitala live-visningar och live-program eller förinspelade visningar. Dessa aktiviteter introducerades under pandemin och genomförs sedan dess, men nu i mindre omfattning utifrån besökarnas efterfrågan. SHM bedömer att de digitala erbjudandena är fortsatt viktiga som komplement, inte minst för intresserade på annan plats i landet eller för de som av olika anledningar inte har möjlighet att besöka museerna. Majoriteten av de som har deltagit har gjort det inom Historiska museets och Ekonomiska museets digitala visningar och program.

Till dessa digitala pedagogiska erbjudanden tillkommer de som har tagit del av museets samlingar genom att besöka *Sök i samlingarna*, det publika gränssnittet till myndighetens digitala samlingsförvaltningssystem. Utöver dessa drygt 190 000 digitala besök med knappt 700 000 visningar bör läggas de många besök på andra plattformar som årligen görs för att ta del av SHM:s samlingar, se tabell 18. Wikimedia till exempel redovisar närmare 59 miljoner visningar 2024 för SHM:s publicerade material.

Utvecklingen av antal besök på webbplatsen är svårbedömd sedan kravet på acceptans av cookies infördes 2018. Antal besök 2024 som tas fram via analysverktyget Google Analytics visar en ökning med 12 procent jämfört med föregående år. Men eftersom resultatet endast omfattar besök som godkänt cookies ger det inte en fullständig bild och gör det svårt att jämföra mellan år. Ett kompletterande resultat via ett nytt verktyg, som redovisar samtliga besök, visar ett avsevärt högre utfall, se tabell 28, och kommer på sikt möjliggöra en mer tillförlitlig analys av webbutvecklingen. Noterbart är att Historiska museets webbplats väcker stort intresse, både bedömt på antal besök och antal sidvisningar.

Antalet följare på sociala medier har ökat med åtta procent i jämförelse med föregående år. På samma sätt som 2023 är den största tillväxten på Instagram och Livrustkammaren står fortsatt för över 60 procent av samtliga följare på museernas sociala medier. Värt att notera är räckvidden på drygt 11 miljoner under året på det material som har publicerats på museernas sociala medier. Utfallet är särskilt högt för Livrustkammaren men även för Sveriges museum om Förintelsen och Historiska museet, se tabell 28.

I besöksundersökningarna, som genomförs regelbundet under året, följs bland annat könsfördelning och besökarnas nöjdhet upp, se tabell 29. Könsfördelningen mellan män och kvinnor ligger relativt oförändrad mellan olika år. Den fluktuation som syns hänger i regel samman med vilka utställningar och programpunkter som erbjuds. Avseende besökarnas nöjdhet visar utfallet att majoriteten av de svarande varit nöjda eller mycket nöjda med sina besök.

Sammanfattningsvis visar besöksundersökningarna att besökare och användare är fortsatt nöjda med sina besök. Myndigheten har genomfört en mångfacetterad verksamhet och möjliggjort för besökare och användare att ta del av ett brett utbud på museerna, digitalt och på olika andra platser i landet. Genom de digitala plattformar myndigheten är aktiva på är det tydligt att SHM:s verksamhet och samlingar väcker ett stort intresse. Men 2024 visar även på en fortsatt nedgång för både anläggnings- och verksamhetsbesök, vilket indikerar att återinförandet av entréavgifter, samtidigt som många har en ansträngd ekonomi på grund av konjunkturen i samhället, påverkar besöksmönstren till museerna. Att antalet besökare under 19 år är något högre än 2023 bedöms bero på att närmare hälften av dessa besöker museerna med skolan och att skolgrupperna har ökat med 21 procent jämfört med 2023.

Tabell 29. Besökarnas könsfördelning och nöjdhet

Resultatet baseras på besöksundersökningar och omfattar fördelningen mellan män/kvinnor. Andelen som inte har velat besvara frågan om kön eller angett *Annat* redovisas inte.

Vid en jämförelse mellan olika år bör noteras att åren 2021–2022 genomfördes en begränsad besöksundersökning för Ekonomiska museet som del av Historiska museets undersökning. Åren dessförinnan var museet stängt på grund av flytt och 2023 var museet stängt på grund av uppbyggnad av nya basutställningar. Tumba bruksmuseum har före 2024 inte genomfört besöksundersökningar på grund av begränsade personalresurser och anläggningens utformning med många fristående hus. 2024 genomfördes undersökningen där genom observationsstudier, varför frågan om nöjdhet saknas.

Könsfördelning i procent	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Ekonomiska museet	*46/52	-	53/45	53/46	-	-	-
Hallwylska museet	28/71	29/69	36/62	43/55	41/57	39/61	36/64
Historiska museet	*46/52	49/48	49/48	49/51	53/47	47/52	49/50
Livrustkammaren	44/54	42/56	43/56	40/59	46/54	42/58	44/56
Skoklosters slott	39/59	37/61	30/67	32/68	34/64	42/58	44/55
Sveriges museum om Förintelsen	39/60	40/60	-	-	-	-	-
Tumba bruksmuseum	40/60	-	-	-	-	-	-

*Samredovisar resultatet

Nöjdhet	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Ekonomiska museet	*96%	-	-	-	-	-	-
Hallwylska museet	95%	97%	99%	99%	99%	98%	98%
Historiska museet	*96%	95%	95%	95%	95%	98%	98%
Livrustkammaren	99%	98%	95%	97%	99%	95%	79%
Skoklosters slott	94%	96%	95%	94%	97%	97%	96%
Sveriges museum om Förintelsen	93%	90%	-	-	-	-	-
Tumba bruksmuseum	-	-	-	-	-	-	-

*Samredovisar resultatet.

8.1.4. Lokalkostnader

Specificering av myndighetens totala lokalkostnader för 2024 enligt följande; hyra – varav kostnadshyra, el och uppvärmning, reparationer och underhåll, övriga driftskostnader.

Återrapporteringskravet redovisas som not 5 under rubriken 9.6 Tilläggsupplysningar och noter.

8.1.5. Avgiftsbelagd verksamhet

Redovisning av hur arbetet med att åstadkomma ekonomisk balans i de avgiftsbelagda verksamheterna Försäljning av varor och Arkeologisk uppdragsverksamhet fortskrider.

Resultatområde *Försäljning av varor* hade 2024 ett positivt resultat på 74 tkr och en omsättning på 3,6 mnkr. Det ackumulerade underskottet uppgår därmed till 5,5 mnkr och har sedan myndighetens ombildande 2018 minskat med 2 mnkr. SHM arbetar kontinuerligt med att förbättra resultatområdets resultat genom att skapa ett utbud som speglar såväl museernas särart som aktuella utställningar och aktiviteter. Riktad kommunikation och marknadsföring mot målgrupper och särskilda kampanjer har genomförts under året. Årligen genomförs kompetensutvecklingsinsatser för att förbättra försäljningstekniken. Den försämrade konjunkturen tillsammans med återinförandet av entréavgifter påverkar besökarnas köpvilja. Med bakgrund av detta bedömer SHM att det kommer ta längre tid än fem år att lösa skulden.

Resultatområde *Arkeologisk uppdragsverksamhet* hade 2024 ett positivt resultat på 0,3 mnkr och en omsättning på 146,2 mnkr. Det ackumulerade underskottet på 53,6 mnkr, som följde med när verksamheten överfördes till SHM 2015, har minskat till 27,3 mnkr. Stora infrastruktursatsningar i samhället tillsammans med intern verksamhetsutveckling har bidragit till de senaste årens positiva utveckling. Färre och flera senarelagda uppdrag har bidragit till det blygsamt positiva resultatet 2024. En hård konkurrens om uppdrag gör att arbetet med att åstadkomma ekonomisk balans bedrivs långsiktigt. För att uppnå stabilitet i ekonomin prioriteras alltid externa uppdrag och den interna verksamhetsutvecklingen genomförs i mån av tid och ekonomiska resurser. Givet den historiska utvecklingen är bedömningen att det kan ta upp emot tio år att lösa skulden. Se vidare rubrik 2.2. *Analys och bedömning*.

SHM bedömer att utvecklingen med att åstadkomma ekonomisk balans inom de båda avgiftsbelagda verksamheterna fortskrider då båda uppvisade ett positivt utfall 2024. Givet storleken på skulderna och omsättningen inom resultatområdena måste arbetet med att åstadkomma ekonomisk balans bedrivas på längre sikt än tre till fem år.

8.1.6. Medverkans- och utställningsersättning

Mot bakgrund av gällande avtal mellan staten och berörda konstnärsorganisationer om konstnärers medverkan och ersättning vid utställning av konstverk (MU-avtalet) redovisning av utbetalda ersättningar till konstnärer som gjorts i enlighet med avtalet.

SHM har betalat ut ersättning till konstnärer i enlighet med MU-avtalet med totalt 251 tkr under 2024.

8.1.7. Bevara och tillgängliggöra kulturarvet genom digitisering och digitalisering

Redovisning av resultat av arbetet med digitisering och digitalisering av myndighetens samlingar. Av redovisningen ska framgå; samlingarnas storlek, inklusive årets tillväxt, hur stort antal och andel av samlingarna som är digital, varav andelen som är digitalt tillgänglig. Vidare ska framgå kostnader för digitisering och digitalisering och hur stor del av resultatet som härrör från den medelförstärkning för ändamålet som myndigheten har tilldelats.

SHM fick under perioden 2022–2023 extra anslagsmedel för digitalisering av samlingarna. Inom ramen för uppdraget byggdes en infrastruktur upp och ett antal nya medarbetare rekryterades. Totalt genererades drygt 56 500 poster med hjälp av regeringens särskilda satsning under dessa två år.

2024 erhöll myndigheten fortsatt anslagsmedel för arbetet med att digitisera och digitalisera samlingarna. Uppdraget omformulerades till viss del och omfattningen på de tilldelade medlen minskades. Denna verksamhet, tillsammans med det digitala tillgängliggörandet, är till stor del integrerade med varandra och skär genom många av SHM:s verksamheter. På detta sätt blir till exempel de extra anslagsmedlen även ett stöd i myndighetens prioriterade arbete med accession av såväl nyinkommet arkeologiskt fyndmaterial som material i äldre KML-ärenden som ännu inte har accederats till samlingarna.

I arbetet med att digitisera och digitalisera samlingarna ingår registrering av information om föremålet och dess placering samt märkning för att underlätta identifikation och framtida hantering. Merparten av föremålen fotograferas och metadata samt licens för de digitala bildfilerna registreras. Dessa samlade uppgifter ökar spårbarheten i samlingarna och möjliggör ett tillgängliggörande. Så fort ett föremål har registrerats i SHM:s samlingsförvaltningssystem finns direkt både informationen och eventuella bilder tillgängliga via myndighetens sökgränssnitt *Sök i samlingarna*. Detta med undantag för poster med begränsad upphovsrätt eller som bedöms innehålla känsliga personuppgifter.

Under 2024 har digitaliseringsarbetet dels fokuserat på att registrera nya poster vid accession, dels på att komplettera information till befintliga digitala poster med syfte att öka spårbarheten och tillgängligheten till materialet. Kvalitén på informationen är avgörande för hur den kan användas för vidareutveckling av tjänster och datadrivna analyser. Resultatet är att drygt 35 000 nya poster har tillkommit, mer än 47 000 poster har fått placeringsinformation registrerad och över 23 000 poster har tillförts en eller flera bilder. Av dessa har de särskilda medlen finansierat drygt 7 200 av de nya posterna samt redigering av mer än 65 500 poster. Redigeringen innefattar bland annat att närmare 11 400 poster har fått tillagd placeringsinformation och cirka 3 700 poster har fotograferats, utöver annan kompletterande kvalitetshöjande information.

Andelen digitala poster av det totalt uppskattade är 33 procent, vilket är oförändrat i jämförelse med föregående år. Att andelen inte ökat trots att drygt 35 000 nya digitala poster tillkommit beror på samlingarnas omfattning och att samlingarna oavbrutet växer. Andelen per samling kan utläsas i tabell 30.

Av totalt antal digitala poster 2024 är andelen som är tillgängliga för vidareutnyttjande 98–100 procent beroende av samling. Vid en jämförelse med föregående år har antalet för Historiska museets föremålssamling och osteologiska samling minskat. Det beror på ett kvalitetssäkringsarbete som har påbörjats under 2024 i myndighetens samlingsförvaltningssystem, då bland annat

dubletter och tomma poster tas bort. Då arbetet inte är slutfört har SHM valt att använda samma sökning som för de två föregående åren och i stället se över redovisningsprinciperna inför kommande årsredovisning.

Denna typ av verksamhet kräver en utbyggd digital infrastruktur med nätverk, servrar, datorer, olika typer av utrustning, support och en kontinuerlig utveckling samt underhåll. Var gränsdragningen ska gå av vilka kostnader som är hänförliga mot vilken del av verksamheten är inte möjligt att urskilja utan ett mycket omfattande analysarbete. SHM redovisar därför i förenklad form de kostnader som är direkt hänförliga till digitaliserings- och digitaliseringsarbetet samt arbetet med att tillgängliggöra posterna och den systemförvaltning som hör till. Kostnaderna är uppdelade på de olika finansieringsformerna och är enligt samma modell som redovisades för uppdraget 2022–2023 med syfte att skapa jämförbarhet mellan åren. Utöver redovisade kostnader i tabell 32 tillkommer OH-kostnader.

Tabell 30. Antal föremål/material i SHM:s samlingar som är digitaliserade

Tre av samlingarna är av en annan karaktär än övriga och ingår inte i summan för antal föremål/material. Dessa har markerats med parentes () i tabellen. Att antal möjliga digitala poster i regel är lägre än antal föremål/material i samlingarna beror på att en post kan innehålla ett eller flera föremål/ arkivhandlingar/osteologiskt material. Se även tabell 7.

SHM:s samlingar								
	Antal föremål/material 2024	Tillväxt *2024	Totalt antal möjliga poster 2024	Antal digitala poster			Antal finansierade med särskilda anslagsmedel 2024	Antal poster tillgängliga för vidareutnyttjande 2024
				2024	2023	2022		
Kungliga myntkabinettet	650 000	581	650 000	113 139	106 195	67 782	-	113 060
Hallwylska museet, föremålssamling**	50 000	-	20 000	15 672	**15 490	15 608	-	15 783
Hallwylska museet, arkiv (grupp LXIV) **	(8 271)	-	okänt	18 474	16 608	13 340	-	18 361
Historiska museet, föremålssamling	10 000 000	26 905	2 500 000	890 082	873 835	849 726	7 240	871 551
Historiska museet, osteologisk samling	(111 ton)	-	okänt	321 905	316 423	309 939	-	316 289
Livrustkammaren	34 210	10	34 210	34 204	34 197	34 193	-	33 852
Skoklosters slott, föremålssamling	20 000	-	20 000	15 472	15 467	15 465	-	15 464
Skoklosters slott, boksamling	30 000	-	30 000	19 364	19 168	19 028	-	19 363
Sveriges museum om Förintelsen, föremålssamling***	1 158	661	1 158	1 158	295	0	-	1 158
Sveriges museum om Förintelsen, arkivsamling	(okänt)	(12)	Okänt	3 723	275	0	-	3 723
Tumba bruksmuseum	30 000	-	30 000	7 666	7 536	4 939	-	7 666
Totalt	10 815 368	28 169	3 285 368	1 440 859	1 405 489	1 330 020	7 240	1 416 270
<i>Förändring från föregående år</i>				35 370 3%	75 469 6%	50 382 4%		13 660 0%

*Tillväxten inom ramen för KML-ärenden kan endast delas upp mellan Kungliga myntkabinettets respektive Historiska museets samling, inte särskiljas mellan föremål och osteologiskt material innan en fullständig accession är gjord.

**Sedan 2023 ingår inte den så kallade supplementssamlingen i redovisningen av föremålssamlingen, utan i arkivsamlingen.

***Första förvärven genomfördes 2023. I tabellen anges exakt antal poster, antalet kommer årligen öka i takt med att samlingen växer.

Tabell 31. Andel av SHM:s samlingar som är digitaliserade

Tre av samlingarna är av en annan karaktär än övriga och ingår inte i summan för antal föremål/material eller i andelen digitaliserade poster. Se även kommentarer vid tabell 30.

SHM:s samlingar							
	Totalt antal möjliga digitala poster 2024	Andel digitala poster				Andel finansierade med särskilda anslagsmedel 2024	Andel poster tillgängliga för vidareutnyttjande 2024
		2024	2023	2022	2021		
Kungliga myntkabinettet	650 000	17%	16%	10%	9%	-	100%
Hallwylska museet, föremålssamling	20 000	78%	77%	78%	78%	-	100%
Hallwylska museet, arkiv (grupp LXIV)	Okänt	-	-	-	-	-	99%
Historiska museet, föremålssamling	2 500 000	36%	35%	34%	33%	45%	98%
Historiska museet, osteologisk samling	Okänt	-	-	-	-	-	98%
Livrustkammaren	34 210	100%	100%	100%	100%	-	99%
Skoklosters slott, föremålssamling	20 000	77%	77%	77%	77%	-	100%
Skoklosters slott, boksamling	30 000	65%	64%	63%	63%	-	100%
Sveriges museum om Förintelsen, föremålssamling	1 158	100%	-	-	-	-	100%
Sveriges museum om Förintelsen, arkivsamling	Okänt	-	-	-	-	-	100%
Tumba bruksmuseum	30 000	26%	25%	16%	11%	-	100%
Totalt	3 285 368	33%	33%	31%	29%	20%	98%
<i>Förändring från föregående år</i>		0%	2%	2%	-		-

Tabell 32. Övergripande kostnadsfördelning 2024 (tkr)

2024	Anslagsmedel	Extra anslagsmedel	Extern finansiering	Summa
Personalkostnader	3 206	1 990	1 568	6 764
varav digitalisering	1 459	1 990	816	4 265
varav förmedling (Sök i samlingarna)	1 027	0	395	1 422
varav systemförvaltning	720	0	357	1 077
Köp av varor	316	0	121	436
Köp av tjänster	254	0	181	435
varav digitalisering	40	0	0	40
varav utveckling samlingsförvaltningssystemet	72	0	100	172
varav utveckling förmedling (Sök i samlingarna)	142	0	81	223
System- och licenskostnader	343	0	0	343
Summa 2024	4 118	1 990	1 870	7 978
<i>Årets investeringar</i>				<i>645</i>

Sammanfattningsvis bedömer SHM att det arbete som har möjliggjorts med hjälp av regeringens extra tilldelade medel har varit mycket värdefullt. Dels i arbetet med att öka spårbarheten som en del i att långsiktigt trygga samlingarna, dels med att förbättra kvalitén på posternas information. Med dessa insatser ökar tillgängligheten till samlingarna och materialet blir mer användbart för en intresserad allmänhet och för ett vidareutnyttjande på olika sätt.

8.2. Särskilda regeringsuppdrag

8.2.1. Nya målgrupper

SHM ska med utgångspunkt i 7 § museilagen (2017:263) redovisa utvecklingen av sitt arbete med att utvidga sina målgrupper och nå nya besökare sedan lagen trädde i kraft. Myndigheten ska vidare redovisa vilka effekter detta arbete har resulterat i. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) vid två tillfällen, det andra senast den 22 februari 2025.

SHM har redovisat uppdraget till regeringen i en separat skrivelse (SHM dnr 2.8.0-00131-2025).

8.2.2. Praktik för nyanlända och personer med funktionsnedsättning

SHM ska fortsatt ta emot nyanlända arbetssökande för praktik 2021–2023 (Fi2020/04960) och redovisa uppdraget till Statskontoret senast den 15 februari 2024. Statens historiska museer ska även fortsatt ta emot personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga för praktik 2021–2023 (A2020/02583) och redovisa uppdraget till Statskontoret senast den 15 februari 2024.

SHM har redovisat uppdragen till Statskontoret (SHM dnr 2.1.0-1284-2020 respektive dnr 2.1.0-1266-2020).

9. FINANSIELL REDOVISNING

9.1. Sammanställning över väsentliga uppgifter

Sammanställning över väsentliga uppgifter (tkr)

	2024	2023	2022	2021	2020
Låneram i Riksgäldskontoret					
– beviljad	75 000	65 000	65 000	65 000	55 000
– utnyttjad	61 079	61 058	48 386	50 078	52 392
Räntekonto hos Riksgäldskontoret					
– beviljad kontokredit	100 000	90 000	100 000	100 000	94 530
– maximalt utnyttjad kontokredit	8 556	13 210	17 721	43 629	83 485
– ränteintäkter	313	319	0	0	5
– räntekostnader	2 349	1 825	388	0	0
Avgiftsintäkter					
– budget, enligt regleringsbrev	176 300	161 900	137 630	141 516	140 437
– utfall	190 037	197 151	156 427	138 411	165 659
Anslag					
– beviljad anslagskredit	6 603	6 141	6 151	5 050	5 133
– utnyttjad anslagskredit	0	0	0	0	1 970
– anslagssparande	3 797	5 777	14 525	3 271	0
Kapitalförändring					
Balanserad kapitalförändring tidigare år	-28 074	-33 293	-37 884	-39 551	-49 253
Årets kapitalförändring	433	5 219	4 591	1 667	9 702
SUMMA	-27 641	-28 074	-33 293	-37 884	-39 551
Personal					
Antal årsarbetskrafter	307	316	275	260	260
Medelantal anställda	401	406	346	313	318
Driftskostnad per årsarbetskraft	1 397	1 337	1 305	1 217	1 250

9.2. Resultaträkning

Resultaträkning (tkr)

	Not	2024	2023
VERKSAMHETENS INTÄKTER			
Intäkter av anslag		222 318	213 463
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	190 037	197 151
Intäkter av bidrag	2	16 569	16 746
Finansiella intäkter	3	358	341
		429 282	427 701
VERKSAMHETENS KOSTNADER			
Kostnader för personal	4	-246 364	-240 930
Kostnader för lokaler	5	-69 379	-62 717
Övriga driftskostnader	6	-94 453	-105 248
Finansiella kostnader	7	-2 406	-2 147
Avskrivningar		-16 247	-11 440
		-428 849	-422 482
VERKSAMHETENS UTFALL		433	5 219
TRANSFERERINGAR			
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	8	0	388
Lämnade bidrag		0	-388
		0	0
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING	9	433	5 219

9.3. Balansräkning

Balansräkning (tkr)

	Not	2024-12-31	2023-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar	10		
Balanserade utgifter för utveckling		2 195	2 763
Rättigheter och andra immateriella tillgångar		6 493	3 496
		8 688	6 259
Materiella anläggningstillgångar	11		
Förbättringsutgifter annans fastighet		1 292	1 432
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		86 129	70 176
Pågående nyanläggningar		164	13 329
		87 585	84 937
Varulager m.m.			
Varulager och förråd		2 517	2 631
Kortfristiga fordringar	12		
Kundfordringar		10 413	18 075
Fordringar hos andra myndigheter		12 036	12 811
Övriga kortfristiga fordringar		54	45
		22 503	30 931
Periodavgränsningsposter	13		
Förutbetalda kostnader		18 577	17 613
Upplupna bidragsintäkter		3 967	3 582
Övriga upplupna intäkter		14 865	16 371
		37 410	37 566
Avräkning med statsverket	14		
Avräkning med statsverket		-3 767	-5 748
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		4 131	15 005
Kassa och bank		115	346
		4 246	15 351
SUMMA TILLGÅNGAR		159 182	171 927

Balansräkning (tkr)

	Not	2024-12-31	2023-12-31
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital	15		
Statskapital		1 765	1 765
Donationskapital		10 464	9 189
Balanserad kapitalförändring		-28 074	-33 293
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	9	433	5 219
		-15 412	-17 120
Avsättningar			
Pensioner och liknande förpliktelser	16	637	880
Övriga avsättningar	17	2 103	2 609
		2 740	3 489
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	18	61 079	61 058
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	19	0	0
Kortfristiga skulder till andra myndigheter		8 589	14 215
Leverantörsskulder	20	15 144	29 488
Övriga kortfristiga skulder	20	3 013	3 291
		87 825	108 052
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	21	15 184	14 630
Oförbrukade bidrag		27 124	23 021
Övriga förutbetalda intäkter		41 721	39 855
		84 029	77 506
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		159 182	171 927
Ansvarsförbindelser			
Statliga garantier för lån och krediter		Inga	Inga
Övriga ansvarsförbindelser	22	18 784	26 814

9.4. Anslagsredovisning

Anslagsredovisning (tkr)*

UO 17:8:1 ap.1 - Statens historiska museer, förvaltningskostnader (ramanslag)

Ingående överföringsbelopp ¹	Årets tilldelning enligt regleringsbrev ²	Omdisponerat anslagsbelopp	Totalt disponibelt belopp	Utgifter ³	Utgående överföringsbelopp
5 777	220 337	0	226 114	-222 317	3 797

* Tabellen uppställd enligt rapport Anslagsredovisning i Hermes.

¹ Beslut enligt regleringsbrev: Anslagsbehållning som får disponeras 3 %; beviljad anslagskredit 6 603 tkr.

² Beslut enligt regleringsbrev: Av anslagsposten ska minst 3 000 tkr användas för en satsning på förvaltning, spridning av och utbildning om den svenskspråkiga versionen av installationen *Dimensions in Testimony* för skolor och museer i hela landet, som pågår under perioden 2022–2024. Under 2024 har 2 506 tkr använts för ändamålet. Därtill har 536 tkr använts till indexeringsarbete av vittnesmål för att möjliggöra framtida tillgängliggörande i olika digitala tekniker. Utöver detta har investeringar gjorts 2022–2023 som medför avskrivningskostnader till och med 2028.

³ Av avräknade utgifter är 0 kr hänförliga till årets förändring av semesterlöneskuld intjänad till och med 2008, enligt anslagsförordningens (1996:1189) övergångsbestämmelser 2008:1431 punkt 2.

9.5. Avgiftsbelagd verksamhet

Avgiftsbelagd verksamhet

Avgifter tas ut med stöd av instruktion (2014:1079) och bemyndigande i regleringsbrev. Intäkterna disponeras av SHM. Avvikelsen 2024 mellan budget och utfall avseende övrig avgiftsbelagd verksamhet övrigt beror bland annat på att sponsormedel inte budgeteras och att intäkterna för upplåtelse av lokaler har resulterat i ett högre belopp än vad som förutsågs i budgetarbetet.

Verksamhet med full kostnadstäckning (tkr)

Verksamhet	+/- t.o.m 2022		Budget enligt regleringsbrev				Utfall			
	2022	+/- 2023	Int. 2024	Kost. 2024	+/- 2024	Ack. +/- utgående 2024	Int. 2024 ¹	Kost. 2024	+/- 2024	Ack. +/- utgående 2024
Försäljning av varor	-5 074	-479	3 500	-3 500	0	-4 674	3 565	-3 491	74	-5 479
Undersökningar, utredningar och andra tjänster	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tjänsteexport	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Arkeologisk uppdragsverksamhet	-33 347	5 698	133 300	-132 300	1 000	-27 347	146 163	-145 804	359	-27 290
SUMMA	-38 421	5 219	136 800	-135 800	1 000	-32 021	149 728	-149 295	433	-32 769

Övrig avgiftsbelagd verksamhet (tkr)

Entréer och visningar	-	35 000	-	35 000	35 000	31 412	-	31 412	31 412
Övrigt	-	4 500	-	4 500	4 500	9 225	-	9 225	9 225
SUMMA	-	39 500	-	39 500	39 500	40 637	-	40 637	40 637

¹ För arkeologisk uppdragsverksamhet ingår tjänsteexport (2 743 tkr), bidrag (163 tkr) samt finansiella intäkter (164 tkr).

Resultatområde Försäljning av varor

Resultatområdet har sedan många år ett upparbetat underskott. För att uppfylla det finansiella villkoret full kostnadstäckning pågår ett kontinuerligt utvecklingsarbete. Det innebär att målmedvetet hålla nere kostnader, koppla inköp till aktuella utställningar och aktiviteter samt utveckla medarbetarna i försäljning och genomföra riktade marknadsföringskampanjer. Trots en pandemi, återinförande av entréavgifter med minskat antal besökare och en allmän sviktande konjunktur de senaste åren har resultatområdet minskat skulden med 2 mnkr sedan 2018.

Resultatområde Arkeologisk uppdragsverksamhet

Den arkeologiska verksamheten är konkurrensutsatt och till största delen beroende av länsstyrelsernas beslut av tilldelade uppdrag. Därmed är budget och prognoser för verksamhetens intäkter och kostnader helt marknadsberoende och svårbedömda. När den arkeologiska uppdragsverksamheten överfördes till SHM 2015 medföljde ett betydande ackumulerat underskott om 53,6 mnkr. Inom Arkeologerna pågår ett utvecklingsarbete för att uppnå en ekonomi som på längre sikt är i balans, vilket har gett resultat och där skulden minskat med 26,3 mnkr. Skulden uppgår nu till 27,3 mnkr.

9.6. Tilläggsupplysningar och noter

1. Information av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning, enligt FÅB 2 kap. 4 §

Beloppsgränsen för direktupphandling i 19 a kap. lag (2016:1145) om offentlig upphandling, har överskridits i samband med anskaffningar från sju leverantörer. Värdet av direktupphandlingarna uppgår till 7,4 mnkr och har avsett formgivning, licenser, IT-konsulttjänster, annons- och kampanjtjänster, konsulttjänster inom arkeologi samt fastighetsförvaltning.

2. Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB). Maskinella avrundningar kan ge smärre differenser jämfört med manuella summeringar.

Brytdag

Anslagsavräkning sker kostnadsmissigt. Löpande redovisning och anslagsavräkning avseende räkenskapsåret har gjorts t.o.m. 2025-01-03. Som periodavgränsningspost bokförs belopp överstigande 50 tkr exklusive moms.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar har upptagits till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt. I de fall faktura eller motsvarande inkommit efter fastställd brytdag eller där fordrings- eller skuldbeloppet ej är känt vid brytdagen, redovisas beloppen som periodavgränsningsposter. Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas för enstaka händelser enligt balansdagens kurs.

Värdering av tillgångar – lager

Varulagret består av souvenirer och böcker, som är till försäljning i museibutikerna, och har värderats till anskaffningsvärdet.

Värdering av anläggningstillgångar

Materiella och immateriella anskaffningar med en ekonomisk livslängd om minst tre år och ett anskaffningsvärde på minst ett halvt prisbasbelopp (28 650 kr) har redovisats som anläggningstillgång. Vidare har förbättringsutgifter på annans fastighet av väsentliga belopp (minst 100 tkr) redovisats som anläggningstillgång. På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning. SHM tillämpar vanligtvis nedanstående avskrivningstider men gör en bedömning av varje anläggningstillgångs ekonomiska livslängd vid inköpstillfället. Avskrivningstiderna kan därför avvika från tabellen nedan.

Anskaffningar	Avskrivningstid
Immateriella anläggningstillgångar – rättigheter och immateriella tillgångar	3–5 år beroende på anläggningens beskaffenhet
Förbättringsutgifter på annans fastighet	5–10 år beroende på anläggningens beskaffenhet
Datorer och kringutrustning	3 år
Installationer, kontorsmaskiner, utställningar och övriga inventarier	3–20 år beroende på anläggningens beskaffenhet
Konst och kulturtillgångar	Obegränsad ekonomisk livslängd

3. Övriga upplysningar

Stiftelser förvaltade av myndigheten

Myndigheten förvaltar Stiftelsen Hallwylska museet som innefattar Hallwylska fastigheten och dess inventarier. Stiftelsen äger även värdepapperstillgångar med ett marknadsvärde som uppgår till cirka 35,8 mnkr. 820 tkr har utdelats under 2024. SHM förvaltar även stiftelsen Fritz och Birgitta Åbergs fond. Tillgångarnas marknadsvärde uppgår till cirka 1,3 mnkr. Ingen utdelning har skett under 2024.

4. Resultatredovisningen

Redovisning av intäkter och kostnader per prestation

Årsredovisningens indelning har varit densamma sedan 2018. Kostnaderna för respektive resultat-område utgörs av totala kostnader, det vill säga både direkta och indirekta kostnader. Fördelningen av indirekta kostnader per resultatområde har skett med stöd av dels utnyttjad lokalyta (då det gäller lokalkostnader) dels direkta personalkostnader (då det gäller OH-kostnader).

Kvalitetsindikatorer

Arkeologisk uppdragsarkeologi

Arkeologerna ska leverera enligt överenskomna avtal.

Utveckla och förvalta samlingarna

Minst 100 accessioner, mottagna enligt beslut av Riksantikvarieämbetet (2 kap 17 § KML), ska vara slutförda i enlighet med SHM:s riktlinjer för accessioner.

Spårbarheten i samlingarna via stickprovskontroller ska vara minst 95 procent med utgångspunkt i de riktlinjer som finns beslutade på myndigheten.

Minst 75 procent av den totala magasinsytan ska ha ändamålsenligt klimat och uppnå de krav som ställs i fråga om brandskydd, säkerhet, driftssäkerhet och tillgänglighet. Med magasinsyta avses utrymmen som är specifika magasinsutrymmen.

Kunskapsuppbyggnad

Minst 75 procent av egna FoU-projekt ska vara externfinansierade och ha erhållit finansiering i konkurrens med andra.

Publik verksamhet

Besöksundersökningarna ska visa att minst 90 procent är nöjda eller mycket nöjda besökare.

Redovisning av tillväxten i samlingarna

Tillväxt i samlingarna

Endast de gåvor och inköp som beslutats förvärfvas och vars ärenden har avslutats under året medtages i statistiken. För det material som tillförs samlingarna inom ramen för KML-ärenden, anges det antal föremål som har fyndöverförs till SHM efter beslut av Riksantikvarieämbetet enligt kulturmiljölagen (1988:950). Dessa föremål kan i detta skede endast delas upp mellan Historiska museets samling och Kungliga myntkabinettets samling, inte mellan Historiska museets föremåls- eller osteologiska samling.

Accession

Förvärv av museiföremål till samlingarna genom inköp, gåva eller fyndöverföring enligt kulturmiljölagen (1988:950). En accession innebär flera steg. Vid beslut om förvärv registreras föremålet/föremålen, eller gällande KML-ärenden fyndlistor. Därefter sker en utförlig registrering av materialet.

Föremålspost

En föremålspost kan omfatta ett eller flera föremål.

Kvarstående eftersläpning i accessionen (tabell 6)

Antalet pågående accessionsärenden i diariet är inte identiskt med antalet kvarstående accessionsärenden som redovisas i årsredovisningarna. Anledningen är att SHM före 2015 gav varje fornlämning ett inventarienummer som därmed blev ett eget accessionsärende. I praktiken innebär det att ett fyndöverföringsbeslut, som utgör ett ärende i diariet, kunde delas upp i flera accessionsärenden beroende på hur många fornlämningar som omfattades.

Framräknande av samlingarnas omfattning (tabell 7, 30–31)

Omfattningen bygger på en uppskattning och anger ungefärligt antal – såväl av antalet föremål som möjliga antal digitala poster. Antalet föremål i Historiska museets samling baseras på en gedigen analys som genomfördes 2007 och för övriga samlingar bygger antalet på en uppgift som av tradition har uppgetts. Ingen årlig uppräknning genomförs förutom för Sveriges museum om Förintelsens föremålssamling, där exakt antal poster anges då samlingen aktivt är under uppbyggnad, och för Livrustkammarens samling i samband med nyförvärv då digitaliseringsgraden är 100 procent.

Redovisning av besökare inom den publika verksamheten

Redovisning av besök och besökare på webbplatser samt antal följare i sociala medier (tabell 28)

Statistik för webbplatserna tas ut med hjälp av Google Analytics och med hjälp av det nya analysverktyget Matomo. Posten *Antal unika besökare* på webbplatsen har 2024 utgått i tabellerna och i stället redovisas endast *Besök på webbplatsen*, det vill säga antal sessioner. Att två utfall redovisas beror på att Google Analytics endast fångar de besök som accepterar cookies och är det som har redovisats tidigare år, medan Matomo kan redovisa samtliga besök och därmed ett mer rättvisande utfall. Antal följare i sociala medier redovisar sedan 2024 endast följare på Facebook och Instagram, inte som tidigare även följare på X (tidigare Twitter).

Digitala aktiviteter inom programverksamheten

Omfattar digitala live-sända visningar och live-program samt förinspelade program som erbjuds vid enstaka tillfällen. Inspelade aktiviteter som visas öppet på webben är inte medräknade i tabellerna.

Redovisning av antal deltagare i programverksamheten för vuxna, familj eller skola

Omfattar både antal vuxna och besökare under 19 år. Ingen uppdelning görs utan avser samtliga deltagare i till exempel en visning för vuxna, en skolgrupp eller en familjevisning.

Fördelning av besökare mellan män och kvinnor

Beräknas via besöksundersökningar som museerna genomför på egen hand. Livrustkammaren genomför besöksundersökningar med hjälp av verktyget Visitor360. Vid Tumba bruksmuseum genomförs besöksundersökningar genom observation på grund av begränsade personalresurser och anläggningens utformning.

Nöjdhet med besöket

Beräknas via besöksundersökningar som museerna genomför på egen hand. Livrustkammaren genomför besöksundersökningar med hjälp av verktyget Visitor360. Vid Tumba bruksmuseum genomförs besöksundersökningar genom observation varför denna fråga inte har kunnat besvaras.

Antal obokade skolgrupper

Avser skolgrupp som besöker museet på egen hand. Denna typ av grupper besöker mycket sällan Skoklosters slott och Tumba bruksmuseum.

Redovisning av datafångst per museum

Ekonomiska museet och Historiska museet

Anläggningsbesök och verksamhetsbesök räknas gemensamt för Ekonomiska museet och Historiska museet sedan 2021, när Ekonomiska museet flyttade in i kvarteret Krubban. Även besökare under 19 år och obokade skolgrupper räknas gemensamt för de båda museerna. En besöksräknande 3D sensor registrerar samtliga besök på museerna, museibutiken och i restaurangen samt vid andra arrangemang övrig tid. *Verksamhetsbesök* omfattar samtliga personer som besöker museiverksamheten. Vuxna och besökare under 19 år registreras manuellt i kassa- respektive bokningssystemet samt specifikt för respektive museum om de deltar i visning eller program som museet arrangerar.

Hallwylska museet

Anläggningsbesök registreras med hjälp av en besöksräknande kamera. Samtliga personer som besöker museet, museibutiken och gården med restaurang under sommarhalvåret och julbordsperioden, samt vid andra arrangemang övrig tid registreras. Medarbetare räknas bort från totalsumman enligt en schablon. Stickprov görs för att säkerställa kvaliteten på räknandet. *Verksamhetsbesök* omfattar samtliga personer som besöker museiverksamheten. Vuxna och besökare under 19 år registreras manuellt i kassa- respektive bokningssystemet samt om de deltar i visning eller program.

Livrustkammaren

Anläggningsbesök registreras med hjälp av en besöksräknande 3D sensor. Den registrerar samtliga personer som besöker museet och museibutiken. Medarbetare räknas bort från totalsumman enligt en schablon. Stickprov görs för att säkerställa kvaliteten på räknandet. *Verksamhetsbesök* omfattar vuxna och besökare under 19 år som besöker utställningarna. De registreras manuellt i kassa- respektive bokningssystemet samt om de deltar i visning eller program.

Skoklosters slott

Anläggningsbesök registreras med hjälp av besöksräknande kameror i slottsparken. *Verksamhetsbesök* omfattar samtliga personer som besöker slottets museiverksamhet. Vuxna och besökare under 19 år registreras manuellt i kassa- respektive bokningssystemet samt om de deltar i visning eller program. Besökare till den pedagogiska verksamheten parkleken Paradiset i slottsparken räknas som deltagare i programverksamheten inom familjeverksamheten. Däremot har de inte lagts till som verksamhetsbesök eftersom det finns risk för dubbelräkning då flertalet besöker både slottet och lekmiljön.

Sveriges museum om Förintelsen

Anläggningsbesök och *verksamhetsbesök* omfattar samtliga personer som besöker museet och museibutiken. Vuxna och besökare under 19 år registreras manuellt i kassa- respektive bokningssystemet samt om de deltar i visning eller program.

Tumba bruksmuseum

Anläggningsbesök registreras manuellt med en handräknare och summeras i en Excel-fil. Samtliga besök till museets anläggningar registreras. *Verksamhetsbesök* omfattar samtliga besök på museet, museibutiken och de som nyttjar museets möteslokaler då de är en del av utställningsytorna. Vuxna registreras manuellt i en Excel-fil och om de deltar i visning eller program. *Besökare under 19 år* beräknas under allmänna öppettider med hjälp av en schablon. Till beräkningen läggs deltagare i skolbesök från förskola till och med gymnasiet. Besökare under 19 år registreras manuellt samt om de deltar i visning eller program.

5. Uppgifter om ledande befattningshavare enligt 7 kap. 2 § Förordning om årsredovisning och budgetunderlag – utbetalda ersättningar

Ledning	(tkr)	Uppdrag
Magnus Hagberg	1 322	
varav förmåner	18	

Insynsråd	(tkr)	Uppdrag
Anders Persson	7,6	Högskolan Dalarnas utbildnings- och forskningsnämnd, ledamot
Ingrid Johansson Lind	7,8	
Nicolò Dell'Unto	5,7	
Ylva Mannervik	10,8	Mannervik Management AB, ledamot
Anders Högberg*	1,9	
Natalie Verständig Axelius	-	Kronkvarnen AB, suppleant

*Förordnandet upphörde 2023-12-31 varför inga uppdrag redovisas.

6. Noter

Belopp redovisas i tkr där ej annat anges.

Not 1. Intäkter av avgifter och andra ersättningar

	2024	2023
Entréavgifter, visningar och pedagogisk verksamhet	31 412	29 232
Stöd till regionala och lokala museer	414	220
Arkeologisk uppdragsverksamhet	143 093	152 953
Försäljning av varor	3 565	3 842
Avgifter enligt 4 § avgiftsförordningen	6 043	5 851
Tjänsteexport	2 743	2 841
Sponsormedel enligt 6 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen	1 430	732
Övriga ersättningar	1 337	1 480
SUMMA	190 037	197 151

Avgifter tas ut med stöd av bemyndigande i instruktion och regleringsbrev. Utöver dessa tas även avgifter enligt 4 § avgiftsförordningen ut huvudsakligen avseende upplåtelse av lokaler (3 750 tkr) samt ersättningar avseende resurs-samordning (641 tkr) med Riksantikvarieämbetet och Statens Fastighetsverk i kvarteret Krubban. Intäkter av icke-statliga medel enligt 6 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen består i sin helhet av sponsormedel.

Not 2. Intäkter av bidrag

	2024	2023
Statliga	7 357	6 474
Mellanstatliga	1 580	1 430
Utomstatliga	7 632	8 841
SUMMA	16 569	16 746

Bidragsintäkterna är huvudsakligen hänförliga till Tumba bruksmuseum (3,1 mnkr), Livrustkammaren (3,4 mnkr) samt FoU-verksamheten (6,8 mnkr).

Not 3. Finansiella intäkter

	2024	2023
Ränteintäkter från Riksgäldskontoret	313	319
Övriga finansiella intäkter	45	22
SUMMA	358	341

Övriga finansiella intäkter utgörs i huvudsak av valutakursvinster och ränteintäkter på kundfordringar.

Not 4. Kostnader för personal

	2024	2023
Löner, exklusive sociala avgifter	-161 216	-158 372
<i>varav arvoden till ej anställd personal</i>	-515	-584
Sociala avgifter	-80 077	-77 343
Övriga kostnader för personal	-5 071	-5 215
SUMMA	-246 364	-240 930

Av de totala personalkostnaderna är 90,1 mnkr hänförliga till Arkeologerna.

Not 5. Lokalkostnader

	2024	2023
Lokalhyror	-58 505	-52 624
Varav kostnadshyra	-16 790	-16 336
El och uppvärmning	-4 312	-4 373
Reparationer och underhåll	-499	-681
Övriga lokalkostnader	-6 062	-5 039
SUMMA	-69 379	-62 717

Lokalkostnader fördelat per hyresvärd	Lokalhyror	El och uppvärmning	Reparation och underhåll	Övriga lokalkostnader
Statens fastighetsverk	-30 052	-2 488	-15	-25
Riksantikvarieämbetet, Svensk museitjänst	-10 700			-91
Bonnierhuset AB	-9 128	-264		-628
Fastighets AB Väderholmen (Hägersten)	-2 026			
MMJ fastigheter 17:5 AB (Uppsala)	-907	-324		-3
AB Platzer fastigheter (Mölnadal)	-1 744	-138		-105
Genova AB (Lund)	-2 471			
Corem Ström AB (Linköping)	-1 512	-248		-12
Övriga leverantörer	34	-851	-484	-5 197
SUMMA	-58 505	-4 312	-499	-6 062

Övriga kostnader utgörs i huvudsak lokalvård (2,5 mnr) samt hyra av bodar (2,3 mnr) där kostnaderna inte kan kopplas till en specifik hyresvärd. Utöver ovanstående redovisade kostnader tillkommer avskrivningar i form av förbättringsutgifter på annans fastighet (835 tkr).

Not 6. Övriga driftskostnader

	2024	2023
Resor och logi	-6 000	-7 612
Varor och varutransporter	-10 332	-13 428
Konsult-, data- och övriga tjänster	-55 572	-62 270
Bevakningstjänster	-16 481	-15 482
Övrigt	-6 068	-6 456
SUMMA	-94 453	-105 248

Av övriga driftskostnader är 36,6 mnr hänförliga till Arkeologerna och 1,7 mnr till butikerna. Arkeologernas driftskostnader har minskat med 3,5 mnr jämfört med föregående år vilket förklaras av minskad uppdragsvolym under 2024.

Not 7. Finansiella kostnader

	2024	2023
Räntekostnader lån i Riksgäldskontoret	-2 369	-1 837
Övriga finansiella kostnader	-37	-310
SUMMA	-2 406	-2 147

Övriga finansiella kostnader utgörs av realiserade kursförluster och dröjsmålsräntekostnader för leverantörsfakturor. Minskningen av övriga finansiella kostnader beror på en förändrad redovisning av tjänsten för biljetthantering.

Not 8. Lämnade bidrag

	2024	2023
Erhållna medel	0	388
Lämnade bidrag	0	-388
SUMMA	0	0

Not 9. Kapitalförändring enligt resultaträkningen

	2024	2023
Arkeologisk uppdragsverksamhet	359	5 698
Försäljning av varor	74	-479
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING	433	5 219

Not 10. Immateriella anläggningstillgångar

	2024-12-31	2023-12-31
Balanserade utgifter för utveckling		
IB anskaffningsvärde	13 026	10 327
Omklassificering	0	0
Årets anskaffningar	553	2 699
UB anskaffningsvärde	13 579	13 026
IB ackumulerade avskrivningar	-10 264	-10 057
Omklassificering	0	0
Årets avskrivningar	-1 120	-207
UB ackumulerade avskrivningar	-11 384	-10 264
Bokfört värde	2 195	2 763
Rättigheter och andra immateriella tillgångar		
IB anskaffningsvärde	6 355	6 151
Årets anskaffning	1 511	289
Årets utrangering	-3 265	-85
UB ackumulerade anskaffningar	4 601	6 355
IB ackumulerade avskrivningar	-5 551	-5 262
Årets avskrivningar	-604	-374
Minskning avskrivningar vid utrangering	3 265	85
UB ackumulerade avskrivningar	-2 890	-5 551
Bokfört värde	1 711	804
Pågående nyanläggningar		
IB pågående nyanläggningar	2 692	2 983
Årets anskaffning	3 462	2 656
Årets aktivering	-1 372	-2 947
Bokfört värde	4 782	2 692
SUMMA BOKFÖRT VÄRDE, IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	8 688	6 259

Not 11. Materiella anläggningstillgångar

	2024-12-31	2023-12-31
Förbättringsutgifter annans fastighet		
IB anskaffningsvärde	7 762	10 620
Årets anskaffning	695	397
Årets utrangering	0	-3 255
<i>UB anskaffningsvärde</i>	<i>8 457</i>	<i>7 762</i>
IB ackumulerade avskrivningar	-6 330	-8 770
Årets avskrivningar	-835	-814
Minskning avskrivningar vid utrangering	0	3 254
<i>UB ackumulerade avskrivningar</i>	<i>-7 165</i>	<i>-6 330</i>
Bokfört värde	1 292	1 432
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
IB anskaffningsvärde	150 267	139 430
Årets anskaffning	30 092	18 042
Årets utrangering	-3 151	-7 205
<i>UB anskaffningsvärde</i>	<i>177 208</i>	<i>150 267</i>
IB ackumulerade avskrivningar	-80 091	-77 230
Årets avskrivningar	-13 687	-10 045
Omklassificering	0	0
Minskning avskrivningar vid utrangering	2 699	7 184
<i>UB ackumulerade avskrivningar</i>	<i>-91 079</i>	<i>-80 091</i>
Bokfört värde	86 129	70 176
Pågående nyanläggningar		
IB pågående nyanläggningar	13 329	5 402
Årets anskaffning	12 924	19 068
Omklassificering	0	0
Årets aktivering	-26 089	-11 141
Bokfört värde	164	13 329
SUMMA BOKFÖRT VÄRDE, MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	87 585	84 937

Not 12. Kortfristiga fordringar

	2024-12-31	2023-12-31
Kundfordringar		
Kundfordringar kommuner och regioner	3 315	7 574
Kundfordringar svenska övriga	6 756	9 855
Kundfordringar utländska	342	646
Summa	10 413	18 075
Fordringar hos andra myndigheter		
Kundfordringar andra myndigheter	6 512	5 439
Skattefordringar	5 524	7 372
Summa	12 036	12 811
Övriga kortfristiga fordringar		
Rese- och löneförskott	54	45
Summa	54	45
SUMMA KORTFRISTIGA FORDRINGAR	22 503	30 931

Majoriteten av kundfordringarna hos kommuner och regioner (3,2 mnkr), övriga svenska kunder (6,4 mnkr) och andra myndigheter (6,4 mnkr) avser fordringar som uppkommit inom den arkeologiska uppdragsverksamheten. Den i särklass största gäldenären är Trafikverket (4,6 mnkr).

Not 13. Periodavgränsningsposter – fordringar

	2024-12-31	2023-12-31
Förutbetalda hyreskostnader	15 009	14 651
Övriga förutbetalda kostnader	3 568	2 962
Upplupna bidragsintäkter	3 967	3 582
Projektfordringar Arkeologerna	14 563	16 371
Övriga upplupna intäkter	303	0
SUMMA	37 410	37 566

Förutbetalda hyreskostnader har ökat med 359 tkr jämfört med föregående år. Förändringen beror på allmänna hyreshöjningar och nytt hyrestillägg i kvarteret Krubban.

Not 14. Avräkning med statsverket

	2024-12-31	2023-12-31
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-5 777	-14 525
Redovisat mot anslag	222 317	213 474
Anslagsmedel som tillförts räntekontot	-220 337	-204 726
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-3 797	-5 777
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
Ingående balans	30	40
Redovisat mot anslag enligt undantagsregeln	0	-10
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	30	30
SUMMA, AVRÄKNING MED STATSVERKET	-3 767	-5 748

Not 15. Myndighetskapital

			Balanserad kapitalförändring		Kapitalförändring enl. RR	Summa
	Statskapital	Donationskapital	Avgiftsbelagd verksamhet	Bidragsfinansierad verksamhet		
Utgående balans 2023	1 765	9 189	-38 422	5 129	5 219	-17 120
Ingående balans 2024	1 765	9 189	-38 422	5 129	5 219	-17 120
Föregående års kapitalförändring			5 219		-5 219	
Årets kapitalförändring		1 275			433	1 708
<i>Summa årets förändring</i>		1 275	5 219		-4 786	1 708
UTGÅENDE BALANS	1 765	10 464	-33 203	5 129	433	-15 412

Statskapitalet består av objekt som Riksantikvarieämbetet, efter inlösen, tillfört SHM enligt kulturmiljölagen (1998:950). Donationskapitalet består av fr.o.m. år 2004 inköpta eller genom gåva förvärvade föremål till samlingarna, vars värde överstiger ett halvt prisbasbelopp. Härtill kommer förbrukade bidrag som intäktsförts tidigare år och där återbetalnings-skyldighet inte föreligger.

Not 16. Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående avsättning	880	979
Årets pensionskostnad	371	423
Årets pensionsutbetalningar	-614	-522
SUMMA	637	880

Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser avser åtagande för framtida betalningar av delpensioner.

Not 17. Övriga avsättningar

	2024-12-31	2023-12-31
<i>Omställningsmedel</i>		
Ingående avsättning	2 608	2 299
Årets förändring	-505	309
SUMMA	2 103	2 608

Av de lokala omställningsmedlen utnyttjades 905 tkr för kompetensutvecklingsinsatser under 2024, bland annat till ett ledarutvecklingsprogram för samtliga chefer och en digital utbildning om hot och konflikt för samtliga anställda.

Not 18. Lån i Riksgäldskontoret

	2024-12-31	2023-12-31
<i>Låneram enl. 20 § lag (1996:1059)</i>	75 000	65 000
Ingående skuld	61 058	48 386
Upptagna lån under året	13 331	26 029
Amorteringar under året	-13 310	-13 357
SUMMA	61 079	61 058

Not 19. Räntekontokredit i Riksgäldskontoret

	2024-12-31	2023-12-31
<i>Beviljad kreditram</i>	100 000	90 000
Ingående skuld	0	0
SUMMA	0	0

Not 20. Kortfristiga skulder

	2024-12-31	2023-12-31
<i>Leverantörsskulder</i>		
Leverantörsskulder svenska leverantörer	14 493	28 543
Leverantörsskulder kommuner och regioner	633	497
Leverantörsskulder utländska leverantörer	18	448
Summa	15 144	29 488
<i>Övriga kortfristiga skulder</i>		
Personalens källskatt	2 996	3 153
Övrigt	17	138
Summa	3 013	3 291
SUMMA KORTFRISTIGA SKULDER	18 157	32 779

De största utestående leverantörsskulderna är för hyreskostnader till Bonnierhuset AB (3 mnkr) och för bevakningstjänster till Avarn Security (2,1 mnkr).

Not 21. Periodavgränsningsposter – skulder

	2024-12-31	2023-12-31
<i>Upplupna kostnader</i>		
Upplupna löner och arvoden, inkl. sociala avgifter	2 160	2 157
Upplupna semesterlöner, inkl. sociala avgifter	12 273	11 228
Övrigt	751	1 245
Summa	15 184	14 630
<i>Oförbrukade bidrag</i>		
Bidrag från statliga myndigheter	2 980	1 519
Bidrag från utomstatliga givare	24 144	21 502
Summa	27 124	23 021
<i>Övriga förutbetalda intäkter</i>		
Förutbetalda intäkter i projekt i Arkeologernas verksamhet, statliga	32 970	32 177
Befarade projektunderskott	997	1 231
Övrigt	7 754	6 447
Summa	41 721	39 855
SUMMA PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER – SKULDER	84 029	77 506

Av posten bidrag från utomstatliga givare härrör 16,2 mnkr till Livrustkamarstiftelsens finansiering av Livrustkammarens utställningar och Riddarklubb. Under bidrag från statliga myndigheter härrör sig de största posterna till Svenska institutet (992 tkr), Länsstyrelsen i Kalmar län (598 tkr), och Vetenskapsrådet (558 tkr).

Oförbrukade bidrag från statliga myndigheter som förväntas tas i anspråk

	2024-12-31	2023-12-31
Inom tre månader	805	410
Mer än tre månader till ett år	1 675	1 109
Mer än ett år till tre år	500	0
Mer än tre år	0	0
SUMMA	2 980	1 519

Not 22. Ansvarförbindelser

	2024-12-31	2023-12-31
<i>Övriga ansvarförbindelser</i>		
Hysesavtal med Statens fastighetsverk	18 184	26 214
Ärende i rättsprocess gällande stulna föremål	600	600
SUMMA	18 784	26 814

SHM bedömer att det finns möjliga förpliktelser. Beloppen redovisas därför som ansvarförbindelser. Ett tillägg till hyresavtal har tecknats med Statens fastighetsverk som löper till och med 2042-12-31. Om SHM säger upp ursprungsavtalet utgår ersättning för resterande kostnader för lokalanpassningen. Ärendet gällande stulna föremål ur Kungliga Myntkabinettets samlingar återförvisade till Svea hovrätt av Högsta domstolen 2023 för fortsatt handläggning. Svea hovrätt meddelade dom 2024 där de delvis gav bifall till skadeståndstalan. Ärendet har därefter överklagats av SHM:s motpart. Högsta domstolen har inte ännu meddelat om resningstillstånd beviljas. Se rubrik 1.2.2. *Rättsprocesser*.

Årsredovisningens undertecknande

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 21 februari 2025

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'M. Hagberg'.

Magnus Hagberg
Överintendent

STATENS HISTORISKA MUSEER

Arkeologerna | Ekonomiska museet – Kungliga myntkabinettet | Hallwylska museet
Historiska museet | Livrustkammaren | Skoklosters slott | Sveriges museum om Förintelsen
Tumba bruksmuseum

Statens historiska museer
Box 5428, 114 84 Stockholm
shm.se

SHM dnr: 1.3.1-00144-2025